

KORRALDUS

30.10.2025 nr DM-130049-38

Enefit Green AS keskkonnaloa nr KL-524863 osaline andmine

1. OTSUS

Võttes aluseks vee erikasutuse keskkonnaloa taotluse, veeseaduse § 2 lg 2, § 187 p 8, 10, § 191 lg 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lg 1 p 1, § 52 lg 1 p 4 ja 6, § 56, haldusmenetluse seaduse § 40, § 46, § 53 lg 2 p 2, § 61 lg 1, Keskkonnaamet otsustab:

1.1. Keelduda Enefit Green AS-le (registrikood 11314871, aadress Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Lelle tn 22, 11318) keskkonnaloa andmisest vee erikasutuseks meretuulepargi rajamisel alal TP2-3.

1.2. Anda keskkonnaluba nr KL-524863 vee erikasutuseks meretuulepargi rajamisel alal TP4 ja TP1:

1.2.1. Süvendamine mahus 324 750 m³, tahkete ainete paigutamine mahus 191 580 m³, süvenduspinnase kasulik paigutamine mahus 324 750 m³.

1.3. Määrata keskkonnaloale nr KL-524863 töökorralduslikud nõuded ja tingimused vee erikasutuse mõju vähendamiseks (loa tabel V10, V11 ja V16), seire nõuded (loa tabel V8) ja nõuded teabe esitamiseks (loa tabel V17), nagu kirjas korralduse ptk 3.6. ja 3.7.

1.4. Määrata keskkonnaloale nr KL-524863 järgnevad kõrvaltingimused:

1.4.1. Keskkonnaametil on õigus keskkonnaloa muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks, kui planeeringu ja/või hoonestusloa alusel muutuvad meretuuleparkide asukohad või meretuuleparki ei ole keskkonnaloas märgitud alal lubatud rajada.

1.4.2. Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja/või Põhjamadalate looduskaitsealade moodustamisel on õigus keskkonnaloa muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks lähtuvalt kehtestatavast kaitse-eeskirjast.

1.4.3. Keskkonnaluba annab õiguse vee erikasutuseks (süvendamine, tahkete ainete paigutamine mere põhja allpool keskmist veetaset, süvenduspinnase paigutamine mere põhja) ning ei asenda muid vajalikke lubasid, mis on vajalikud merepõhja koormamiseks meretuulepargiga ja/või tuulegeneraatorite ja/või tuulepargisestest kaablite ehituseks. Vee

erikasutust ei tohi enne vastavate lubade saamist alustada.

1.4.4. Detailne seirekava tuleb esitada Keskkonnaametile kooskõlastamiseks pool aastat enne vee erikasutuse eelsete seiretööde algust, kooskõlastatud seirekava saab keskkonnavalda osaks ja sellest tuleb lähtuda seire teostamisel ja seiretulemuste esitamisel. Kui seire käigus lisandub uut ja täiendavat infot, siis on võimalik seire tulemustest lähtuvalt keskkonnavalda tingimused üle vaadata ja vajadusel keskkonnavalda muuta.

1.4.5. Arendusalal TP 4 ei ole vee erikasutus lubatud Hiiumadala liivakarjääri mäeeraldisega kattuvale Hiiumadala liivamaardla alal. Vee erikasutus on võimalik tingimusel, et maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks on saadud maapõueseaduse alusel luba või mäeeraldisega kattuvale alal antud kaevandamisloa kehtivus on lõppenud ja taastuvenergia ehitise ehitamiseks maardla alale on saadud maapõueseaduse § 14 lõike 2¹ punkti 3 kohane nõusolek ja luba.

1.5. Keskkonnavalda nr KL-524863 on korralduse osa ning keskkonnavalda nr KL-524863 ja käesolev korraldus moodustavad lahutamatu terviku.

1.6. Keskkonnavalda antakse kehtivusega 15 aastat.

1.7. Korraldus jõustub selle teatavakstegemisel.

2. ASJAOLUD

Keskkonnavalda taotlus ja menetluse algatamine

2.1. Enefit Green AS[1] (ka *arendaja*) soovib taastuvenergiast elektrienergia tootmise eesmärgil rajada Loode-Eesti rannikumerre tuulepargi, mille võimsus on kuni 1100 MW.

2.2. Loode-Eesti meretuulepargi rajamist hakati kavandama 2006. aastal, mil oli olemas vaid regulatsioon veeseaduse[2] (*VeeS v.r.*) § 8 lg-s 2, mille kohaselt oli tahkete ainete uputamiseks veekogusse, veekogu süvendamiseks ning veekogu põhja pinnase paigaldamiseks vajalik vee erikasutusloa (*veeluba*) olemasolu. Arvestades, et meretuulepargi rajamisega kaasneb mh vee erikasutus, esitas arendaja[3] 23.03.2006 Keskkonnaministeeriumile[4] veeloa taotluse. Keskkonnaministeerium võttis 05.05.2006 kirjaga nr 11-17/3873-2 veeloa taotluse menetlusse ja algatas ühtlasi keskkonnamõju hindamise (*KMH*) (vt ptk 3.1.). Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse[5] (*KeHJS v.r.*) § 11 lg 11 alusel oli veeloa taotluse menetlus peatunud kuni *KMH* aruande heakskiitmiseni.

Keskkonnavalda menetlus

2.3. Kliimaministeerium kiitis 29.12.2023 kirjaga nr 7-12/23/3224-23 „Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmine“ (*Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsus*) *KMH* aruande „Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise aruanne“ (*Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne* või

KMH aruanne)[\[6\]](#) heaks.

2.4. Lähtuvalt kehtiva veeseaduse (*VeeS*)[\[7\]](#) § 279 lg 8 menetletakse enne 01.10.2019 veeseaduse jõustumist menetlusse võetud veeloa taotlusi taotluse menetlusse võtmise ajal kehtinud menetlusõigusnormide alusel. Eelnevast tulenevalt menetletakse 23.03.2006 menetlusse võetud taotlust, rakendades haldusmenetluse seadust (*HMS*) ja 2006. aastal kehtinud *VeeS* v.r. menetlusõigusnorme. Materiaalõiguslike sätete osas lähtutakse kehtivast veeseadusest ja selle alamaktidest, sh ka loale nõuete seadmisel ning loa andmise või keeldumise üle otsustamisel.

2.5. *VeeS* § 2 lg 2, § 191 lg 1 ja § 187 p 8, 10 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (*KeÜS*) § 41 lg 1 p 1 ja lg 5 kohaselt antakse alates 01.10.2019 süvendamiseks ja tahkete ainete paigutamiseks keskkonnaluba vee erikasutuseks (*keskkonnaluba*) ning loa andjaks on Keskkonnaamet. Seega annab käesoleval juhul vee erikasutuseks keskkonnaloa Keskkonnaamet. Alates 01.01.2020 antakse kõik keskkonnaloa keskkonnaotsuste infosüsteemi (*KOTKAS*) kaudu elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatuna[\[8\]](#).

2.6. Lähtuvalt eeltoodust palus Keskkonnaamet 02.01.2024 kirjas[\[9\]](#) esitada täiendatud taotlus ja lisateave[\[10\]](#) *KOTKAS* andmekogu kaudu, et Keskkonnaametil kui loa andjal oleks võimalik tagada antava keskkonnaloa kooskõla kehtiva seadusega. Taotluse täiendamise tähtajaks seati 02.01.2027, kusjuures tähtaja määramisel arvestati riigi eriplaneeringu (*REP*) menetlemiseks ja kehtestamiseks kuluva võimaliku ajaga. Ühtlasi paluti esitada seisukoht *REP* algatamise taotlemise kohta hiljemalt 01.04.2024. Lisateabe esitamise tähtaja saabumiseni keskkonnaloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemise tähtaeg peatus (*HMS* § 15 lg 2 koostoimes *VeeS* v.r. § 9 lg 7).

2.7. Enefit Green AS selgitas 26.03.2024 kirjas[\[11\]](#), et ettevõttel on küll kavatsus alustada eriplaneeringu algatamise taotlemisega Loode-Eesti merealal, kuid oma seisukoha taotluse esitamise osas saab kujundada pärast taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamine eelnõu number 308 SE jõustumist, ning palus pikendada *REP* algatamise taotlemise kohta seisukoha esitamise tähtaega kuni 01.09.2024. Keskkonnaamet pikendas vastamise tähtaega vastavalt tehtud ettepanekule 03.04.2024 kirjaga[\[12\]](#).

2.8. Nimetatud tähtajaks lisateavet ei esitatud ja lisateabe esitamise tähtaja pikendamist ei taotletud. Enefit Green AS palus 11.09.2024 kirjas[\[13\]](#) täpsustada, mis andmeid tuleb esitada taotlusega *KOTKAS*, et oleks võimalik sisse viia muudatused ning jätkata keskkonnaloa väljastamise protsessiga. Keskkonnaamet täpsustas 26.09.2024 kirjas[\[14\]](#), mis andmed on vajalik *KOTKAS* esitada. Lisaks paluti jätkuvalt teavet *REP* algatamise taotlemise osas ja juhiti tähelepanu, et 21.06.2024 õigusaktides jõustunud muudatuste kohaselt oleks arendajal võimalik esitada Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (*TTJA*) taotlus ehitusseadustiku (*EhS*) meretuulepargi hoonestusloa sätete kohaldamiseks. Meretuulepargi hoonestusluba annaks ühtlasi õiguse vee erikasutuseks ning eraldi keskkonnaluba poleks arendajal enam vaja. Lisateabe esitamise tähtajaks seati 26.10.2024.

2.9. Arendaja esitas 28.10.2024 täiendatud taotluse *KOTKAS* [\[15\]](#). Lisaks selgitas arendaja oma

25.10.2024 kirjas[\[16\]](#), et REP algatamise taotlemise vajalikkuse kohta on tellitud õiguslik analüüs, mis valmib 31.03.2025,. Toodi välja, et meretuulepargi hoonestusloa menetlusele üleminekut ei peeta hetkel võimalikuks, kuid REP osas suurema õiguskindluse selgumisel jäädakse sellele võimalusele avatuks.

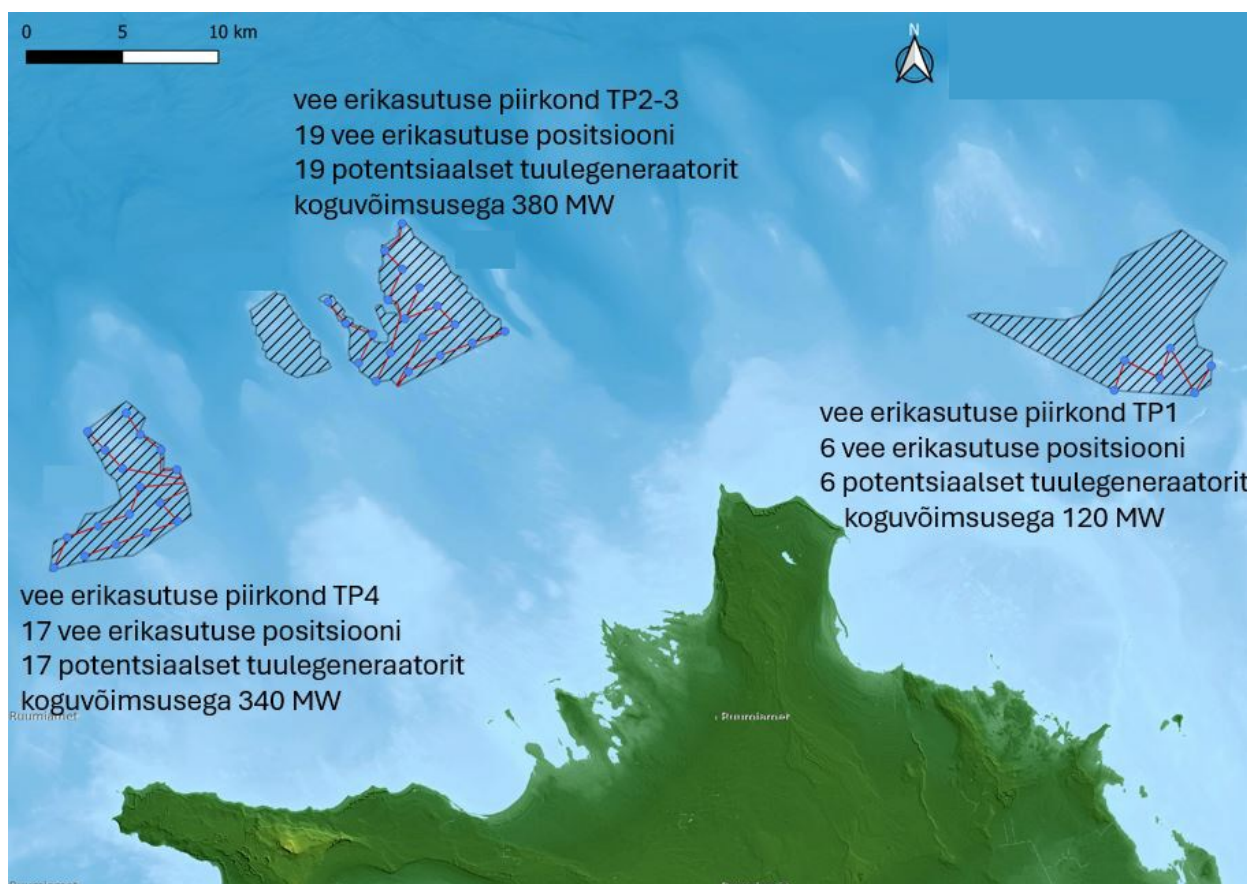
2.10. Keskkonnaamet kontrollis KOTKAS esitatud taotlust ning palus 07.11.2024 kirjas[\[17\]](#) taotlust täiendada hiljemalt 02.01.2027 ning esitada seisukoht REP algatamise taotlemise kohta hiljemalt 31.01.2025.

2.11. Enefit Green AS selgitas oma 31.01.2025 kirjas[\[18\]](#), et heaks kiidetud KMH aruande kohaselt on Loode-Eesti piirkonnas meretuulepargi rajamine võimalik kolmel eraldiseisval alal, mis asetsevad üksteisest olulise vahekaugusega. Alade kasutusele võtmine meretuulest elektrienergia tootmiseks võib toimuda etappidena ning ühele alale on võimalik elektrituulikud rajada ilma teisi alasid kasutusele võtmata, nendel ehitustegevust läbi viimata ja tehniliselt sõltumatult. Igale alale on võimalik rajada teisest tehniliselt sõltumatu ja isegi erineva omandisuhtega tuulepark. Seega, täiendava REP-i läbiviimine alale ei ole põhjendatud ega nõutav, sest REP läbiviimine on kohustuslik planeerimisseaduse (*PlanS*) § 27 lg 2 kohaselt riigi territooriumi või selle osa kohta tuuleelektrijaama elektrilise nimivõimsusega alates 400 MW, kui ehitis vastab *PlanS* § 27 lg 1 toodud suurele riiklikule või rahvusvahelisele huvile. Lähtuvalt eeltoodust palus Enefit Green AS jätkata keskkonnaloa menetlusega ning väljastada heaks kiidetud KMH aruande alusel ning KOTKAS süsteemi ülekantud keskkonnaloa taotluses toodud informatsiooni alusel Enefit Green AS-ile keskkonnaluba.

2.12. Arendaja esitas 31.03.2025 täiendatud keskkonnaloa taotluse. Taotlus on registreeritud KOTKAS menetluse nr [M-130049](#) all taotlusena nr [T-KL/1026040-2](#). Taotluse kohaselt kavandatakse süvendamist, tahkete ainete paigutamist ja süvenduspinnase paigutamist mere põhja (*vee erikasutustööd*) eesmärgiga rajada avamere tuulepark. Täpsemalt soovitakse teostada merepõhja süvendamist potentsiaalsete tuulegeneraatorite aluse ettevalmistamisel ja potentsiaalsete kaablitrasside ettevalmistustöödel ning tahkete ainete paigutamist potentsiaalsete tuulegeneraatorite vundamentide paigutamisel ja potentsiaalsete tuulepargisiseste kaablite paigutamisel. Süvenduspinnas paigutatakse merepõhja: süvenduspinnast kasutatakse kasulikuks paigutamiseks vastavalt gravitatsioonivundamenti või kaablikraavi täiteks (*süvenduspinnase kasulik paigutamine*[\[19\]](#)). Vee erikasutustööde mahud ja vee erikasutuse eesmärk on välja toodud tabelis 1. Keskkonnaloa taotlus ei hõlma eksportkaablite paigaldamise jaoks vajalikku vee erikasutust. Taotluses on lähtutud Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes ja selle heakskiitmise otsuses välja toodud alternatiivist 4: vee erikasutus toimub kolmes piirkonnas TP1, TP2-3 ja TP4 (ka *vee erikasutuse piirkond või arendusala*). Vee erikasutuse piirkonnad ning vee erikasutustööde täpsemad kohad (*vee erikasutuse positsioonid*) on esitatud joonisel 1. Lisaks, taotluse kohaselt tuleb edaspidi kolme arendusala, TP1, TP2-3 ja TP4, vaadelda eraldiseisvate tootmisüksustena, mille iga võimsus on kuni 400 MW, arvestades, et alale kavandatakse paigutada 20 MW tuulegeneraatoreid.

Tabel 1. Kavandatavad vee erikasutustööd, tööde eesmärk ja maht vee erikasutuspiirkondade TP1, TP2-3 ja TP4 lõikes.

vee erikasutuse eesmärk	potentsiaalsete vundamendi- aluste ettevalmistamine	potentsiaalsete vundamentide rajamine	potentsiaalsete vundamentide täide	potentsiaalsete kaablitrasside ettevalmistamine	potentsiaalsete kaablite paigaldamine	potentsiaalsete vundamentide arv
vee erikasutuse töö	süvendamine	tahkete ainete paigutamine	süvendus- pinnase kasulik paigutamine	süvendamine	tahkete ainete paigutamine	vee erikasutuse positsioonide arv
vee erikasutuse piirkond TP1	60 000 m ³	48 000 m ³	60 000 m ³	24 250 m ³	1940 m ³	6
vee erikasutuse piirkond TP2-3	190 000 m ³	152 000 m ³	190 000 m ³	79 500 m ³	6360 m ³	19
vee erikasutuse piirkond TP4	170 000 m ³	136 000 m ³	170 000 m ³	70 500 m ³	5640 m ³	17

Joonis 1. Vee erikasutuse piirkonnad TP1, TP2-3 ja TP4. Siniste punktide ja punaste joontega on märgitud vee erikasutustööde positsioonid, mis kattuvad vastavalt potentsiaalsete tuulegeneraatorite ja potentsiaalsete tuulepargisest kaablite asukohtadega.

2.13. Keskkonnaamet teavitas taotlejat ja puudutatud isikuid 15.04.2025 kirjaga [20] keskkonnaloa menetluse jätkamisest. Keskkonnaloa andmise või sellest keeldumise otsus tehakse taotlejale teatavaks kolme kuu jooksul, arvates taotluse menetluse võtmise kuupäevast (VeeS v.r. § 9 lg 7). VeeS v.r. § 9¹ lg 3 kohaselt on igaühel õigus vee erikasutusloa taotluse

kohta esitada vee erikasutusloa andjale kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid menetlusaja vältel. Ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks määrati 15.05.2025.

2.14. Keskkonnaamet palus 19.05.2025 kirjaga[21] Eesti Geoloogiateenistuse kui riigi geoloogiaalast pädevust omava asutuse seisukohta planeeritava vee erikasutuse osas Hiiumadala liivamaardla alal (maapõueseaduse (*MaaPS*) § 15 lg 1 p 1). Eesti Geoloogiateenistus esitas oma seisukoha 16.07.2025 kirjaga[22] (vt p 3.4.10.4).

2.15. Keskkonnaamet teavitas arendajat 21.05.2025 kirjaga[23], et arvestades taotlusele esitatud ettepanekuid (vt p 2.16) ning Eesti Geoloogiateenistuse kooskõlastamise saamise tähtaega (vt p 2.14), tehakse otsus keskkonnavalda andmise või sellest keeldumise kohta esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 29.08.2025 (HMS § 41).

Täiendatud taotlusele esitatud ettepanekud ja vastuväited

2.16. Ettepanekud ja vastuväited taotlusele esitasid 07.05.2025 kirjaga[24] Eesti Ornitoloogiaühing[25] (*EOÜ*) ja Eestimaa Looduse Fond (*ELF*)[26], 09.05.2025 kirjaga[27] Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (*MKM*), 14.05.2025 kirjaga[28] Muinsuskaitseamet, 16.05.2025 kirjaga[29] Hiiu Tuul MTÜ, 16.05.2025 kirjaga[30] TTJA. Politsei- ja Piirivalveamet tõi oma 15.05.2025 kirjas[31] välja, et neil ei ole ettepanekuid ja vastuväiteid menetluse M-130049 täiendatud taotlusele. Ka Kaitseministeeriumil ettepanekud/vastuväited puudusid (28.05.2025 kiri[32]).

EOÜ ja ELF ettepanekud ja vastuväited

2.17. EOÜ ja ELF tõid oma 07.05.2025 kirjas välja, et keskkonnavalda menetluses tuleb arvestada kaitseala moodustamise ettepanekutega[33] ja mereliste rahvusvahelise tähtsusega linnu aladega (*IBA*).

Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnavalda andmisel võetakse arvesse nii kaitseala moodustamise ettepanekuid kui ka IBA alasid (vt ptk 3.2.4., ptk 3.4.8, p 3.5.5.-3.5.9.).

2.18. EOÜ ja ELF tõid välja, et Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne on linnustiku osas puudulik. Puuduvad rändeuuringud, kasutatud on vananenud andmed auli osas, ei ole kasutatud 2021 üle-eestilise uuringu andmeid, väljatõrjumisriski vaeraste ja hahkade puhul ei ole kvantitatiivselt hinnatud, auli puhul näitena käsitletud uuring tõrjuva mõju puudumist ei tõendanud, barjääriefekt pesitsejatele on analüüsitud, lennuteekonnapikkuse analüüsil ei ole arvestatud teiste tuuleparkidega, rootorite töösooni kõrgusel lendavate linnurühmade (lagled, kaurid jt) lennukõrgust pole kokkupõrkeriskide hindamisel käsitletud. Rõhutatakse, et ilma rändeuuringuteta ei saa rände ruumilist jaotust kindlaks teha, samas on juba kindel, et TP1 idaosa ja TP2-3 on rahvusvaheliselt tähtsa linnualana arenduseks sobimatud.

Keskkonnaamet rõhutab, et keskkonnavalda antakse vee erikasutuseks, st süvendamiseks ja tahkete ainete paigutamiseks, st tegevuseks, mis toimub allpool keskmist mereveetasest (vt ptk 3.2.1). Keskkonnavalda ei anna õigust meretuulepargi rajamiseks ega kasutamiseks. Kuigi vee

erikasutus on tihedalt seotud vees toimuva ehitusega, ei ole võimalik ainuüksi keskkonnaloa alusel mingisuguseid töid ellu viia. Lähtuvalt eeltoodust ei ole tuulegeneraatorite tornide paigutamine ega generaatorite töö seotud vee erikasutusega ja ei ole seega keskkonnaloa ese. Lähtuvalt eeltoodust on käsitletud linnustikuga seotud asjaolusid ptk-s 3.4.4.

KeHJS v.r § 24 lg 1 ning Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuse lk 1 p 2 kohaselt tuleb kavandatava tegevuse elluviimisel arvestada KMH aruandes toodud keskkonnameetmeid, sh KMH aruande ptk-s 10 toodud leevendusmeetmeid ja ptk-s 11 toodud seiremeetmeid. KMH aruande ptk-s 11.1.3. nähti vastavate uuringute vajadus ette ning sellega peab arvestama järgmistes etappides.

2.19. EOÜ ja ELF leidsid, et Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne on puudulik mereimetajate osas, otsuse tegemiseks on vajalik lisauuringute läbiviimine. On selge, et tuulepark halvendab hüljeste elupaika arendusala mõnes osas (TP1), kuid selle mõju ja mõjude ruumilise ulatuse määratlemiseks on vajalikud mõõtmised. Hüljeste osas on töötava pargi kui ka pargi hooldustööde mõjude hindamine ilma uuringuteta keeruline.

Keskkonnaamet rõhutab, et keskkonnaluba antakse vee erikasutuseks. Lähtuvalt eeltoodust on käsitletud mereimetajatega seotud asjaolusid ptk-s 3.4.6. KMH aruande ptk 11.1.5 nähti vastavate uuringute vajadus ette (KeHJS v.r § 24 lg 1, Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuse lk 1 p 2) ning sellega peab arvestama nii vee erikasutuse elluviimisel (vt p 3.6.17.-3.6.20., 3.7.15.) ja ka järgmistes etappides.

2.20. EOÜ ja ELF leidsid, et Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne on puudulik käsitiivaliste osas, otsuse tegemiseks on vajalik lisauuringute läbiviimine.

Keskkonnaamet rõhutab, et keskkonnaluba antakse vee erikasutuseks. Lähtuvalt eeltoodust on käsitletud käsitiivalistega seotud asjaolusid ptk-s 3.4.5. KMH aruande ptk 11.1.4. nähti vastavate uuringute vajadus ette (KeHJS v.r § 24 lg 1, Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuse lk 1 p 2) ning sellega peab arvestama järgmistes etappides.

2.21. EOÜ ja ELF leidsid, et Loode-Eesti tuulepargi KMH protsessis on tehtud olulisi menetlusvigu - ei tehtud avalikustamist enne aruande heakskiitmist, kuigi peale 2019. aastal toimunud avalikustamist viidi läbi mitmeid uuringuid ja täpsustus meretuulepargi lahendus.

Kliimaministeerium on KMH järelevalvajana analüüsinud Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande avalikustamise korraldamist Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuse ptk-s 3 ning leidis, et puuduvad KMH aruande heakskiitmata jätmist tingivad asjaolud. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuse alaptk-s 3.3 on mh välja toodud, et KMH aruanne oli juba kolm korda avalikustamise läbinud ning pärast viimast avalikustamist täiendatud aruanne ei olnud sedavõrd olulisel määral muutunud, millest tulenevalt leidis Kliimaministeerium, et heakskiitmiseks esitatud aruande täiendav avalikustamine ei ole otseselt nõutav ega proportsionaalne ning seega ei olnud avalikustamine vajalik.

Keskkonnaamet on keskkonnaloa menetlusse kaasanud huvitatud osapooled, misläbi on

keskkonnaloa menetluse käigus võimalik esitada ettepanekuid ja vastuväiteid, sh KMH aruandes käsitletud vee erikasutuse osas.

2.22. EOÜ ja ELF tegid kirjas ettepaneku keskkonnaloa menetlus lõpetada.

Keskkonnaamet selgitab, et käesolevalt puuduvad keskkonnaloa taotluse menetluse lõpetamise alused. Keskkonnaamet on juba 23.02.2024 vaideotsuses[34] selgitanud, et taotluse võib jätta läbi vaatamata ja sellega keskkonnaloa taotluse menetlus lõpeb vaid seadusega ettenähtud juhtudel. Keskkonnaamet oli seisukohal, et **käesolevalt puuduvad õiguslikud alused keskkonnaloa taotluse menetluse lõpetamiseks. Keskkonnaloa taotluse menetlus lõpeb kas keskkonnaloa andmise või keskkonnaloa andmisest keeldumisega.** Asjaolud ei ole muutunud ning Keskkonnaamet oma selgitusi ei korda.

MKM ettepanekud ja vastuväited

2.23. MKM tõi oma 09.05.2025 kirjas välja, et meretuulepargid, sõltumata oma suurusest, on olulise ruumilise mõjuga ehitised, mille asukoha valiku või toimimise vastu on üldjuhul suur riiklik või rahvusvaheline huvi ja seega tuleb lähtuda põhimõttest, et tuuleenergeetika arendusalad määratakse planeeringuga. Seega ei ole võimalik Hiiu maakonnaga piirneval merealal ilma planeeringuta rajada ka väiksemaid, alla 400 MW suurused eraldiseisvate tootmisüksustega tuuleparke. Oluline ei ole seejuures mitte ainult tuulepargi koguvõimsus, vaid see, et puuduvad planeeringulised tingimused – kuhu ja millistel tingimustel on võimalik tuuleparke kavandada.

Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnaluba antakse vee erikasutuseks. Keskkonnaloa andmise eeldusena ei näe õigusaktid ette riigi eriplaneeringu olemasolu (vt p 3.2.2.2., 3.2.2.5.). Järgmistes etappides planeeringu kehtestamisel on võimalik keskkonnaloa muutmine (vt p 1.4.1.).

Muinsuskaitseameti ettepanekud ja vastuväited

2.24. Muinsuskaitseamet tõi oma 14.05.2025 kirjas välja, et keskkonnaloale peaks lisama allveearheoloogilise uuringu kohustuse ja uuringutulemusi tööde korraldamisel arvestama. Keskkonnaamet selgitab, et Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande ptk-s 11.1.6. on välja toodud kultuurimälestiste uuringu vajadus. Keskkonnaamet täpsustas uuringuvajaduse kirjeldust vastavalt Muinsuskaitseameti kirjas toodule p-s 3.7.12.-3.7.14.

Hiiu Tuul MTÜ ettepanekud ja vastuväited

2.25. Hiiu Tuul MTÜ[35] tõi oma 16.05.2025 kirjas välja, et Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes on planeeritavate ehitustööde käigus meresetete teiseldamisel vabaneva fosfori koguseid alahinnatud. Kirjas esitatakse selgituseks kalkulatsioonid, mis on tehtud lähtuvalt mobiilse fosfori sisaldusest Soome lahe suudmeala setetes[36],[37].

Keskkonnaamet selgitab, et arendusalad TP1, TP2-3 ja TP4 paiknevad meremadalikel, mis on setete transpordialad, kus mobiilse fosfori sisaldus on oluliselt madalam kui Soome lahe

suudmeosas. Keskkonnaamet käsitleb vee erikasutusega kaasneda võivat koormust p-s 3.4.1.4.

TTJA ettepanekud ja vastuväited

2.26. TTJA tõi oma 16.05.2025 kirjas välja, et kolme meretuulepargi ala koguvõimsus on kuni 1200 MW ja meretuulepargi rajamine on olulise ruumilise mõjuga tegevus, mis tähendab, et tulenevalt PlanS § 27 lg 2 on REP koostamine kohustuslik. TTJA jätkab Loode-Eesti meretuulepargi hoonestusloa taotluse menetlusega peale Keskkonnaameti otsust kõnealuses keskkonnaloa menetluses.

Keskkonnaamet rõhutab, et keskkonnaluba antakse vee erikasutuseks. Riigi eriplaneeringu ega hoonestusloa puudumine ei ole keskkonnaloa andmisest keeldumise alus (vt p 3.2.2.2., 3.2.2.5., 3.2.3.2). Keskkonnaluba ei asenda meretuulepargi rajamiseks vajalikke muid lube (vt p 3.2.1.2., 3.2.3.1., 3.2.3.3.). Keskkonnaamet lähtub sellest kõrvaltingimuste seadmisel (vt p 1.4.3.). Seega annab Keskkonnaameti otsus TTJA-le teabe vaid vee erikasutuse lubatavuse osas käesoleval ajal. Meretuulepargi rajamisega ja kasutamisega seotud asjaolud tuleb lahendada järgmistes etappides.

Keskkonnaloa andmise otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

2.27. Keskkonnaamet esitas 04.08.2025 kirjaga[\[38\]](#) keskkonnaloa osalise andmise otsuse eelnõu menetlusosalistele arvamuse andmiseks (04.08.2025 eelnõu) (HMS § 40 lg 1). Keskkonnaamet teavitas 04.08.2025 eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Eelnõule esitas ettepanekud ja vastuväiteid 25.08.2025 kirjaga[\[39\]](#) EOÜ ja ELF, 22.08.2025 kirjaga[\[40\]](#) aktsiaselts TALLINNA SADAM [\[41\]](#), 25.08.2025 kirjaga[\[42\]](#) MKM, 25.08.2025 kirjaga[\[43\]](#) Enefit Green AS, 25.08.2025 kirjaga[\[44\]](#) Hiiu Tuul MTÜ ja 25.08.2025 kirjaga[\[45\]](#) TTJA. Kliimaministeerium edastas 25.08.2025 e-kirjaga ettepanekute ja vastuväidete eelnõu ning selgitas, et ametlik kiri edastatakse lähipäevil; ettepanekud edastati 28.08.2025 kirjaga[\[46\]](#). Terviseametil[\[47\]](#) ning Politsei- ja Piirivalveametil[\[48\]](#) ettepanekud/vastuväited 04.08.2025 eelnõule puudusid. Esitatud ettepanekuid on käsitletud ptk-s 3.9.

2.28. Keskkonnaamet teavitas arendajat 28.08.2025 kirjaga[\[49\]](#), et arvestades eelnõule esitatud ettepanekuid (vt p 2.27), ettevõtte esitatud ettepanekut arendusala TP2-3 vee erikasutuse positsioonide muutmise osas ning avaliku istungi korraldamise ettepanekut, tehakse otsus keskkonnaloa andmise või sellest keeldumise kohta esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 31.10.2025 (HMS § 41).

2.29. Keskkonnaamet teavitas lähtuvalt Hiiu Tuul MTÜ ettepanekust 01.10.2025 kirjaga[\[50\]](#) avaliku istungi toimumisest kõiki menetlusosalisi. Teatale lisati esitatud ettepanekud koos Keskkonnaameti selgitustega (vastuste tabel). Avalik istung toimus MS Teams vahendusel 16.10.2025 algusega 15.00. Avaliku istungi protokoll on kättesaadav KOTKAS kirja nr DM-130049-36 all (avaliku istungi protokoll). Avalikul istungil tehtud uusi ettepanekuid on käsitletud ptk-s 3.10. Mh tegi arendaja avalikul istungil ettepaneku keskkonnaloa menetlus ala TP2-3 osas peatada, selleks esitab kirjalikud põhjendused Keskkonnaametile hiljemalt 24.10.2025.

2.30. Arendaja esitas 21.10.2025 kirjaga[51] taotluse keskkonnaloa menetluse osaliseks peatamiseks. Ajaolusid on käsitletud ptk-s 3.11.

[1] Registrikood 11184032, aadress Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Lelle tn 22, 11318.

[2] Veeseadus RT I 1994, 40, 655, redaktsioon kehtivusega 01.01.2006-30.06.2006. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/970659> (16.07.2025).

[3] Enefit Green AS-ile eelnevalt oli arendaja rollis Nelja Energia AS, arendaja kuni detsember 2018.

[4] Alates 01.07.2023 Kliimaministeerium.

[5] Kehtivast KeHJS-e redaktsioonist lähtuvalt kohaldatakse seaduse § 56 lg 11 järgi tegevusloa taotlusele, milles nimetatud tegevusele on algatatud KMH enne antud sätte jõustumist (s.o 13.07.2017), KMH algatamise ajal kehtinud KeHJS-e redaktsiooni, st (KeHJS RT I 2005, 15, 87). Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/KeHJS> (16.07.2025).

[6] Skepast&Puhkim OÜ, 2023. Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise aruanne. Töö nr 2013_0056, 2023. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/loode-eesti-rannikumere-tuulepargi-keskkonnamoju-hindamine> (16.07.2025).

[7] Veeseadus RT I, 15.04.2025, 7, redaktsioon kehtivusega 01.07.2025-31.08.2025. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/115042025007?leiaKehtiv> (16.07.2025).

[8] Keskkonnaministri 23.10.2019. a määrus nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ § 1 lg 1 ja § 2 lg 4. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/125102019001?leiaKehtiv> (16.07.2025).

[9] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 02.01.2024 nr 14-6/24/1 all.

[10] KeÜS § 53, VeeS²⁰¹⁹ § 193 ja keskkonnaministri määrus nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ nimetatud teave. Taotluse täiendamisel palusime arvestada Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande tulemuste ja KMH heakskiitmise otsusega.

[11] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 26.03.2024 nr 14-6/24/1-2 all.

[12] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 03.04.2024 nr 14-6/24/1-3 all.

[13] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 16.09.2024 nr 14-6/24/1-4 all.

[14] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 26.09.2024 nr 14-6/24/1-5 all.

[15] Taotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis (KOTKAS) 28.10.2024 taotlusena nr [T-KL/1026040](#) menetluse nr [M-130049](#) all.

[16] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 28.10.2024 nr 14-6/24/1-8 all.

[17] Registreeritud KOTKAS 07.11.2024 kirja nr DM-130049-2 all.

[18] Registreeritud KOTKAS 03.02.2025 kirja nr DM-130049-3 all.

[19] HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi (<https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf>) kohaselt on tegemist kaadamise erijuhuga, kus toimub süvenduspinnase kasulik kasutamine (*beneficial use*, VeeS § 187 p 8, p 11, HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi p 7.2.2.).

[20] Registreeritud KOTKAS 15.04.2025 kirja nr DM-130049-8 all.

- [21] Registreeritud KOTKAS 19.05.2025 kirja nr DM-130049-17 all.
- [22] Registreeritud KOTKAS 17.07.2025 kirja nr DM-130049-21 all.
- [23] Registreeritud KOTKAS 21.05.2025 kirja nr DM-130049-19 all.
- [24] Registreeritud KOTKAS 08.05.2025 kirja nr DM-130049-10 all.
- [25] Registrikood 80041898, aadress Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Veski tn 4, 51005.
- [26] Registrikood 90001457, aadress Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Staadioni tn 67, 51008.
- [27] Registreeritud KOTKAS 09.05.2025 kirja nr DM-130049-11 all.
- [28] Registreeritud KOTKAS 15.05.2025 kirja nr DM-130049-13 all.
- [29] Registreeritud KOTKAS 16.05.2025 kirja nr DM-130049-16 all.
- [30] Registreeritud KOTKAS 20.05.2025 kirja nr DM-130049-18 all.
- [31] Registreeritud KOTKAS 16.05.2025 kirja nr DM-130049-14 all.
- [32] Registreeritud KOTKAS 29.05.2025 kirja nr DM-130049-20 all.
- [33] Registreeritud Kliimaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis nr 8-2/23/2442 ja 8-2/23/2442-3 all.
- [34] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 23.02.2024 nr 1-7/24/16-3 all.
- [35] Registrikood 8038983, aadress Heltermaa mnt. 6, Kärdla, Hiiumaa.
- [36] Liira, M., Ausmeel, M., Suuroja, S., Veski, A. ja Tuuling, I., 2022. Projekt 17065 „Setete keskkonnaseisundi hindamise meetodika arendamine ja rakendamine“ lõpparuanne. Eesti Geoloogiateenistus. Kättesaadav: <https://fond.egt.ee/fond/egf/9598> (16.07.2025).
- [37] Ausmeel, M., 2022. Fosfori esinemisvormid Läänemere põhjasetetes. Magistritöö. TARTU ÜLIKOOL, Loodus- ja täppisteaduste valdkond, Ökoloogia ja maateaduste instituut, Geoloogia osakond. Kättesaadav: <http://hdl.handle.net/10062/82220> (16.07.2025).
- [38] Registreeritud KOTKAS 04.08.2025 kirja nr DM-130049-22 all.
- [39] Registreeritud KOTKAS 25.08.2025 kirja nr DM-130049- 25 all.
- [40] Registreeritud KOTKAS 27.08.2025 kirja nr DM-130049-26 all.
- [41] Registrikood 10137319, aadress Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Sadama tn 25, 15051.
- [42] Registreeritud KOTKAS 27.08.2025 kirja nr DM-130049-29 all.
- [43] Registreeritud KOTKAS 27.08.2025 kirja nr DM-130049-28 all.
- [44] Registreeritud KOTKAS 27.08.2025 kirja nr DM-130049-27 all.
- [45] Registreeritud KOTKAS 02.09.2025 kirja nr DM-130049-32 all.
- [46] Registreeritud KOTKAS 28.08.2025 kirja nr DM-130049-30 all.
- [47] Registreeritud KOTKAS 06.08.2025 kirja nr DM-130049-23 all.
- [48] Registreeritud KOTKAS 08.08.2025 kirja nr DM-130049-24 all.
- [49] Registreeritud KOTKAS 28.08.2025 kirja nr DM-130049-31 all.
- [50] Registreeritud KOTKAS 01.10.2025 kirja nr DM-130049-35 all.
- [51] Registreeritud KOTKAS 21.10.2025 kirja nr DM-130049-37 all.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

3.1.1. Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju (KeHJS v.r. § 3 p 1).

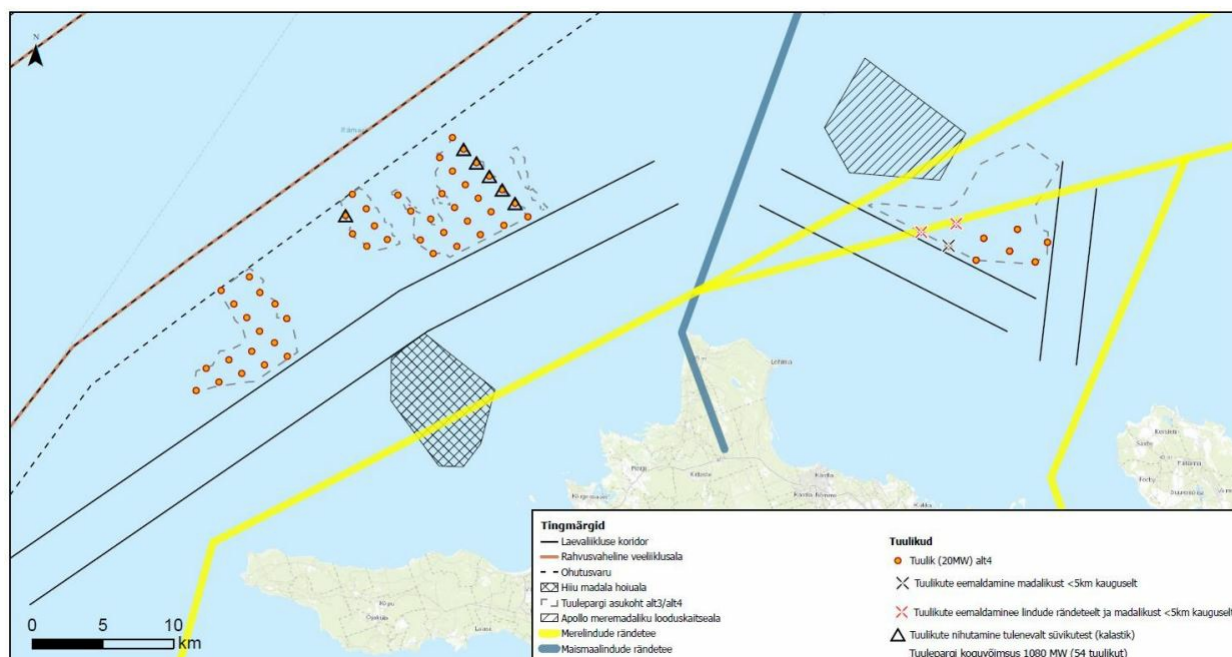
3.1.2. Planeeritav tegevus, tuuleelektrijaama püstitamine veekogusse, on olulise keskkonnamõjuga tegevus KeHJS v.r. mõistes, seega KMH algatati ilma selle vajadust põhjendamata (KeHJS v.r. § 6 lg 1 p 5, § 11 lg 3).

3.1.3. Kliimaministeerium algatas 2006. aastal taotlust menetlusse võttes KMH (vt p 2.2.). KMH protsessis teostati avalikustamine, sh piiriülene kaasamine, mille käigus avaldas Soome soovi osaleda KMH protsessis (Rootsi ei soovinud osaleda). KMH aruande avalikud väljapanekud Eestis toimusid 2011. a, 2017. a ning 2019. a. Eesti (Keskkonnaministeerium) edastas KMH aruande materjalid ka Soomele 2011. a, 2017. a ning 2019. a. Avalikustamiste käigus esitatud seisukohti (sh Soomest laekunud seisukohad) on KMH aruande koostamisel analüüsitud ning nendega on asjakohaselt arvestatud või need on põhjendatult arvestamata jäetud. Kliimaministeerium kiitis 29.12.2023 kirjaga nr 7-12/23/3224-23 Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heaks (vt p 2.3.).

3.1.4. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne koostati keskkonnaloa menetluse raames, kuid aruanne käsitles ka vee erikasutuse laiemat eesmärki - meretuulepargi rajamine. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohaselt toob meretuulepargi rajamine nagu igasugune merealade hõivamine inimese poolt kaasa negatiivseid mõjusid nii merekeskkonnale, mereelustikule kui ka inimese heaolule. Tuuleparki ei ole võimalik kavandada selliselt, et sellega kaasnevad negatiivsed mõjud on olematud. Tähtis on, et tõsised ja pöördumatud tagajärjed üle liikide populatsiooni taluvuspiiri on välistatud ning negatiivsed mõjud vähendatud maksimaalses võimalikus ulatuses. KMH aruanne tõsiseid ja pöördumatuid tagajärgi üle liikide populatsiooni taluvuspiiri ega olulist piiriülest mõju vee erikasutusel ei tuvastatud. KMH aruanne tõi välja eelistatud alternatiivid, asjakohased leevendusmeetmed (KMH aruande ptk 10) ja seire ettepanekud (KMH aruande ptk 11). **Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne on piisav keskkonnaloa andmise üle otsustamiseks** (vt ka KMH aruande heakskiitmise otsuse ptk 6). KMH aruandes ei käsitletud LKA moodustamise ettepanekuga alasid (vt ptk 3.2.4.), toodi välja tuulepargi edasiste täpsemate uuringute vajadus linnustiku, mereimetajate ja käsitiivaliste osas. Lisauuringud on vajalikud tuulikute kavandamisel. KeHJS § 11 sätestab, et teiste tegevuslubade (hoonestusluba, ehitusluba) taotluste menetlemisel peavad nende otsustajad uuesti vaatama KMH vajalikkust ehk kas koostatud KMH on ka nende lubade jaoks jätkuvalt piisav või mitte ja selle pinnalt tegema KMH vajalikkuse otsuse.

3.1.5. Kliimaministeerium määras Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuses järgmised keskkonnanõuded:- Tuulepargi püstitamisel tuleb eelistada KMH aruande ptk 9 esitatud alternatiivide paremusjärjestust[1], st tuulikute puhul alternatiivi 4[2] ning merekaabli puhul alternatiivi 3;- Kavandatava tegevuse elluviimisel tuleb arvestada KMH aruandes toodud

keskkonnametmeid, sealhulgas ptk 10 toodud leevendusmeetmeid ja ptk 11 toodud seiremeetmeid;- Tuulepargi ehituseelse ja -aegse ning kasutusaegse uuringute ja seire tulemustest lähtuvalt tuleb vajadusel leevendusmeetmeid ajakohastada. Tulenevalt KeHJS v.r § 24 lg 1 peab otsustaja (tegevusloa andja) tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemisel arvestama KMH tulemusi ja aruandele lisatud keskkonnanõudeid.

Joonis 2. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande alternatiiv 4 koos vajalike leevendusmeetmetega (KMH aruande joonis 1).

3.1.6. Korrigeeritud taotluses toodud arendusalad (vt joonis 1) kattuvad Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes alternatiivis 4 (vt joonis 2) käsitletud arendusaladega. **Siiski on taotluses loobutud tuulikute rajamisest alale TP3, et ala TP2-3 koguvõimsus ei ületaks 400 MW.** Taotluse kohaselt kavandatakse vee erikasutust mahus, mis on vajalik püstitamaks meretuuleparkidesse tuulegeneraatoreid võimusega 20 MW. Lisaks, vee erikasutuse positsioonid (sh ka tuulegeneraatorite ja kaablite asukoht) järgivad KMH aruandes toodud suuniseid rajatiste paigutuse osas. Seega on taotluses kirjeldatav tegevus kooskõlas Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuse keskkonnanõuetes ja KMH aruandes analüüsitud alternatiiviga 4. **Seega käsitleb Keskkonnaamet käesolevas korralduses vaid taotluses kirjeldatud tegevust** ning ei käsitle teisi alternatiive (st alternatiive väiksema võimsusega tuulegeneraatoritega, teistsuguse vundamendi jm võimalike erisustega).

3.1.7. Loa andmise üle otsustamisel on arvestatud KMH aruandes tooduga, sh KMH aruandele esitatud vastuväidetega ning piiriüleste konsultatsioonide tulemustega. Tulemuste mitteamistamisel on seda põhjendatud (KeHJS v.r § 24 lg 2).

3.2. Lähteseisukohad

3.2.1. Vee erikasutuse õigus

3.2.1.1. Arendaja ei ole soovinud kasutada võimalust minna üle meretuulepargi hoonestusloa

menetlusele (EhS § 113¹ lg 1², ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus (EhSRS) § 25⁴ lg 2), mis ühendloana hõlmaks ka ehitusluba ja vee erikasutuse keskkonnaluba (EhS § 113¹ lg 1³). **Keskkonnaluba annab õiguse üksnes vee erikasutuseks, käesoleval juhul on vee erikasutuseks süvendamine, tahkete ainete paigutamine allpool keskmist veetaset, süvenduspinnase paigutamine veekogu põhja.** Vee erikasutusel puudub iseseisev eesmärk ilma uue võimaliku tuulepargi rajamiseta. Keskkonnaluba ei anna õigust mereala kasutamiseks ega sinna tuulepargi rajamiseks tuuleenergia tootmise eesmärgil. Õiguse mereala kasutamiseks annab hoonestusluba (arendaja esitatud hoonestusloa taotlus 2010. a) ning ehitamise õiguse annab ehitusluba (EhS § 38 lg 1). Nii hoonestusloa kui ka ehitusloa andmise eelduseks on asjakohase planeeringu olemasolu (EhS § 44 p 1, § 113¹¹ lg 2 p 2 ja 4).

3.2.1.2. Keskkonnaluba ei asenda muid õigusaktides ette nähtud ja tuulepargi rajamiseks vajalikke lubasid. Tallinna Ringkonnakohtu 18.01.2005 otsuses nr 2-3/271/05 selgitatakse, et keskkonnaluba annab küll subjektiivse õiguse vee erikasutuseks, kuid isikul tuleb vee erikasutusega seotud tegevuse elluviimiseks järgida ka muid õigusakte. Nimetatud põhimõtet on kinnitanud ka Riigikohtu otsuses [3-3-1-31-16](#) p 14 kaevandamise kontekstis. Seega, **ainuüksi keskkonnaloa alusel ei tohi keskkonnaloaga lubatud töid tegema hakata. Esmalt tuleb mereala kasutamiseks saada hoonestusluba ja ehitamiseks ehitusluba. Keskkonnaloale seatakse vastavad kõrvaltingimused** (vt p 1.4.3).

3.2.1.3. Keskkonnaministri määruse nr 56[\[3\]](#) **lisas 3 on fikseeritud vee erikasutuse keskkonnaloa andmekoosseis. Sellest lähtuvalt määratakse keskkonnaloas veekogu nimetus, vee erikasutuse piirkond (käesoleval juhul alad TP1, TP2-3 ja TP4), vee erikasutuse vajaduse põhjendus (käesoleval juhul tuulepargi rajamisega seotud tööd) ja viis, ainete iseloomustus, maksimaalsed lubatavad vee erikasutuse mahud, vee erikasutuse nõuded ja seire vajadus. Keskkonnaloas ei fikseerita vee erikasutustööde täpseid positsioone (st tuulegeneraatorite asukohti või kaablite lõplikku paiknemist) vaid indikeeritakse nende võimalik asukoht vee erikasutuse piirkonna piires. Indikatsiooni eesmärk on kirjeldada eelkõige vee erikasutuse ulatust, katvust ja orienteeruvat paigutust, millest on lähtutud loa andmisel. Orienteeruva paigutuse määramisel on arvestatud KMH aruandes tooduga, kuid võimalik on mõningane vee erikasutuse positsioonide nihutamine lähtuvalt leevendusmeetmetest. Lõplik vee erikasutuse positsioonide määramine (seeläbi ka tuulegeneraatorite paigutuse määramine) toimub peale edasiseid uuringuid (ehitusgeoloogilisi uuringuid, merepõhjaelupaikade kaardistamist, veetalused kultuurimäestised vm). Vee erikasutuse positsioonide nihutamisel tuleb arvestada aga olemasolevate piirangute ja nõuetega (vt joonis 2, p 3.4.2.5.) ning võib sellest lähtudes olla piiratud. Keskkonnaloa andmisel peab olema veendumus, et ala piires ning arvestades piirangutega, on võimalik lubatavas mahus vee erikasutustööd ellu viia, vajadusel määratakse asjakohased nõuded ja tingimused.**

3.2.1.4. Lähtuvalt eeltoodust selgitatakse keskkonnaloa menetluse käigus välja, kas taotluses märgitud arendusalade piires on lubatav vee erikasutus taotluses toodud mahus ja viisil. Keskkonnaloa andmisel käsitletakse kitsalt vee erikasutust ning sellega seotud leevendusmeetmeid ja seire vajadusi.

3.2.2. Planeeringu vajalikkus

3.2.2.1. Meretuulepargid on MKM-i ja TTJA selgituste kohaselt olulise ruumilise mõjuga ehitised ja olenemata meretuulepargi võimsusest on REP-i koostamine kohustuslik (vt p 2.23, 2.26.). Riigikohtu 8.08.2018 otsusega nr [3-16-1472](#) tühistati Hiiu maavanema 20.06.2016 korraldus nr 1-1/2016/114 tuuleenergia tootmise alade osas. Seega Hiiu merealal puuduvad tuuleenergeetika arendamiseks ettenähtud alad. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (*ReM*) selgitas[\[4\]](#) 2023. aastal kui asjaomane asutus, et ei näe võimalust Hiiu merealal tuuleparkide arendamiseks olukorras, kus puudub kehtiv planeering, mis tuuleenergeetika arendamiseks sobivaid alasid ette näeks. Tuginedes Riigikohtu lahendile 3-16-1472 leiti, et kuna alal kehtiv planeering tuuleenergeetika arendamiseks sobivaid alasid ette ei näe, oleks igasugune tuuleenergeetika arendustegevus vastuolus kehtiva planeeringulahendusega. Samuti toodi välja, et puudub otsene seos Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise ja asjaolu vahel, et Hiiu merealal puudub planeering, mis näeks ette tuuleenergia tootmise alasid. Lähtuvalt ReM selgitutest mööndi ka Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes planeeringu vajalikkust ning et KMH aruande heakskiitmise eeldusena ei näe õigusaktid ette eriplaneeringu olemasolu (KMH aruanne lk 24).

3.2.2.2. **Keskkonnaloa andmise eeldusena ei näe õigusaktid ette eriplaneeringu olemasolu.** KeÜS § 55 sätestab, et kui keskkonnaloaga lubatavaks tegevuseks või sellise ehitise püstitamiseks, mille jaoks ehitisluba ei anta enne keskkonnaloa andmist, on vaja kehtestada detailplaneering, ei anta keskkonnaluba enne sellise detailplaneeringu kehtestamist. Ringkonnakohtu 31.10.2023 otsuse nr [3-22-987](#) p 21.3. kohaselt on detailplaneeringu puudumine keskkonnaloa andmisest keeldumise aluseks. Siiski, KeÜS § 55 tõlgendamisel on oluline viidata, et eelnõuga 611SE[\[5\]](#) kavandati algselt laiendada sätte kehtivust kõigile planeeringutele, kuid sellest otsustati loobuda järgneva selgitusega “Muudatusega ei laiendata tingimust, et kui keskkonnaloaga lubatavaks tegevuseks on vaja kehtestada planeering, ei anta luba enne sellise planeeringu kehtestamist. Kehtima jääb nõue, et kui keskkonnaloaga lubatavaks tegevuseks on vaja kehtestada detailplaneering, ei anta luba enne sellise detailplaneeringu kehtestamist.” Seega ei kohaldu sätte kõigi planeeringute, vaid üksnes detailplaneeringu vajaduse korral. Kuna REP-i kehtestamine ei ole keskkonnaloa andmise eelduseks, puudub ka alus keskkonnaloa taotluse menetluse peatamiseks REP-i kehtestamiseni KeÜS § 49 lg 4 alusel. Riigikohus on leidnud, et näiteks kaevandamist välistava planeeringu olemasolul ei tule kaevandamisloa andmisest keelduda. Samas ei teki arendajal sellise loa saamisel veel õigust kaevandamiseks, vaid selleks tuleb planeeringut muuta või uus planeering kehtestada (RKHKo 15.10.2013, [3-3-1-35-13](#), p 19–20).

3.2.2.3. Rahandusministeeriumi ja MKM tellimusel koostati 2022. a. analüüs “Ruumiline eelanalüüs Hiiu merealal tuuleenergeetika alade planeerimiseks“ (*Hiiu mereala ruumianalüüs*)[\[6\]](#), milles jõuti järeldusele, et teatud aladel Hiiu merealal on potentsiaali meretuuleparkide planeerimiseks. Siiski, potentsiaalselt sobivad alad ei ole käesolevas korralduses käsitletavad arendusalad TP1, TP2-3 ja TP4. Hiiu mereala ruumianalüüsi lk 60 markeeritakse, et tuuleparkide planeerimiseks tuleb koostada REP. Veel enam, lk 65 rõhutatakse, et ka alla 400 MW meretuulepargi rajamisel tuleks koostada REP.

3.2.2.4. Kokkuvõtvalt ei näe õigusaktid keskkonnaloa andmise eeldusena ette REP olemasolu, kuid see ei tähenda, et REP-i kehtestamine ei oleks vajalik meretuulepargi rajamiseks vajalike teiste lubade eeldusena. Käesolev otsus keskkonnaloa andmise või keeldumise osas tehakse tuginedes olemasolevale teabele, käsitledes loa andmisel kitsalt vee erikasutust kui keskkonnaloa eset. Meretuulepargi rajamine ja merepõhja koormamine meretuulepargiga ei ole keskkonnaloa ese, nimetatud tegevused eeldavad ka hoonestusloa, ehitusloa ja kasutusloa olemasolu ning vajadusel ka nende lubade eelduseks oleva eriplaneeringu koostamist ja kehtestamist ning keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimist (PlanS § 27 lg 6). Seega võib kavandatava tuulepargi ala järgmistes etappides muutuda. Siiski, ei ole käesoleval ajal välisatud projekti elluviimine. Keskkonnaamet lähtub sellest asjaolust keskkonnaloa kõrvaltingimuste seadmisel (vt ptk 1.4.1).

3.2.3. Hoonestusloa ja ehitusloa vajalikkus

3.2.3.1. Keskkonnaluba ei anna õigust vette ehitamiseks ning selle alusel tuulepargi ehitamist alustada ei saa (vt ptk 3.2.1.). KMH algatamise ajal puudus Eesti Vabariigis õiguslik alus merepõhja kasutamiseks, sh merre ehitamiseks. 2010. a lisandus veeseadusesse kaldaga püsivalt ühendamata ehitise veekogusse püstitamiseks hoonestusloa omamise kohustus. Hoonestusluba annab 50 aastaks õiguse koormata merepõhja avameretuulikutega. Vastava õigusliku baasi tekkimise järgselt esitas arendaja 15.04.2010 Eesti Vabariigi Valitsusele hoonestusloa taotluse. Otsustust hoonestusloa menetluse algatamise osas ei ole tehtud.

3.2.3.2. Eesti mereala sisemeri on avalik veekogu ja kuulub riigile (VeeS § 23). Vee erikasutuseks võõral maatükil ei ole maaomaniku nõusolek nõutav sellise maatüki kasutamise korral, mis asub riigi omandisse kuuluva veekogu all (VeeS § 186 lg 2). **Seega ei ole hoonestusluba, mis kõnealusel juhul annaks õiguse riigi omandisse kuuluva veekogu ehitisega koormamiseks, keskkonnaloa andmisel nõutav.** Siiski, kehtiva seaduse (EhS § 113¹ lg 1) kohaselt on hoonestusloa omamine meretuulepargi rajamiseks vajalik.

3.2.3.3. Ehitamise õiguse annab ehitusluba (EhS § 38 lg 1). **Ehitusloa olemasolu ei ole keskkonnaloa andmise eelduseks.**

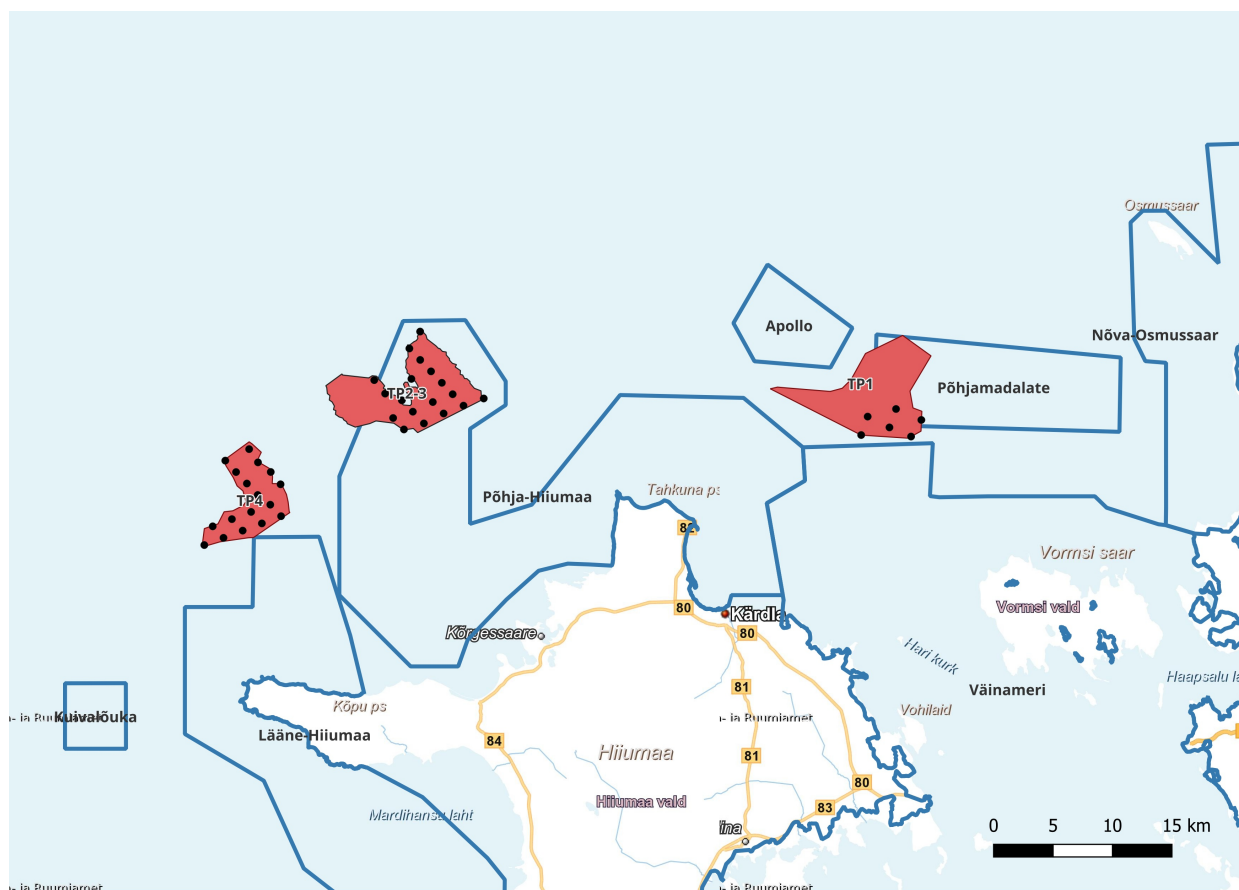
3.2.3.4. **Seega, meretuulepargi rajamiseks peab arendaja omama ka hoonestusluba ja ehitusluba. Vee erikasutus ei ole lubatud enne teiste vajalike lubade saamist. Keskkonnaamet lähtub sellest asjaolust kõrvaltingimuste seadmisel (vt p 1.4.3.).** Lisaks, on selge, et tuulepargi rajamine ilma seda elektrisüsteemi ühendava võrgu rajamiseta ei ole põhjendatud. Seega on edaspidi vajalik lahendada ka eksportkaablitega seotud temaatika, sh taotleda vastav keskkonnaluba.

3.2.4. Looduskaitsealade moodustamise ettepanekud

3.2.4.1. EOÜ tegi 17.08.2022 ettepaneku *BirdLife International*-ile IBA linnualade uuendamiseks. Ettepaneku üheks osaks olid Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja Põhjamadalate merealad. Kõigi alade puhul viidi *BirdLife International* ekspertide poolt läbi põhjalik analüüs ning tehti ka erinevaid täpsustusi. *BirdLife International* kinnitas 13.03.2023 e-kirjaga EOÜ-le

kõigi 19 ala (sh Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja Põhjamadalate mereala) vastavust IBA kriteeriumidele. Seega kuuluvad Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja Põhjamadalate mereala IBA linnualade hulka (vt joonis 3). IBA programm on ülemaailmne initsiatiiv, mille eesmärk on maailma linnustiku kaitseks vajalike kaitsealade võrgustiku loomine ja kaitse tagamine ning IBA alade hea seisund võimaldab tagada elujõuliste linnupopulatsioonide säilimise üle maailma.

3.2.4.2. IBA linnualade väljavalimine on esimeseks sammuks mereliste kaitsealade moodustamisel. Lähtudes eeltoodust esitas EOÜ 06.06.2023 kirjaga[7] Kliimaministeriumile ettepanekud uute merekaitsealade, sh Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja Põhjamadalate looduskaitseala (LKA) moodustamiseks (LKA moodustamise ettepanek) (vt joonis 3). EOÜ kirjas tehti ettepanek alad võtta kaitse alla kui looduskaitsealad. Ettepanek sisaldas ka ettepanekut olemasolevate hoiualade (sh Väinamere hoiuala) laiendamiseks (sh laiendamine arendusala TP1 suunas).

Joonis 3. Uuendatud piiridega rahvusvaheliselt tähtsad linnualad (sinine) ja vee erikasutuse ala (punane) ja esialgsed vee erikasutuse positsioonid (mustad punktid).

3.2.4.3. Taotluses toodud arendusala TP2-3 kattub peaaegu üleni Põhja-Hiiumaa LKA moodustamise ettepanekualaga; arendusala TP1 idaosa kattub Põhjamadalate LKA moodustamise ettepanekualaga ning lõunaosa külgneb Väinamere hoiuala laiendamise ettepanekualaga; arendusala TP4 piirneb lõunaosas Lääne-Hiiumaa LKA moodustamise ettepanekualaga (vt ptk 3.4.8).

3.2.4.4. Keskkonnaamet selgitas Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise

aruande tingimuslikul kooskõlastamisel[8] (*Keskkonnaameti KMH kooskõlastamine*), et kui LKA moodustamise ettepanekud võetakse menetlusse, siis tuleb arvestada, et sellest võib tulla täiendavaid piiranguid arendusele.

3.2.4.5. Kliimaministeeriumi asekanter Antti Tooming palus 11.01.2025 kirjas [9] Keskkonnaametil korraldada teiste EOÜ ettepanekus esitatud alade kaitse alla võtmise põhjendatuse ja otstarbekuse eksperdihinnangu koostamise (sh Väinamere hoiuala laiendamise), kuid mitte Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja Põhjamadalate LKA moodustamise ettepaneku alade kohta. Seega on Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja Põhjamadalate LKA moodustamise ettepanekud hetkel jätkuvalt ettepaneku faasis.

3.2.4.6. Looduskaitseseaduse (LKS) § 8 lg 6 alusel on võimalik haldusakti andmise menetlus peatada, kui on esitatud loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek. Menetlust saaks peatada mitte kauemaks kui 28 kuuks. Käesoleva taotluse esitamise ajal 05.05.2006 kehtinud LKS sellist sätet ei sisaldanud. VeeS § 279 lg 8 sätestab, et enne seaduse jõustumist menetlusse võetud vee erikasutusloa taotlusi menetletakse edasi taotluse menetlusse võtmise ajal kehtinud menetlusõigusnormide alusel (vt ka HMS § 5 lg 5). Seega käesolevat taotlust menetletakse HMS ja VeeS v.r menetlusõigusnormide alusel. LKS § 8 lg 6 on käsitletav haldusmenetlust reguleeriva õigusnormina, mis jõustus 16.12.2007, st peale taotluse menetluse algust ja seetõttu ei saa käesoleva keskkonnanaloo taotluse menetluses viidatud sättest juhinduda. Siiski, ka juhul, kui sätet saaks kohaldada materiaalsoiguslikuna, ei oleks keskkonnanaloo menetluse peatamine põhjendatud. LKS § 8 lg-s 6 sätestatud menetluse peatamise eesmärk on tagada, et üldistes huvides kaitse alla võtmist vääriv ja vajav loodusobjekt ei saaks negatiivselt mõjutatud. Keskkonnanaloo osalisel andmisel (vt p 1.2) ja kõrvaltingimuste seadmisel (vt p 1.4.2) on võimalik negatiivseid mõjusid välistada. Lisaks, 17.08.2025 saab kaitseala moodustamise ettepanekute esitamisest juba 3 aastat, mille jooksul ei ole veel ühtegi kaitseala moodustatud (ka eksperdihinnangu koostamiseks saadetud ettepanekud on veel töös). Seega on merekaitsealade moodustamise üle otsustamine pikk ja põhjalik protsess ning 28-ks kuuks menetluse peatamine ei täidaks käesoleval juhul suure tõenäosusega oma eesmärki.

3.2.4.7. Ringkonnakohus on leidnud 30.01.2025 kohtuasjas nr [3-23-1539](#) p 11, et loastamisel on asjakohane arvestada ka aladega, mis suure tõenäosusega kaitse alla võetakse. Riigikontroll on oma 11.03.2025 auditis[10] soovitanud kliimaministril muuta LKS-i ja metsaseadust ning luua reeglid, et vältida loodusväärtuste kahjustamist aladel, mille suhtes on algatatud hüvitusala loomine. **Seega, joonistub välja põhimõte, et loastamisel tuleb arvestada ka kavandatavate looduskaitsealadega, et mitte muuta laiemate eesmärkide hilisemat saavutamist võimatuks - loastamisel tuleks arvestada ka kavandatavate piirangutega.** Tegemist on põhimõttega, mida ei olnud kujundatud KMH aruande heakskiitmise ajal.

3.2.4.8. **Lähtuvalt eeltoodust analüüsib Keskkonnaamet oma kaalutlustes LKA moodustamise ettepanekute perspektiivikust (vt ptk 3.4.8.) ning kas kavandatav vee erikasutus oleks võimalik olukorras, kus LKA-d oleksid moodustatud lähtuvalt LKA moodustamise ettepanekutes nimetatud eesmärkidest (vt ptk 3.4.8., 3.5.).** Kui looduskaitsealasid ei moodustata, moodustatakse väiksemas ulatuses või aladel kehtestatav kaitsekord erineb LKA moodustamise ettepanekus tooduga, on võimalik keskkonnanaloo

muutmine. Keskkonnaamet lähtub sellest asjaolust kõrvaltingimuste seadmisel (vt p 1.4.2).

3.3. Keskkonnaloa andmine ja andmisest keeldumise alused

3.3.1. Keskkonnaluba antakse, kui puuduvad alused keskkonnaloa andmisest keeldumiseks. **Keeldumise alused tulenevad keskkonnaloa andmise otsustamise hetkel kehtivast õigusest** (vt ka HMS § 54). Kehtiv VeeS § 192 lg 1 sätestab keskkonnaloa andmisest keeldumise alused, viidates muu hulgas KeÜS § 52 lg 1 p 1 ning p 3–10 sätestatud juhtudele.

3.3.2. Keskkonnaloa andmisest **keeldutakse, kui kavandatav tegevus seab ohtu veekaitse eesmärkide saavutamise** (VeeS § 192 lg 3 p 8). Veekaitse eesmärgiks on saavutada mereala hea keskkonnaseisund (VeeS § 31 lg 1 p 6). Mere hea keskkonnaseisundi kriteeriumid on 11 tunnuse (D1-D11) lõikes välja toodud merestrateegia raamdirektiivis 2008/56/EÜ (*MSRD*)[\[11\]](#) ja kahe üksuse (hea ökoloogiline ja keemiline seisund) lõikes veepoliitika raamdirektiivis 2000/60/EÜ (VRD)[\[12\]](#). Lisaks on veekaitse eesmärgiks vältida veeökosüsteemide seisundi halvenemist (VeeS § 31 lg 1 p 2) ning lõpetada prioriteetsete ohtlike ainete heide ja piirata saasteainete, sealhulgas muude ohtlike ainete heidet veekeskkonda (VeeS § 31 lg 1 p 4).

3.3.3. Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui kavandatav tegevus ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4). KeÜS kommentaarides[\[13\]](#) on selgitatud, et „kuna keskkonnalubade andmise eesmärk on tegeleda eeskätt keskkonnaküsimustega (vt ka KeÜS § 1 kommentaare), siis kuulub selle normi kohaldamisalasse ilmselt ka **vastuolu teiste keskkonnaseadustiku eriosa seadustega**, näiteks LKS nõuetele.“ Seega peab keskkonnaloa andmine vastama ka LKS nõuetele.

3.3.4. Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, **kui tegevusega kaasneb keskkonnoaht**, mida ei ole võimalik vältida, välja arvatud juhul, kui huvi keskkonnaloa andmiseks on ülekaalukas ja tegevusel puudub mõistlik alternatiiv ning on võetud kasutusele ohu vähendamise meetmed (VeeS § 192 lg 1 ja KeÜS § 52 lg 1 p 6).

3.3.5. KeÜS § 5 kohaselt on keskkonnoaht olulise keskkonnahäiringu tekkimise piisav tõenäosus. KeÜS-i kommentaarides § 5 osas on välja toodud[\[14\]](#), et mõistes “keskkonnoaht” sisaldub kaks elementi: ebasoodsa tagajärje piisav tõenäosus ja selle olulisus. Keskkonnoahuna tähistatakse seega olukorda, kus esinevad need kaks tingimust korraga ning kus esineb piisav tõenäosus, et saabub oluline keskkonnahäiring. Keskkonnahäiring on KeÜS § 3 lg 1 kohaselt inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. KeÜS § 3 lg 2 p 5 kohaselt eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist olulise ebasoodsa mõju tekitamisel Euroopa Liidu Natura 2000 (*Natura*) võrgustiku alale.

Tallinna Halduskohtu 28.02.2017 kohtuotsus nr [3-15-2596](#) p 32.2.1. rõhutab, et **keskkonnaeesmärkide saavutamise välistamine võib olla samuti otsene keskkonnoaht**. Keskkonnoahtu tuleb vältimispõhimõttest lähtuvalt vältida. Keskkonnoahtu või keskkonnahäiringut tuleb taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu, puudub mõistlik alternatiiv ja keskkonnoahu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud vajalikud

meetmed (KeÜS § 10). Haldusorganil on kohustus rakendada vältimis põhimõtet, et tõrjuda olulise ebasoodsa keskkonnamõju tekkimist.

3.4. Vee erikasutusega kaasnevad mõjud

Keskkonnaluba reguleerib süvendamist, tahkete ainete paigutamist mere põhja allpool keskmist veetaset ja süvenduspinnase paigutamist. KMH aruandes käsitleti lisaks vee erikasutusega kaasnevate mõjude ka laiemalt meretuulepargi püstitamist (tuulegeneraatorite tornid, labad) ja tuulepargitööd (elektri tootmine tuulegeneraatorite töö käigus) ning nende tegevustega seotud mõjusid. **Seega markeeritakse korralduses vee erikasutusega kaasnevad mõjud, millest lähtutakse keskkonnaloa andmise üle otsustamisel ja nõuete määramisel.** Kuna vee erikasutuse kaugem eesmärk on tuulepargi püstitamine ja tuulepargi tööle rakendamine, siis markeeritakse selguse mõttes ka aspektid, mis jäävad keskkonnaloa esemest väljapoole ning mille üle otsustamine toimub sellest lähtuvalt järgmistes etappides.

3.4.1. Mõju hüdrodünaamikale ja vee kvaliteedile (sh heljum)

3.4.1.1. Süvendamisel tekkiva heljumi potentsiaalsed keskkonnamõjud on mitmesugused ja võivad mõjutada nii vee kvaliteeti kui ka mereelustikku. Lisaks võib süvendamisel veesambasse paikuda varem settinud saasteaineid ja toitaineid. Toitainete lisandumine veesamba aineringsesse võib põhjustada eutrofeerumist ja hapnikupuudust veekogu põhjakihis. Süvendamisele sarnased mõjud võivad kaasneda ka kaadamisega (pinnase heitmine merepõhja), kuid kaadamist taotluse kohaselt ei kavandata. Süvendamisele sarnased mõjud võivad kaasneda ka vundamendi koonuse liivaga täitmise käigus (heljumirikas vesi voolab koonusest välja selle liivaga täitmisel) ja pinnase kaablikraavi paigaldamisel. Tahkete ainete paigutamisega paisatakse veekeskonda heljunit või varem settinud saasteaineid ja toitaineid märkimisväärselt vähem. Kokkuvõtvalt toodi Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes välja, et pinnas ei ole alal reostunud. Tööde käigus tekkiv heljum settib madalate piirkonnas. Heljum levib ja settib ka piirkonnas asuvatele olemasolevatele kaitstavatele aladele, kuid heljumi mõju kaitstavatele aladele on olematu või ebaoluline, jäädes seal kõikidel puhkudel loodusliku fooni piiresse. Merepõhjas toimuvate töödega kaasnev mõju vee kvaliteedile on lühiajaline ja lokaalne. Siiski peeti vajalikuks heljumi tekke ja leviku seiret ja selle arvestamist elustikule tööde korraldamisel (KMH aruande ptk 10.2. ja 11.2.2.).

3.4.1.2. Erinevad uuringud[\[15\]](#):[\[16\]](#) on näidanud, et tuulikute vundamendid võivad potentsiaalselt põhjustada vee vertikaalse liikumise suurenemist (suvine stratifikatsioon väheneb) ja seeläbi suurendada toitainete transport kogu veesambas. Teisalt on ka leitud, et tuule kiiruse vähenemine (varjutusefekt) põhjustab muutuseid hoovuste struktuuris, vähendab vertikaalset segunemist ja aitab kaasa hapnikupuuduse tekkele[\[17\]](#). Seega omab vees olev tahke füüsiline kehend (tahke aine mere põhjas) ja tuulegeneraatori tornid ning tuulepargi kasutusfaas mõju hüdrodünaamikale ning seeläbi ka vee kvaliteedile. Lisaks, hüdrodünaamika muutused võivad ulatuda tuulepargi alast kaugemale ning mõjutada settetransporti ja rannikuprotsesse üldisemalt. Siiski, Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes toodi välja, et meretuulepargi vundamentidel ja kasutusfaasil mõju vee kvaliteedile puudub, mõju lainetusele puudub või on väga väike. Tuuleparkide rajamine rannikumerre ei mõjuta (mõju puudub või neutraalne)

rannaprotsesside iseloomu (kulutus-kuhjeprotsessid), nende ägenemist või nõrgenemist. Siiski peeti vajalikuks ehituseelset ja kasutusaegset seiret tulemuste valideerimiseks (KMH aruande ptk 11.2.1., 11.3.1.).

3.4.1.3. Vee erikasutust kavandatakse HELCOM alambasseini Läänemere avaosa põhjabasseini (NBP) alal. Vee erikasutuse ala piirneb Hiiu madala rannikuveekogumiga (EE_7). NBP alambasseini seisund HELCOM aruannete[\[18\]](#) alusel ei ole hea. 2024. aastal on koostatud MSRD tunnustepõhised seisundihinnangud (*MSRD seisundihinnang*)[\[19\]](#) ja 2023. aastal on antud VRD seisundihinnangud[\[20\]](#) Hiiu madala rannikuveekogumile. MSRD seisundihinnangu tunnuse 5 (eutrofeerumine, D5) alusel ei ole Hiiu madala rannikuveekogumis hea keskkonnaseisund saavutatud, VRD seisundihinnangu kohaselt on Hiiu madala rannikuveekogumi ökoloogiline seisund kesine (põhjuseks varasemast toitained, eutrofeerumine). Merekeskkonna seisundihinnangu aruandes[\[21\]](#) tuuakse välja, et Läänemere eutrofeerumine on seotud eelkõige inimtegevusest põhjustatud liigse toitainete koormusega. Peamine fosfori ja lämmastiku sissekanne tuleb Läänemerre sinna suubuvatest jõgedest. Põllumajandusel on jõgedega merre jõudvas toitainete koormuses selgelt kõige suurem osakaal. Muudeks toitainete allikateks on metsandus, tööstus, olmeveed läbi asulate veepuhastusjaamade ja hajaasustusest, sademeveed ja vesiviljelus. Kavandatava vee erikasutuse ala asub territoriaalmeres väga suure loodusliku muutlikkuse piirkonnas, kus Läänemere avaosa veed puutuvad rannikumere veemassiga. TalTech 2024 analüüsi [\[22\]](#) kohaselt pärineb valdav osa Hiiu madala rannikumere koormusest avamere poolt ning on seotud mh avamere süvikutest anoksia tingimustes vabaneva fosforiga (P).

3.4.1.4. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes on modelleeritud heljumi levikut ja käsitletud on töödega kaasnevat P koormust ning heljumi ja lisanduva P mõju vee kvaliteedile.

KMH aruandes on lähtutud heljumi leviku mudeldamisel sellest, et 10% setetest satub heljumisse. KMH aruande lisas „Heljumi leviku modelleerimine Loode-Eesti meretuulepargi KMH aruande koostamiseks“, lk 9 on toodud: „Käesolevas töös on stsenaariumide koostamisel tehtud eeldus, et tuulikute vundamendi rajamisel tõstetakse setted ühtlaselt veesambasse. Settetüübi hulga leidmiseks, kasutati lõimise proovide tulemust tuulikule lähimast punktist vastavalt tööle“. Seega on mudelis arvestatud settetüübiga. KMH aruande lk 18 kohaselt peetakse 10% konservatiivseks eelduseks ning selgitatakse, et erinevad kaabli süvistamise meetodid on sobilikud, st ka kõrgsurve veejoa kasutamisel ei paisata heljumisse üle 10% pinnase. Lisaks, 10% materjali hõljumisse sattumine on väärtus, mida on mudeldamisel seni kasutatud meretuulepargi KMH aruannetes nii Eestis kui ka mujal Balti regioonis[\[23\]](#). Keskkonnaameti tellimisel on TalTech poolt 2025. aastal koostatud metoodika „[Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele \(sh. vee kvaliteedile\) meretuuleparkide rajamisel](#)“, et ühtlustada edasiste uuringute metoodikaid. Ka selles on välja toodud 10% materjali hõljumisse sattumine väärtus. Lisas, kaablite paigaldamisel pehmel põhjal (hüdroadar, *jetting* jne) on heljumi levik piiratud alumise veekihi[\[24\]](#) ning heljumi kogus ei erine oluliselt paigaldamise meetodite lõikes[\[25\]](#). Lähtuvalt eeltoodust, ei ole objektiivse teabe kohaselt alust arvata, et vee erikasutusega kaasneks oluline heljumi teke ja levik, KMH aruandes toodud käsitus heljumi tekke ja leviku kohta on asjakohane.

KMH aruande lk 258 kohaselt vabaneb tuulegeneraatori aluste ettevalmistamisel süvendamisel setetest vette 1500 kg P-t. Tegemist on aga alahinnatud koormusega. P vabaneb veesambasse ka süvendamisel meretuulepargi siseste merekaablite paigaldamisel, kuid seda koormust KMH aruandes ei ole eraldi välja toodud. Tuulepargi siseste kaablite süvistamisel on taotluse kohaselt süvendamise maht ca 40% sellest mahust, mis toimub gravitatsioonivundamendi aluse ettevalmistamisel. Seega on summaarne P koormus, mis vabaneb süvendamisel tuulepargi rajamisel, ca 40% suurem, kui KMH aruandes toodud. Seega tuleb käesoleva keskkonnaloa taotluse kontekstis arvestada suurema P koormusega.

Siiski, Hiiu merealal kavandatakse tuulegeneraatorid paigutada piirkonna madalikele. Eesti Geoloogiateenistuse 2021. aasta analüüsi[26] kohaselt võib arendusalal varieeruda pinnakatte paksus orundites ja nende vahelistel lubjakiviplatoodel tugevasti. Sama analüüsi joonis 11 kohaselt on teada suurimate pinnakatte paksuste koondumist klindias tangute ette ehk põhjapoolsesse külge, samas kui astangutest lõuna poole jäävatel lubjakivi platoodel, kus aluspõhi on tunduvalt kõrgemale kerkinud, on kvaternaari setete paksus väga väike või kohati olematu. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande koostamise raames tehtud setete uuringu[27] (*Loode-Eesti tuulepargi setete uuring*) kohaselt on arendusalal valdavaks liivased ja kruusased setted. Vaid TP1 alast lõunas ja TP2-3 ääres (setete proovipunkt P02) esineb kohati savi ja aleuriiti. TalTech 2025 aasta analüüsis[28] on toodud, et „Settimise akumulatsioonialade pinnasetetes on keskmine potentsiaalselt vabanev fosfori kogus 275 µg P/g e 0,9 g P/m². Kõige kõrgem fosfori sisekoormus on seotud Liivi lahe sügavamate osadega, setetest potentsiaalselt vabanev fosfor võib seal ulatuda kuni 1400 µg P/g (jaam G1) e 3,3 g P/m² kohta. Suur fosfori sisekoormuse potentsiaal on ka Narva lahes 2,6-3,1 g P/m² ja Väinameres 1,1-1,4 g P/m². Sarnane uuring Soome Saaristomere ja Stockholmi arhipelaagi akumulatsioonialadel andis keskmiseks potentsiaalselt vabaneva fosfori sisalduseks 630 µg P/g e 3,5 g P/m², transpordialadel olid vastavad väärtused 230 µg P/g ja 0,6-1,4 g P/m².“ Niisiis, käesolevalt kavandatakse süvendustöid madalikel, mis on setete transpordialadel, kus pehmete setete kiht on väike või puudub ning orgaanilise aine sisaldus ja seotud P osakaal setetes on oluliselt madalam kui Soome lahe suudmeosa akumulatsioonialal[29],[30]. Veel enam, vee erikasutust ei planeerita/lubata madalike piirkondades, kus on rohkem peeneid setteid: algse ala TP1 proovipunktid P09 ja P10 jäävad vee erikasutuspiirkonnast välja, TP2-3 (proovipunkt P02) osas loa andmisest keeldutakse (vt p 1.1). Lähtuvalt eeltoodust, ei ole objektiivse teabe kohaselt alust arvata, et vee erikasutusega kaasneks oluline koormus veekeskkonnale. Lisaks, P koormus on vaid rajamisaegne ning on oluliselt madalam kui näiteks ühel avamerekalakasvatusel[31]. Kokkuvõttes, kuigi KMH aruandes on P koormust mõnevõrra alahinnatud, **ei lisandu kavandatava vee erikasutusega olulist P koormust ja sellega ei kaasne olulist mõju veekogumite seisundile ja veekaitse eesmärkide saavutamisele**. Võrdluseks, ka Liivi lahe meretuuleparkide KMH aruannetes (Saare-Liivi KMH aruanne[32] ja Liivi KMH aruande eelnõu[33]) tuuakse välja, et vee erikasutus tuulepargi rajamisel ei oma olulist mõju veekogumi seisundile, kuigi P koormus seal on 46-115 t tuulepargi kohta ja mobiilse P sisaldus setetes oluliselt kõrgem. Ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt on keskkonnariski vähendamiseks oluline vee kvaliteedi seire teostamine (vt p 3.4.1.8).

3.4.1.5. MSRD seisundihinnangu 8. tunnus on saasteained keskkonnas (D8). NBP hindamisüksuses ületas kaadmiumi (Cd) kontsentratsioon settes piirväärtust 73,2 korda ja vase

(Cu) kontsentratsioon 1,2 korda. VRD seisundihinnangu kohaselt on Hiiu madala rannikuveekogumi keemiline seisund halb (Hg kalas). Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohaselt ei ole arendusaladel merepõhjasetted reostunud. Loode-Eesti tuulepargi setete uuringu kohaselt on üldnaftaproduktide sisaldus suurem ala TP2-3 proovipunktis P02 (449 mg/kg), mis on 5 korda kõrgem kui sätestatud sihtarv[34], st pinnas ei ole seal heas seisus. HELCOM süvendamise ja kaadamise juhise[35] kohaselt ei ole PCB, PAH ja Tbt ühendite määramine vajalik olukorras, kui on väga ebatõenäoline, et need ainetega saastuksid. Settes ja/või elustikus akumulatsioonide prioriteetsete ainete sisalduse pikaajalise dünaamika analüüsi (*ohtlike ainete analüüs*)[36] kohaselt on nimetatud ained seotud eelkõige laevaremondi, reoveesette, kaugkütte, põlevkivi vm tööstusega. Ohtlike ainete kontsentratsioonid leiduvad tõenäoliselt sadamate või laevaremonditehaste lähistel[37],[38], siiski võib kõrge sisaldusega setetes leiduda ka avamerel (suured laevateed, sügavad akumulatsioonialad)[39]. Arvestades TP2-3 ala proovipunkti P02 piirkonna setete lõimist ja naftaproduktide sisaldust, oleks asjakohane süvenduspinnase seire enne tuulegeneraatorite asukoha paika panemist. Lähtuvalt analüüsi tulemustest oleks võimalik välistada reostus laiemal alal ning vajadusel saab rakendada lisameetmeid (mullikardinad vm). Meetmete rakendamisel on võimalik välistada oluline negatiivne mõju vee kvaliteedile. Siiski, kuna ala TP2-3 ei pea Keskkonnaamet võimalikuks vee erikasutuse elluviimist (vt ptk 3.4.2.) ei ole pinnase seire kohustuse seadmine alal TP2-3 asjakohane. Siiski, üldiselt on võimalik olla seisukohal, et avamere vee erikasutus avamere tuulepargi rajamisel toimub aladel, kus valdavad moreenladestused,peen- ja keskmise fraktsiooniga liivad, kruus, veerised ning rändrahnud. Neid piirkondi ei iseloomusta oluline ajalooliselt kujunenud keemiline reostus. Seetõttu ei ole veekeskkonnale teise reostuse tõttu oodata olulisi negatiivseid tagajärgi[40]. **Lähtuvalt eeltoodust, kavandatava vee erikasutusega ei kaasne setetest ohtlike ainete vette paiskamist ning tegevus ei oma olulist mõju veekogumite seisundile ja veekaitse eesmärkide saavutamisele.**

3.4.1.6. Vee kvaliteeti võib oluliselt mõjutada ehitusaegne või kasutusaegne avarii, sh avarii vee erikasutustööd teostades. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes toodi välja, et tavaolukorras (tavapärasel ehitustööl ning tuulikute tavapärasel kasutamisel) reostust ei teki (nt õlilaigud). Mõju eksisteerib ainult avariiolekordades. Avariiolekordi saab vältida ennetusmeetmeid rakendades ning õlireostuse levikut kontrollida avarii juhtumisel selle tagajärgede operatiivse ja asjatundliku likvideerimisega. Seega on oluline avariide vältimine ja vastava reostustõrjeplaani väljatöötamine, st oluline on avariide ennetamine, kuid peab tagama valmisoleku ka avariide likvideerimiseks. Rakendama peab KMH aruandes välja toodud leevendusmeetmeid seoses ehitusfaasiga, kuna see kattub suuresti vee erikasutusega (vt p 3.6.24.-3.6.26). Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad ennetada õlireostuse teket ning selle aset leidmise korral ära hoida/minimeerida reostusega kaasnevat mõju keskkonnale (sh jõudmist rannikualadele). Lisaks, arvestades meretuulepargi rajamisega lisanduvat liiklust merealal, on vajalik välja töötada enne vee erikasutuse algust reostustõrjeplaan, arvestades kõigi piirkonnas olevate kaitsealadega. Reostustõrjeplaan annab selguse, kuidas tuleb reageerida reostuse tekkimisel, et vältida reostuse levikut kaitsealadele (sh kavandatavad alad) ja rannikule. Reostustõrjeplaani väljatöötamine on oluline juba vee erikasutuse perioodiks, sest juba vee erikasutuse ajal intensiivistub veeliiklus oluliselt (vt p 3.6.23). **Lähtuvalt eeltoodust, meetmete rakendamisel ei kaasne kavandatava vee erikasutusega avariiohtu ning seeläbi ka olulist mõju veekogumite seisundile ja veekaitse eesmärkide saavutamisele.**

3.4.1.7. MSRD seisundihinnangu 7. tunnus on hüdrograafilised tingimused (D7). Tunnuse indikaatorid jälgivad inimtegevuse mõjul hüdrograafiliselt (nt lainete liikumine, hoovused, soolsus, temperatuuri muutused) muudetud mereala levikut ja pindala. Hõlmatud on ainult selliseid inimtegevusi, mis toovad kaasa olulisi muutuseid. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes jõuti modelleerimise käigus järeldusele, et kasutusfaasis olulisi muutusi hüdrograafilistes tingimustes ei ole ja mõju vee kvaliteedile puudub. Siiski peeti oluliseks modelleerimiste verifitseerimist mõõtmistega enne tuulikute ehitust ja kasutusetapis. Arvestades, et loodete roll Läänemere dünaamikas on väga tagasihoidlik ja peamine hoovuste käivitaja on tuul, otseselt või kaudselt läbi veetaseme gradientide või basseini omavõnkumiste tekitamise, siis on tuule suhteline panus hoovuste kineetilisse energiasse ja ka vertikaalsesse segunemisse meie merealal võrreldes Põhjameriga suurem. Eestis meretuulepargid puuduvad ja puudub teave varjutusefekti ulatusest ja võimalikust mõjust vee kvaliteedile Eesti tingimustes. Arvestades Eesti merealade unikaalsust (praktiliselt puuduvad looded; tugev sesoonsus; madal soolsus; tugevad horisontaalsed ja vertikaalsed tiheduse gradiendid; sesoonne jääkate), ei ole teistel merealadel tehtud uuringud siia lihtsalt ülekantavad ja simulatsioonidel põhinevad hinnangud sisaldavad arvestataval hulgal määramatust[41]. Võimalikud muutused hüdrodünaamikas ei ole tingitud ainult tuulegeneraatori veealusest osast, vaid on seotud suuresti tuulegeneraatori torni ning tuulegeneraatorite töötamisega kaasnevast varjutusefektist. Varjutusefekt võib mõjutada just vee kvaliteeti ja vee liikumist, siiski ei ole tuulegeneraatori tornidega kaasnev mõju seotud keskkonnaloa reguleerimisalaga (vee erikasutusega). **Olemasoleva teabe kohaselt ei oma vee erikasutuse käigus rajatud vundamendid olulist mõju veekogumite seisundile ja veekaitse eesmärkide saavutamisele.** Ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt on keskkonnariski vähendamiseks oluline seire teostamine (vt p 3.4.1.8).

3.4.1.8. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes on peetud oluliseks heljumi tekke ja leviku seiret ja selle arvestamist tööde korraldamisel (KMH aruande ptk 10.2. ja 11.2.2.). Nõuded seatakse keskkonnaloale (vt p 3.7.16, 3.6.10., 3.6.16), kuna heljumi teke on seotud otseselt vee erikasutusega. Vee kvaliteeti mõjutab otseselt vee erikasutus (setetest vette paisatavad ained), sh vee erikasutuse käigus paigaldatud vundamendid (mõju vee liikumisele), mistõttu on oluline läbi viia ka täpsem vee kvaliteedi ja hüdrodünaamika seire enne ja pärast vee erikasutust (vt ptk 3.7.5.-3.7.7., 3.7.22.). KMH aruandes märgitud lainetusega seotud seire (KMH aruanne alaptk 11.2.1.) tuleb paika panna järgmistes etappides, kuna on seotud varjutusefektiga. Seire võimaldab valideerida KMH aruandes toodud järeldusi seoses hüdrodünaamika muutuste ja ka süvendamisega kaasneva P koormusega. Ka p-s 3.4.1.4 viidatud Saare-Liivi KMH aruandes ja Liivi KMH aruande eelnõus on peetud oluliseks vastava vee kvaliteedi ja hüdrodünaamika seire läbiviimist. Vastavalt seire tulemustele on võimalus rakendada vajadusel täiendavaid leevendusmeetmeid.

3.4.1.9. Taotluse kohaselt kasutatakse gravitatsioonivundamendi aluse ettevalmistusel saadavat süvenduspinnast vundamentide täiteks, kaablikraavide rajamisel saadava pinnasega kaetakse kaablid. KMH aruande lk 51 tuuakse välja, et arendusaladel pinnast tagasi merre ei lasta, samuti ei ole kavandatud põhjasette eemaldamist rannikule. Süvendatud pinnas ladustatakse ja hoitakse spetsiaalselt materjali veoks ehitatud alustel. Kui konkreetse vundamenditaldmiku projekt näeb ette erineva tugevusega materjale, paigaldatakse need vundamenti kihiti või retsepti alusel

segatuna. Seega toimub süvenduspinnase kasulik kasutamine. Kuna ei toimu kaadamist, on väiksem tegevuse mõju vee kvaliteedile (heljum, toiteainete ja saasteainete paiskamine vette) ega kaasne lisanduvat merepõhja kadu. Keskkonnaloas fikseeritakse nimetatud töökorraldus (vt p 3.6.3).

3.4.1.10. Lähtuvalt eeltoodust ei kaasne kavandatava vee erikasutusega setetest ohtlike ainete vette paiskamist ning ei lisandu olulist heljumi ega P koormust, mis mõjutaks oluliselt veekogumite seisundit ja seaks ohtu veekaitse eesmärkide saavutamise. Tööde kaasnevad ajutised ja lokaalsed muutused, mis ei ole tõenäoliselt olulised, sest see erikasutus toimub laiemal merealal ja pikema ajaperioodi jooksul. Olemasoleva teabe kohaselt ei oma vee erikasutuse käigus rajatud vundamendid olulist mõju hüdrodünaamikale ja seeläbi veekogumite seisundile. Asjakohane on vastava seire teostamine ja meetmete rakendamine (heljumi levik). Meetmete rakendamisel ei kaasne kavandatava vee erikasutusega ka avariiohtu.

3.4.2. Mõju merepõhjaelustikule ja -elupaikadele

3.4.2.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohaselt kaasneb merepõhja ettevalmistamisega ühelt poolt vahetu elupaikade kadu, lisaks saavad kahjustada olemasolevad kooslused (häiring heljumi näol). Kavandatava tegevuse puhul on tuulikute vundamendi alla jääv merepõhi enamasti kõva substraat, mis on klassifitseeritav loodusdirektiivi 92/43/EMÜ[42] (LoD) elupaigatüübiks karid (1170). Tuulikute rajamine toob kaasa ka mõningase üleujutatavate liivamadalate (1110) kao. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande ptk-s 10 nähti ette vajadus rakendada leevendusmeetmeid, et minimeerida vee erikasutuse mõju merepõhjaelustikule ja -elupaikadele, eelkõige karidele (võimalusel vältida karisid). KMH aruande ptk-s 11 märgiti ära ka merepõhjaelupaikade seire vajadus, et tuvastada tööde eelne ja järgne seis. Lisaks peeti vajalikuks heljumi seiret ja seirest lähtuva tööde korraldamist eesmärgiga vältida heljumi kandumist kaitstavatele aladele (KMH aruande ptk 11.2.2.). Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes tuuakse välja, et arvestades kogu Eesti mereala, on kavandatava tegevuse mõju ebaolulisel tasemel.

3.4.2.2. MSRD seisundihinnangu 6. tunnus on merepõhja terviklikkus (D6), kus hea keskkonnaseisundi (HKS) indikaatoriteks on mh loodusliku merepõhja kao ja häiringu pindala. HKS piiriks on elupaigatüübi kadu kuni 2% selle pindalast. MSRD-s on seatud füüsilisele häiringualale HKS piir 25%[43]. MSRD seisundihinnangus on toodud, et arvestades hävinud ja häiritud alade osakaalu iga elupaiga põhitüübi pindalast Eesti mereala ulatuses, ei ületa mõjutatud ala suurus maksimaalset lubatud määra (HKS piiri) ning HKS on hinnatud heaks. Vaadates aga MSRD elupaigatüüpide seisundi perspektiivi (tunnus kahjuliku mõju ulatus[44]), ei ole HKS piir saavutatud elupaigatüübi tsirkalitoraali kivine põhi ja biogeensed karid osas. Lisaks tuleb kaitsta LoD I lisas nimetatud elupaigatüüpe (karid, liivamadalad). LoD kohaselt on elupaigatüübi olukord soodne, kui kadu on $\leq 1\%$ selle levikualast ja/või häiring $\leq 10\%$ selle levikualast. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi 2024. a analüüsis „Loodusdirektiivi mereelupaikade seisundi hindamine ja EL Looduse taastamise määruse mereelupaikade piiritlemine“ on karide seisund hinnatud kokkuvõttes ebasoodsaks-ebapiisavaks. Nimetatud analüüsis on selgitatud, et erinevalt varasematest hindamismetoodikatest tuleb ajakohase LoD

artikkel 17 rakendamise juhendi kohaselt enam arvestada trendidega, sh tulevikutrendide ja tulevikuväljavaadetega.

3.4.2.3. Elupaigatüübina karid käsitletakse merepõhjast märgatavalt kõrgemale ulatuvaid veealuseid, paiguti mõõnaga paljanduvaid kaljusid ja moreense või bioloogilise tekkega moodustisi. Eestis arvatakse selle elupaigatüübi alla rahnuderikkad või aluspõhjakiivimeist merepõhjakiivendikud, mis võivad pagu-vee ajal ulatuda üle merepinna. Eesti rannikumeres on karid levinud suhteliselt väikesel pindalal. Karide elustik on väga mitmekesine, taimestiku moodustavad põhiliselt pruun- ja punavetikakooslused, eriti liigirikkad on põisadrukooslused. Karide elustikku iseloomustab suur bioloogiline produktiivsus. Rannakarbipopulatsioonid on lindudele hea toidubaas. Näiteks karide üheks tunnusliigiks on söödav rannakarp, mis on sukelpartide, s.h. auli üheks tähtsamaks toiduobjektiks. Kaitsealadel on karide soodsa seisundi säilitamiseks peetud vajalikuks tagada elupaiga puutumatus ja areng üksnes loodusliku protsessina[45]. Seda põhimõtet on oluline silmas pidada seoses LKA moodustamise ettepanekutega arendusaladel. Lisaks, oluline on tagada karide hea seisund ka konkreetsete merealade lõikes.

3.4.2.4. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes on käsitletud merepõhja elupaigatüüpide kadu arendusalal lähtuvalt inventeeritud elupaikadest. KMH aruande lk 134 kohaselt on arendusaladel karide pindala 14,6 km² (15% TP1 alast, 46% TP2-3 alast ja 15% TP 4 alast). KMH aruande lk 278 kohaselt on karide kadu tuulikuvundamentide paigaldamisel 0,08 km² ja häiringuala 0,48 km². KMH aruandes on loetud tuulepargi siseste kaablite paigutamist merepõhjaelupaiga häiringuks, mitte kaoks. Siiski, lähtuvalt HELCOM HOLAS 3[46] juhistest tuleb lugeda merepõhja kao alla tuulikute alust merepõhja ja 30 m puhvrit vundamenti ümber ning kaablikoridori (1,5 m lai koridor). Häiringualaks tuleb lugeda 1 km laiust puhvrit tuuliku ja kaabli ümber. Selline käsitlemine suunis on välja toodud ka Keskkonnaagentuuri 2024 analüüsis[47]. Ka Lääne-Saare[48], Saare-Liivi[49] ja Liivi lahe[50] meretuuleparkide mõjude hindamise käigus on täpsustatud, et ka kaablite paigutamist tuleb lugeda merepõhjakao alla. Veel enam, TÜ Eesti Mereinstituudi uuringus „Merepõhja uuring, kunstsustraadi koloniseerimise uuring ja veekvaliteedi uuring Saare-Liivi 5 meretuulepargi alal. Aruanne 2: merepõhja elustiku ja elupaikade uuring“ on välja toonud, et **merepõhja kaod kaablite paigaldamisel on samaväärsed või suuremadki kui gravitatsioonivundamentide paigaldamisel**. Merepõhja elupaikade kadu kaabelduse rajamisel väljendub eelkõige kõval pinnasel (karid), kus toimub kaabli süvistamine. Seal on elupaiga kaoks substraat, mis kaob süvistamisel (materjal küll eemaldatakse ja siis paigutatakse süvendisse tagasi kaabli katteks, kuid sellisel juhul ei ole tegemist enam samade omadustega materjaliga (peenestatud materjal vs paeplaat)). **Kaabliühenduste paigaldamise mõju saab hinnata sama oluliseks gravitatsioonivundamentidega**. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes ei ole arvestatud kaablite paigutamise ala aga merepõhja kao alla. Seega kaasneb vee erikasutusega suurem merepõhja kadu, kui KMH aruandes välja toodud.

3.4.2.5. **Lähtuvalt eeltoodust on KMH aruandes karide kadu ja häiringuala alahinnatud.** Seega tuleb käesoleva keskkonnaloa taotluse kontekstis lisada karide kadu, mis kaasneb vee erikasutusega potentsiaalsete tuulepargi siseste kaablikoridoride ettevalmistamise ja kaablite paigaldamisega. Lähtuvalt eeltoodust lisandub vee erikasutusega karide kadu 0,08 km². Lisaks

on vajalik rajada eksportkaablid, millega seotud vee erikasutust käesolev keskkonnaloa taotlus ei hõlma, kuid ilma milleta puuduks meretuulepargi rajamisel eesmärk. Kokkuvõttes võib vee erikasutusetöödega kaasneda karide kadu ca 0,16 km², mis on ca 1,1% karide pindalast arendusaladel.

3.4.2.6. Keskkonnaloa taotluses esitatud lahenduse korral on alal TP1 kõik vee erikasutuse positsioonid võimalik paigaldada väljapoole EELIS andmebaasi kantud elupaiga karid esinemisalasid. Alal TP2-3 on keskkonnaloa taotluses paigutatud hinnanguliselt 13 vee erikasutuse positsiooni seoses potentsiaalsete vundamentidega nii, et sellega kaasneb või pigem kaasneb mõju karide elupaigatüübile ja 6 vee erikasutuse positsiooni nii, et mõju elupaigatüübile ei kaasne või pigem ei kaasne. Alal TP4 on hinnanguliselt 5 vee erikasutuse positsiooni seoses potentsiaalsete vundamentidega paigutatud nii, et sellega kaasneb või pigem kaasneb mõju karide elupaigatüübile ja 12 vee erikasutuse positsiooni nii, et mõju elupaigatüübile ei kaasne või pigem ei kaasne. **Seega, vee erikasutuse positsioonide kattuvus karidega on suurim alal TP 2-3.** Teisalt tuleb ka arvestada, et andmestik karide elupaigatüübi ruumilise paiknemise kohta arendusaladel on ebaühtlane ning osaliselt kõrge, kuid osaliselt madala usaldusväärsusega, sõltudes KMH raames eri aegadel ja eri meetodikatega tehtud uuringutest. Sealjuures, usaldusväärsuse puhul ei ole niivõrd küsimus selles, kas seal karisid asub vaid pigem selles, kus täpselt nad on (uuringupunkte on lihtsalt väga hõredalt, pigem on modelleerimine).

Täpne vee erikasutuse positsioon võib järgnevate uuringute tulemustest lähtuvalt pisut nihkuda (vt p 3.2.1.4). KMH aruandes (lk 281) on seatud leevendusmeetmed - meretuulepargi rajamisel tuleb lähtuda elupaigatüüpide kaartidest ning võimalusel mitte või vähem paigaldada tuulikuid piirkonda, kus esineb looduskaitseliku väärtusega elupaiku, eelkõige loodusdirektiivi lisa 1 elupaigatüüpi karid (1170), mis on kõrge looduskaitseliku väärtusega. Lisaks tuleb tagada ka potentsiaalsete tuulegeneraatorite vaheline minimaalne kaugus ning järgida KMH aruandes toodud muid piiranguid: TP 2-3 ala puhul kalastikust lähtuvad piirangud, TP1 puhul piirangud seoses linnustiku ja kaitsvate aladega, alal TP4 maardlaga seotud piirangud, kõigil aladel tuleb tuuliku paigutusel järgida lindude rändesuunda, vältima peab kultuurimälestisi jne (KMH aruanne alaptk 10.3., 10.4., 10.5., 10.9., 10.10.). Alal TP 2-3 võivad olla vajalikud piirangud lähtuvalt setete keemilisest koostisest proovipunkti P02 piirkonnas (vt p 3.1.4.5). **Lähtuvalt eeltoodust on võimalik vee erikasutuse positsioonide nihutamine, kuid on ilmne, et vee erikasutuse positsioonide nihutamise võimalus on piiratud.**

Seega, olemasoleva teabe kohaselt on keeruline hinnata täpset karide kadu või seda, kas vee erikasutuse positsiooni nihutamisel on karide kadu võimalik vältida. Hindamine on eriti keeruline alal, kus karide katvus on eriti kõrge (alal TP2-3 karide katvus 46%, st karide katvus ca 32% suurem kui alal TP1 või TP4) ja piiranguid nihutamise osas on kõige rohkem (kalastikuga seatud piirangud ja setete keemilise koostisega seatud piirangud alal TP2-3).

Alal TP2-3 on karide levik kõige laialdasem, siiski, andmed merepõhjaelupaikade osas on eri usaldusväärsusega. 2008. aasta uuring „Hiiumaa looderanniku Offshore tuulepargi merepõhjaelustiku ja -elupaikade inventuur“ (TÜ Eesti mereinstituut) näitab, et Vinkovi madala

(suur osa alast TP2-3) põhjaosas moodustab põhjasubstraadi paeplaat, kuid sellist põhja leidub aruandes esitatud joonise andmeil ka mitmel pool ala lõunaosas. Sellisesse põhjasubstraati vee erikasutuse käigus kaablite kaeviku lõikamist võib pidada oluliseks merepõhja looduslikkuse kahjustamiseks. Lisaks on ala TP2-3 lõunapoolsel osal palju pisikesi elupaigalaike, nimetatud piirkonnas sõltub elupaik palju merepõhja reljeefist, kuid reljeef on seal piirkonnas üsna vahelduv. Samuti on teabe usaldusväärsus madal. Seega olemasoleva teabe kohaselt puudub kindlus leevendusmeetmete rakendamise võimalikkusest - kas vee erikasutuse positsioone on võimalik nihutada, et elupaikade kadu ei kaasneks või kadu oleks minimaalne. Isegi, kui vee erikasutuse täpset positsiooni valides oleks võimalik elupaiga otsest hävimist mõningal määral vähendada, ei kõrvalda see siiski täielikult kõiki riske. Ehitustehnoloogia kui ka hilisemad hooldustööd võivad kahjustada karide vahetut ümbrust ja mõjutada nende ökoloogilist terviklikkust. Lisaks, vee erikasutuse positsioonide valik kaablite paigaldamisel ei ole väga paindlik. Seega kaasneks vee erikasutusega lisaks karide kaole ka elupaiga kvaliteedi langus ja killusatus[51]. Nii ei ole vee erikasutus keskkonnahoiu seisukohast otstarbekas planeerida ka piirkonnas, kus on palju pisikesi elupaiga laikusid. Lisaks, vee erikasutuse positsioonide nihutamisel tekib vajadus hõlmata laiem mereala (sh kõrval olev madalik), mis on aga hoopis negatiivne areng. **Seega, alal TP2-3 ei ole olemasoleva teabe kohaselt võimalik karisid vee erikasutuse käigus olulisel määral vältida. Alal TP2-3 kaasneb vee erikasutusega karide pindala vähenemine aga ka elupaiga kvaliteedi langus, töödest häiritud karide hulga suurenemine ja elupaikade killustumine.** Vee erikasutus mõjutab seeläbi ka linnustikku (vt p 3.4.4.4). Veel enam, nii merepõhjaelupaigad kui ka merepõhjaelupaikadest sõltuvad linnud on toodud välja LKA moodustamise ettepanekutes kaitse-eesmärgidena (vt p 3.4.8.2).

3.4.2.7. Vastavalt LKS § 3 loetakse loodusliku elupaiga seisund soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodne. Lisaks, LoD ja MSRD loovad riigile kohustuse mereelupaikade seisundit kaitsta. Lääne-Saare KMH aruandes[52], Saare-Liivi KMH aruandes[53] ja Liivi KMH aruande eelnõus[54] on leitud, et oluline on vältida tuulikute paigutamist väärtuslikele karide elupaigatüübile. Ka Leedu merealale kavandatava meretuulepargi puhul välditakse piirkonda, kus on väärtuslikud karide merepõhja elupaigad[55]. **Sealjuures on karide vältimist peetud oluliseks ka väljaspool kaitstavaid alasid. Seda toetab asjaolu, et karide seisund on hinnatud ebasoodsaks.** Aladel TP2-3 ja TP4 ei ole võimalik vee erikasutuse käigus karisid täielikult vältida. Kuna alal TP4 on karide katvus oluliselt väiksem, on nende kadu suure tõenäosusega võimalik minimeerida, leides sobivaim vee erikasutuse positsioonide paigutus. Karide kadu on suurim ala TP2-3 puhul, kus on karide levik suurim ning vee erikasutuse positsioonide nihutamisega oluliselt mõju vähendada ei ole võimalik (vt p 3.4.2.6. ja 3.9.9.). Veel enam, ala TP2-3 puhul kattub vee erikasutuse ala LKA moodustamise ettepaneku alaga ning kaitseala moodustamise ettepaneku kohaselt peaks karide elupaigatüübi kaitse olema ala üheks kaitse eesmärgiks (vt p 3.4.8.2.). Lisaks, tööde käigus on võimalik piirata heljumi levikut, kuid heljumi teket ei ole võimalik vältida. Seega ei ole meetmeid, mis võimaldaksid karide kadu ja häiringut alal TP2-3 vältida. **Keskkonnaloa andmisel alal TP2-3 realiseerub veesiseste tööde tegemisel oht kesiste tulevikuväljavaadetega elupaigatüübi karid kahjustamiseks. Tegevuse elluviimisel kaasneb oht MSRD ja LoD eesmärkide saavutamisele. Lähtudes**

eeltoodust peab vee erikasutust alal TP2-3 vältima. Aladel TP 4 ja TP 1 peab tuulikute paigutamisel vältima karisid ning järgima KMH aruande ptk-s 10.3 nimetatud leevendusmeetmeid (vt p 3.6.4.-3.6.10) ning seire meetmeid (vt p 3.7.8.-3.7.10., 3.7.16.-3.7.20., 3.7.23.-3.7.25).

3.4.3. Mõju kaladele

3.4.3.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohaselt võib tuulepargi ajalise mõju kalastikule jagada kolmeks etapiks: ehitusaegne mõju, kasutusaegne mõju, lammutusaegne mõju. Gravitatsioonivundamendi puhul loetakse olulisimaks heljumi tekke ja setete taashõljustamisega seotud mõjusid, seejärel ehitusmüra, tuulikute töömüra, kaablite elektromagnetvälja mõju, rifiefekt ja viimaks hoolduslaevade müra (KMH aruande lk 306). Keskkonnaloa taotluse kohaselt kavandatakse gravitatsioonivundamendi rajamist, seega on oluline aspekt süvendustöödega kaasnev heljumi teke. Lisaks, vee erikasutuse käigus paigutatakse vette uus substraat (rifi efekt), töödega kaasneb tehnika töömüra. Teisalt, tuulepargi töömüra ja kaablite elektromagnetvälja mõju on seotud meretuulepargi kasutusfaasi ja rajatistega, mitte vee erikasutusega.

3.4.3.2. MSRD seisundihinnangu 1. kriteerium on bioloogiline mitmekesisus (D1), 3. kaubanduslikud kalad (D3) ja 4. toiduvõrgud (D4). Kõigi nimetatud kriteeriumite puhul on olulisel kohal kalastiku seisund, kui hea seisund ei ole saavutatud.

3.4.3.3. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes toodi välja meetmed vee erikasutuse mõju minimeerimiseks (heljumi seire ja seire vastav tööde korraldamine, tööde ajastamine, kasutada mittetoksilisi tahkeid aineid vundamendis). Keskkonnaloale määratakse meetmed, mis on markeeritud KMH aruande ptk-s 10, ja mis on asjakohased lähtuvalt taotluses märgitud vee erikasutusest (vt p 3.6.11.-3.6.16), ning kalastiku seire vastavalt KMH aruande ptk-s 11 toodule (vt ptk 3.7.11., 3.7.21., 3.7.26.). Arvestades sellega, et vee erikasutust seoses potentsiaalsete tuulegeneraatorite ja tuulepargisest kaablite paigaldamisega ei teostata aktiivsel kalade kudeperioodil ning tööde aegselt teostatakse heljumi seire ja sellest lähtuvalt korraldatakse tööd, on **vee erikasutuse mõju kalastikule lokaalne ja ajutine.**

3.4.3.4. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes toodi välja, et tuulepargi mõjud kalastikule on seotud ka veealuse müraga. Tuulepargi kasutusaegne veealune müra ei ole seotud vee erikasutusega. Keskkonnaluba annab õiguse vee erikasutuseks ja vee erikasutusel puudub iseseisev eesmärk ilma uue võimaliku tuulepargi rajamiseta. Kuigi antud loamenetlus puudutab ehitustegevust veepiirist allpool, on ehitise eesmärgiks tuulikute püstitamine, mistõttu ei tohi tähelepanuta jätta laiemat eesmärki. Kasutusaegse mõju hindamisel on KMH aruandes tuginetud müra osas kõige tundlikumale liigile (räimele)[\[56\]](#). Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohaselt saab olulist negatiivset mõju leevendada tuulikute sobiva paigutusega: süvikute poolsed tuulikud tuleb nihutada süvikutest eemale või loobuda nende paigaldamisest. Taotluse koostamisel on juba arvestatud KMH aruandes toodud leevendusmeetmega. Lisaks, uuemad uuringud[\[57\]](#) Liivi lahes ei ole tuvastanud tuulikute töömüra olulist mõju kalastikule, ei toimu kalade lausalist lahkumist piirkonnast müra tingituna, toimub mõningane räimearvukuse vähenemine ca 700 m raadiuses müraallikast. Räime summaarne tihedus üldjuhul siiski

uuringualal katsete jooksul ei vähenenud. Seega ei ole ette näha olulist negatiivset mõju kalastikule ka tuulepargi tööfaasis. Tuulepargi kasutusaegne veealune müra ei ole seotud vee erikasutusega, seega ei ole vee erikasutusest lähtuvalt asjakohane keskkonnaloale seada KMH aruandes nimetatud meetmeid seosesi kasutusaegse müraga. KMH aruandes välja toodud infost ja suunistest lähtuda järgmistes etappides tuulegeneraatorite lõpliku paigutuse määramisel.

3.4.4. Mõju lindudele

3.4.4.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande ptk 6.4. järgi jagatakse tuuleparkide rajamise ja käitamisega kaasnevad mõjud linnustikule enamasti nelja suurde kategooriasse: häiriv ja eemaletõukav mõju, toitumiskohtade hävimine või muutumine, kokkupõrked tuulikutega ning takistus lennu- ja rändeteedel (barjääriefekt). Keskkonnaloa taotluse kohaselt kavandatakse gravitatsioonivundamendi rajamisel süvendamist ja tahkete ainete paigutamist. **Seega mõjutab vee erikasutus lindude toiduressurssi ja toitumistingimusi (merepõhja kadu ja heljumi teke), lisaks kaasneb ehitusaegne visuaalne ja akustiline häiring ning avariioht.** Barjääriefekt ja kokkupõrkerisk on seotud tuulegeneraatorite mastide ja tuulegeneraatorite tööfaasiga ning ei ole seega seotud keskkonnaloa esemega.

3.4.4.2. IBA alade eesmärk on maailma linnustiku kaitseks vajalike kaitsealade võrgustiku loomine ja kaitse tagamine ning IBA alade hea seisund võimaldab tagada elujõuliste linnupopulatsioonide säilimine üle maailma. Arendusala TP2-3 kattub Põhja-Hiiumaa IBA alaga, Lääne-Hiiumaa IBA ala piirneb arendusala TP4, Põhjamadalate IBA ala kattub väikses osas arendusala TP1 (ca 2 vee erikasutuse positsiooni). Euroopa Kohus on rõhutanud, et ka juhul, kui liikmesriik pole ornitoloogilistele kriteeriumidele vastavat ala erikaitsealana kaitse alla võtnud, tuleb neid alasid seisundi halvenemise eest siiski kaitsta (vt Euroopa Kohtu otsust asjas C-96/98, Komisjon vs Prantsusmaa). Lisaks peab Eesti täitma Aafrika-Euraasia rändveelindude kaitse kokkulepe lepinguosalise riigi rahvusvahelisi kohustusi - kaitsta rändavaid veelinde ning nende elupaiku kogu rändealal Aafrika-Euraasia arktiliste veelindude rändeteel. Rahvusvahelisest kohustusest tulenevalt tuleb Eesti riigil kaitsta direktiivi 2009/147/EÜ[58] (linnudirektiiv) I ja II lisas nimetatud ning I lisas nimetatud rändlinnuliike. Ka MSRD seisundihinnangu 1. kriteeriumis (bioloogiline mitmekesisus, D1) on olulisel kohal merelinnustiku seisund. MSRD seisundihinnangu kohaselt ei ole pesitsusperioodil veelinnud tervikuna heas seisundis: heas seisundis oli ainult 64% käsitletud liikidest (16 liiki 25-st). Viiest liigirühmast oli heas seisundis üks (pelaagilistes kihtides toituvad linnud) ja ebasoodsas seisundis neli (kahlajad, pinnatoidulised, põhjatoidulised ja taimtoidulised linnud). Talvituvatest lindudest on 17 käsitletud liigist heas seisundis 16, kirjuhahk (*Polysticta stelleri*) on ainsana ebasoodsas seisundis.

3.4.4.3. KMH aruande lk 319 kohaselt on negatiivne mõju lindude toiduressursile ja toitumistingimustele tuulepargi (sh vundamendi) ehitamise etapis. Nimelt tuuakse KMH aruande lk 331 välja, et süvendamine toob kaasa tööpiirkonnas merepõhjakoosluste hävimist ja häirimist, mis omakorda mõjutab otseselt veelindude toidubaasi. Siiski tuuakse KMH aruandes välja, et merepõhjakooslused aja jooksul väga suure tõenäosusega taastuvad (KMH aruande ptk 6.2.). Teiseks, tööpiirkonnas väheneb ajutiselt ka vee läbipaistvus, mis omakorda mõjutab merepõhjaelustikku ja kalastikku ning seeläbi lindude toidubaasi aga ka lindude

toitumisefektiivsust. Siiski, peamine heljumi settimine jääb ehitustegevuse lähedusse, tegevusest paari km kaugusel ei erine mõju looduslikust foonist (KMH aruande ptk 6.1.4). Lisaks, kalastiku kaitseks on sätestatud leevendusmeetmed, mille rakendamise korral ehitustöödel olulist negatiivset mõju kalastikule eeldada ei ole (KMH aruande ptk 6.3), seega ei muutu oluliselt ka kalatoiduliste lindude toidubaas. Kolmandaks, tuulikute (sh vundamentide) ehitamisest põhjustatud visuaalse ja akustilise häiringu tõttu võivad veelinnud hakata tuulikupargialasid või nende lähedusse jäävaid merealasid vältima, kuigi need on olnud nende traditsioonilised toitumiskohad. Siiski, ehitusaegse visuaalse ja akustilise häiringu mõju avaldub samaaegselt üsna väikesel alal. Teisalt võtab ehitamine kaua aega ja sellest tulenevalt on häiringud kokkuvõttes pikaajalised. See võib tähendada, et olulisi alasid võidakse vältida (vähemalt osaliselt) samuti pikemaajaliselt. Neljandaks, tuulikute vundamendid võivad toimida sageli tehisrahudena, mis võib kaasa tuua toidubaasi ja toidu kättesaadavuse suurenemise, mis omakorda võib meelitada merelinde tuulikute lähedusse (lk 315). Siiski, võivad sellised muutused ökosüsteemis tuua kaasa ettearvamatuid muutusi. Kokkuvõttes jõuti KMH aruandes järelduseni, et kuigi ehitusaegne (seeläbi ka vee erikasutuse) mõju lindude toiduressurssidele ja toitumistingimustele on negatiivne, on mõju siiski väheolulisel tasemel. Oluline ehituskoha valik ja laevaliikluse korrektne korrastamine (KMH aruande ptk 10.5).

3.4.4.4. KMH aruandes on lähtutud eeldustest, et merepõhjakooslused taastuvad, siiski kõval pinnasel (karid), toimub koosluste kadu (vt p 3.4.2.4.) ja karide kadu ja häiringut on alahinnatud (vt p 3.4.2.5). Karide elustikku iseloomustab suur bioloogiline produktiivsus, mis tagab lindudele hea toidubaasi. Näiteks karide üheks tunnusliigiks on söödav rannakarp, mis on sukelpartide, s.h. auli üheks tähtsamaks toiduobjektiks. Seega, **mustvaeraste ja auli (aga ka teiste toituvate lindude) puhul võib ka vee erikasutuse mõju olla oluline, kui karide elupaiga hävimist ei ole võimalik vältida**. Peale KMH aruande heakskiitmist on tehtud merelindude lennuloendus mh Hiiumaal 16.04.2024, mille aruanne „Arktiliste veelindudel lennuloendus Eesti rannikumerel“^[59] (veelindude aruanne) on kättesaadav Keskkonnaseire infosüsteemis (KESE). Veelindude aruanne toob välja, et Eestis talvel koonduvate liikide arvukust mõjutab talvine kliima – alates 1990. a. on saenenud nn pehmed talved, mistõttu üha enam linde jääb Eesti vetesse talvituma, selle asemel, et rännata Läänemere lõunaossa või Põhjamerre. Veelindude aruanne lk 4 tõdetakse, et „Eesti rannikumere tähtsus veelindudele tuleneb eelkõige tema geograafilisest paiknemisest, kuna see jääb vahetult Ida-Atlandi rändetele, mida kasutavad enamuse arktilisi veelinnuliike teel pesitsusaladelt talvitusaladele. Eesti rannikumerre jäävad meremadalikud on neile sobivateks rändepeatuskohtadeks, kus täiendatakse rasvavarusid edasiseks rändeks. Samad madalikud on ka tihtipeale tähtsad sulgimis- ja talvitusalad. Kuna veelindude sukeldumissügavus on piiratud, siis asustavad nad põhiliselt madalaid merealasid ning madalikke, mille sügavus jääb alla 30 m. Kalatoidulistel veelindudel pole sügavus niivõrd limiteerivaks faktoriks kui põhjast toitujatel, kuid ka nemad ei levi merealadele, mis on sügavamad kui 50 m.“ Veelindude aruande lk 23 täpsustab, et „Mustvaeras oli 2024.a. kevadel arvukaim liik keda lennukilt loendati, kokku 448 410 isendit, mis teeb ca 50% kogu rändete populatsioonist. Kogu meilt läbirändava mustvaera arvukust hinnatakse 687 000 – 815 000 isendile. Loendustulemuste põhjal saadi Eestis peatuvate mustvaeraste punkthinnanguks ca 3,5 miljonit lindu, mis ületab mitmekordselt kehtiva populatsioonihinnangu (aruande tabel 5).“ Mustvaera ja auli peatumisalad näitavad, et tundlikud alad on just eelkõige Hiiumaa ümber. **Seega Hiiumaa ümbrus on oluline põhjatoidulistele**

lindudele ja seetõttu on oluline karide kao vältimine. Vee erikasutuse käigus ei ole võimalik karide kadu vältida alal TP2-3 (vt p 3.4.2.6). Seega, lähtuvalt veelindude aruandest ja täpsustatud merepõhjaelupaikade kao hindamise põhimõtetest (vt p 3.4.2.4.) ei ole välisatud oluline negatiivne mõju lindude toidubaasile ja toitumistingimustele alal TP2-3. Alal TP1 ja TP4 tuleb järgida meetmeid seoses merepõhjaelupaikadega (vt p 3.6.4.-3.6.9.) ning jälgida heljumi levikut (vt p 3.6.10). Samuti KMH aruandes toodu asjakohaste meetmete rakendamine (vt p 3.6.21.- 3.6.22).

3.4.4.5. Keskkonnaloas taotletud tegevusega seotud õlireostuse oht ei ole eeldavalt kuigi suur ning negatiivset mõju on võimalik leevendada reostuse kiire ja operatiivse likvideerimisega. KMH aruandes on välja toodud meetmed õlireostuse tekkimise vältimiseks ja leviku ennetamiseks. Meetmed fikseeritakse keskkonnaloas. **Lähtuvalt eeltoodust, meetmete rakendamisel (vt p 3.6.23.-3.6.26) ei kaasne kavandatava vee erikasutusega avariiohtu ning seeläbi ka olulist mõju linnustikule.**

3.4.4.6. Keskkonnaluba annab õiguse vee erikasutuseks ja vee erikasutusel puudub iseseisev eesmärk ilma uue võimaliku tuulepargi rajamiseta. Kuigi käesolev loamenetlus puudutab ehitustegevust veepiirist allpool, on ehitise eesmärgiks tuulikute püstitamine, mistõttu ei tohi täielikult tähelepanuta jätta laiemat eesmärki. Kuna keskkonnaloa taotluse kohaselt paikneksid tuulikud osaliselt ka veelindude Põõsaspea-Tahkuna rändeteel, siis esineb nii barjääriefekt kui ka oht kokkupõrkeks tuulikutega. KMH aruandes on markeeritud teatud teadmiste lüngad (rändekoridoride määramisel lähtutud eeldatud põhilisest rändevoost, ei tehtud maismaalindude rändevoo modelleerimist) ja kaardistatud edasine täpsem uuringuvajadus (1-2 a pikkune radariuuring täpsete rändevooegade määramiseks, maismaalindude rändevoo modelleerimine) (KMH aruanne lk 335). Edasised uuringud on vajalikud tuulegeneraatorite täpsema paiknemise määramiseks arendusala sees, töörežiimi määramiseks (seiskamis vajadus) jm meetmete väljaselgitamiseks (tulede kustutamine, värviliste tulede kasutamine), et välistada olulist negatiivset mõju. Seega on asjakohane linnustiku radariuuringute läbiviimine ja maismaalindude rändevoo modelleerimine järgmises etapis. Käesolevas keskkonnaloas eelnimetatud meetmete seadmine ei ole siiski asjakohane, kuna on seotud tuulikute tööfaasiga, mitte keskkonnaloa esemega.

3.4.4.7. Lisaks on peale KMH aruande heakskiitmist ilmnenud uusi asjaolusid: 2024. a koosatud veelindude aruanne ning Keskkonnameti 20.06.2025 korraldusega nr 1-3/25/219 on kinnitatud väike-laukhane kaitse tegevuskava[60]. Veelindude aruandest lähtuvalt on näha, et ilmne vastuolu planeeritud tuulikute asukohtade ja lindude paiknemise vahel on jätkuvalt olemas. Euroopa kõige ohustatuma hanelise, väike-laukhane kaitse tegevuskava kohaselt ohustavad liiki ka elektriliinid ja tuulepargid ja eelkõige tuleb vältida tuuleparkide arendusi väljakujunenud väike-laukhane rändeteel jäävatel ranniku- ja merealadel. Tegevuskava kohaselt kulgeb liigile oluline rändeteel ka põhja-lõunasuunaliselt üle Hiiumaa. Võimaliku mõju leevendamiseks on võimalik loobuda tuulikutest liigi rändeteel. Teine võimalus on tuulikute seiskamine ajal, mil liik edasi põhja poole rändab. 2020-2024 aastate keskmine esmasaabumine Eestisse oli 13. aprillil. Keskmine peatusperioodi pikkus oli 15 päeva, linnud jätkasid rännet põhjasuunas kuupäevavahemikus 27.-29. aprill. Arvestades üha varasemaid kevadeid, on võimalik, et see aeg nihkub ajapikku varasemaks, kuid võib külmal kevadel olla ka hilisem. **Seega uuringute**

kavandamisel ja tuulikute asukohtade/töörežiimi määramisel tuleb järgmistes etappides arvestada nii veelindude aruande kui ka väike-laukhane tegevuskavas tooduga.

3.4.4.8. Kokkuvõttes, vee erikasutuse käigus ei ole võimalik karide kadu vältida alal TP2-3 (vt p 3.4.2.6) ning seeläbi ei ole välisatud oluline negatiivne mõju lindude toidubaasile ja toitumistingimustele alal TP2-3. Alal TP1 ja TP4 on võimalik rakendada leevendusmeetmeid (p 3.6.4.-3.6.10., 3.6.21.-3.6.22). Tuulegeneraatorite püstitamise ja kasutamise üle saab otsustada edasistes etappides, arvestades mh ka LKA moodustamise ettepanekutega, veelindude aruande ja väike-laukhane tegevuskavaga. Kuna keskkonnaloaga ei reguleerita tuulepargi tegevust, on vajalik asjakohased meetmed (tuulikute sesoonne seiskamine, täpne paigutusskeem jne) panna paika järgnevates etappides vastava teabe olemasolul. Siiski, lähtudes veelindude aruandest, väike-laukhane tegevuskavagast, aga ka Põhjamadalate LKA võimalikust moodustamisest (vt p 3.4.8.3.), ei ole välisatud ala TP1 perspektiivitus. Vajalikud on detailsemad uuringud.

3.4.5. Mõju käsitiivalistele

3.4.5.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande lk 13 toodi välja, et tuulikute mõju käsitiivalistele seisneb nende võimalikus kokkupõrkes tuulikutega rändel (kuna tuulepargialasid võivad läbida Soome rändavad isendid) ning sellest tulenevas hukkumises. Leevendusmeetmena saab rakendada tuulikute seiskamist rände korral, mille rakendades ei ole põhjust arvata, et Loode-Eesti rannikutuulepargi rajamine kaalutavas asukohas ning plaanitud mahu mõjutaks nahkhiirte arvukust negatiivselt ning ohustaks rändeteede toimimist. Nahkhiirte rände kindlaks tegemiseks on vajalik läbi viia rändeteede uuring. 3.4.5.2. Keskkonnaloa raames kavandatavad tööd nahkhiirtele mõju ei avalda. Teadaolevalt lendavad nahkhiired mere kohal hajusalt ja ka rände ajal võrdlemisi laial rindel, mistõttu pole alust eeldada, et tuulikute arvu ja asukohtade mõningane muutmine oluliselt muudaks nahkhiirtele avalduvat mõju (erinevalt maismaatuuleparkidest). Pealegi on tuulikute seiskamisega nahkhiirte kõrge aktiivsusega perioodidel mõju pea täielikult leevendatav. Leevendusmeetmete vajaduse välja selgitamiseks on uuringud vajalikud, kuid neid tuleks teha järgnevates etappides. Käesolevas keskkonnaloas meetmete seadmine ei ole asjakohane, kuna see sõltub edasistest uuringutest. Tuulegeneraatorite püstitamise ja kasutamise üle on võimalik otsustada detailsemate uuringute järgselt.

3.4.6. Mõju mereimetajatele

3.4.6.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande lk 14 toodi välja, et süvendustööd ega tuulik või selle vundament kui füüsiline objekt ei ole hüljeste liikumisel takistuseks, olulisem on tuulikute ehituse, käitamise ja hooldamisega kaasneva müra ja keskkonnakvaliteedi mõjutaja. Olemasolevatele andmetele ja teadmistele tuginedes toodi välja, et kõik mõjud jäävad siiski nii ehitus- kui kasutusetapis väheolulisele negatiivsele tasemele.

3.4.6.2. MSRD seisundihinnangu 1. kriteerium on bioloogiline mitmekesisus, mille puhul on olulisel kohal hüljeste seisund. MSRD seisundihinnangu kohaselt ei ole mereimetajate osas HKS saavutatud.

3.4.6.3. Keskkonnaloa taotluse kohaselt ei kavandata vee erikasutuse käigus mürarikkeid töid nagu vaiade rammimist või lõhkamist. Seega saaks hülgeid häirida ehitusaegne laevade müra ja heljum. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande lk 345 toodi välja, et ehitusaegne häiring heljumi leviku ja vee läbipaistvuse vähenemise näol ilmselt oluliselt hülgeid ei mõjuta, kuna Läänemeres on veealune nähtavus üldiselt piiratud ning vee all on nägemismeel hüljestel väheoluline. Ka Lääne-Saare KMH aruandes[61], Saare-Liivi KMH aruandes[62] ja Liivi KMH aruande eelnõus[63] on leitud, et gravitatsioonivundamendi paigaldamisega seotud tööd hülgeid oluliselt ei mõjuta. **Seega ei ole ette näha keskkonnaloa taotluses soovitud vee erikasutuse negatiivset mõju mereimetajatele.**

3.4.6.4. Siiski, Loode-Eesti merealal on mitmeid hüljeste lesilaid, kuid tuulepargi KMH aruande järeldused põhinevad eksperthinnangule, ilma täpsemaid uuringuid läbi viimata. KMH aruande lk 346 on toodud, et nii hallhülge kui ka viigerhülge puhul ei ole täna selge, kas Põhja-Hiiumaa merd läbivad regulaarsed hüljeste rändeteed. Lk 158 rõhutatakse, et võimalik on Soome lahe lääneosas ühe täiesti uurimata viigrite üksuse olemasolu. Seega Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes on märgitud järgmist: "Tuulepargi rajamisega seoses on vajalik teha hüljeste merekasutuse uuringud ning seirata hüljeste arvukust sama alaga seotud lesilatel kõikidel aastaegadel. Uuringud tuleb teostada tuulepargi projekteerimise käigus ning projekteerimisel võtta arvesse selle tulemusi. Juhul, kui uuringu tulemused näitavad võtmealupaikade esinemist kavandatava tuulepargi arendusaladel, tuleb täiendavalt hinnata mõju hüljestele ning vajadusel töötada välja KMH raames antud leevendusmeetmetele täiendavad meetmed." KMH aruandes tuuakse välja, et Väinamere loodusala hüljestega seotud kaitse-eesmärgi tegevus ei kahjusta, siiski on vaja täpsustada üldisemat hüljeste liikumist ja elupaigakasutust projektialal. Samuti ei ole selge võimalik mõju LKA moodustamise ettepaneku aladele, kus viigerhüljes ja hallhüljes on ettepaneku kohaselt üheks kaitse-eesmärkideks (vt p 3.4.8.1. 3.4.8.3.). Ettevaatuspõhimõte on Loode-Eesti tuulepargi puhul oluline, sest park piirab ühe meresüsteemi (Väinameri) põhjapoolset väljapääsu Läänemerele ning asub vähemalt viigerhüljeste puhul kolme HELCOM-i poolt kesisesse seisu hinnatud viigerhülge lõunapoolse asurkonna kokkupuutealal (KMH aruanne lk 347).

3.4.6.5. Sellest lähtuvalt on ilma täiendavate uuringuteta keskkonnaloa andmine võimalik, kuid asjakohane on ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt KMH aruande ptk 10.7 leevendusmeetmete rakendamine vee erikasutuseaegse (st ehitusaegse) häiringu minimeerimiseks. Ehitusaegsete leevendusmeetmete täpsustamiseks peetakse KMH aruandes vajalikuks ehituseelseid uuringuid (KMH aruanne ptk 11.1.5.). Leevendusmeetmed ja seire kohustus seatakse keskkonnaloale (vt p 3.6.17.-3.6.20. ja 3.7.15). Uuringute tulemusel on võimalik leevendusmeetmeid korrigeerida.

3.4.7. Mõju Natura 2000 aladele ja kaitstavatele loodusobjektidele

3.4.7.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes toodi välja, et tuulepark ega selle rajamine ei avalda mõjusid Natura alade terviklikkusele ning ebasoodsad mõjud alade kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide ja liikide seisundile puuduvad. 3.4.7.2. Loode-Eesti KMH aruandes toodi välja, et oluline negatiivne mõju võib kaasneda Apollo meremadaliku looduskaitsealale seoses tuulikute alternatiividega 1 ja 2 tulenevalt ehitustöödega kaasnevatest häiringutest seal peatuvatele lindudele. Muudele piirkonna kaitstavatele loodusobjektidele olulised negatiivsed

mõjud puuduvad. Vähene negatiivne mõju võib kaasnedä Väinamere hoiualale seoses ehitus- ja kasutusetais kaasneva mürahäiringuga linnustikule ning Kõrgessaare-Mudaste hoiuala, Paope looduskaitseala, Nõva-Osmussaare hoiualale ja Väinamere hoiualale kasutusetais seoses, kas tuulepargiga kaasneva võimaliku häiringu või isendite hukkumisega tõttu tuulepargis. 3.4.7.4. Keskkonnaloa taotluses lähtuti KMH aruande alternatiivist 4. Keskkonnaluba annab õiguse süvendamiseks ja tahkete ainete paigutamiseks. Need tööd Natura 2000 alasid ja olemasolevaid kaitstavaid alasid ei mõjuta, mistõttu keskkonnaloa andmisel on negatiivne mõju Natura 2000 aladele välistatud

3.4.8. Mõju LKA moodustamise ettepanekuga aladele

3.4.8.1. Lääne-Hiiumaa LKA moodustamise ettepanekuala ligikaudne pindala on 382,5 km² ja see piirneb arendusalaga TP4. Lääne-Hiiumaa LKA moodustamise ettepaneku kohaselt on kaitseala eesmärk kaitsta:

- * mereala ja sealset elustikku;
- * rändlinnuliikide auli (*Clangula hyemalis*), haha (*Somateria mollissima*), tõmmuvaera (*Melanitta fusca*) ja mustvaera (*Melanitta nigra*) rahvusvahelise tähtsusega peatumisala;
- * veelindude tähtsat läbirändeala;
- * hallhülge (*Halichoerus grypus*) elupaika;
- * elupaigatüüpe, mida LoD nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110) ja karid (1170).

Kaitse alla võtmise põhjendusena on ettepanekus välja toodud, et ala on oluline veelindude peatumisala. Tähtsaimad liigid on aul, hahk, tõmmuvaeras ja mustvaeras, kelle arvukus alal ületab (IBA) kriteeriumite arvulisi künniseid[64]. Kuid alal esineb ka palju teisi linnuliike. Ala on üks olulisemaid veelindude rände pudelikaelu Eestis[65],[66],[67]. Veepinnast kõrgemale ulatuvate ehitiste rajamine alale põhjustaks kõrge kokkupõrkeriski ja barjääriefekti. Lisaks, alal esinevad ka LoD I lisas nimetatud elupaigatüübid karid (1170) ja mereveega alaliselt üle ujutatud liivamadalad (1110), mis on mh olulised lindude toitumisalad.

3.4.8.2. Põhja-Hiiumaa LKA moodustamise ettepanekuala ligikaudne pindala on 574 km² ning 39,9 km² ulatuses kattub arendusalaga TP2-3 (kattuvus 7%, ala TP 2-3 asub 100% Põhja-Hiiumaa LKA moodustamise ettepanekuala). Põhja-Hiiumaa LKA moodustamise ettepaneku kohaselt on kaitseala eesmärk kaitsta:

- * mereala ja sealset elustikku;
- * Linnudirektiiv I lisas nimetatud liikide kirjuhaha (*Polysticta stelleri*) ja väikekoskla (*Mergellus albellus*) ning globaalselt ohustatud rändlinnuliikide auli, haha ja tõmmuvaera rahvusvahelise tähtsusega peatumisala;
- * vee- ja maismaalindude tähtsat läbirändeala;
- * elupaigatüüpe veealused liivamadalad (1110) ja karid (1170).

Kaitse alla võtmise põhjendusena on ettepanekus välja toodud, et ala on oluline veelindude peatumisala. Tähtsaimad liigid on aul, kirjuhahk, hahk, tõmmuvaeras ja väikekoskel, kelle arvukus alal ületab rahvusvahelise tähtsusega linnuala (IBA) kriteeriumite arvulisi künniseid[68]. Kuid alal esineb ka palju teisi linnuliike. Ala kohal toimub rände ajal tugev veelindude ülelend[69],[70]. Samuti on ala kevadel ja sügisel rände pudelikaelaks maismaalindudele. Veepinnast kõrgemale ulatuvate ehitiste rajamine alale põhjustaks kõrge

kokkupõrkeriski ja barjääriefekti. Lisaks, alal esinevad ka LoD I lisas nimetatud elupaigatüübid karid (1170), mis on mh olulised lindude toitumisalad. Ettepanekuala ja arendusala kattuv alal leidub karisid 24,85 km² (kogu LKA ettepanekualal 186 km², st arendusalaal paikneb ca 13% karidest) ja mereveega alaliselt üle ujutatud liivamadalad (1110), ettepanekuala ja arendusala kattuv alal leidub neid 0,002 km² (kogu LKA ettepanekualal 59 km²). Ala jääb viiGERhülge (*Pusa hispida*, II kaitsekategooria) rändealale.

3.4.8.3. Põhjamadalate LKA moodustamise ettepanekuala ligikaudne pindala on 143 km² ning 26 km² ulatuses kattub arendusala TP1 (kattuvus 18%). Põhjamadalate LKA moodustamise ettepaneku kohaselt on kaitseala eesmärk kaitsta:

- * mereala ja sealset elustikku;
- * globaalses ohustatud rändlinnuliigi auli rahvusvahelise tähtsusega peatumisala;
- * elupaigatüüpe veealused liivamadalad (1110) ja karid (1170).
- * II kaitsekategooria liigi viiGERhülge (*Pusa hispida*) toitumis- ja rändealasid.

Kaitse alla võtmise põhjendusena on ettepanekus välja toodud, et ala on oluline veelindude peatumisala. Tähtsaim liik on aul, kelle arvukus alal ületab rahvusvahelise tähtsusega linnuala kriteeriumite arvulisi künniseid. Alal esineb ka teisi linnuliike. Ala kohal toimub rände ajal tugev vee- ja maismaalindude ülelend[71],[72]. Veepinnast kõrgemale ulatuvate ehitiste rajamine alale põhjustaks kõrge kokkupõrkeriski ja barjääriefekti. Lisaks, alal esinevad ka loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübid karid (1170), ettepanekuala ja arendusala kattuv alal leidub neid 0,47 km² (kogu LKA ettepanekualal 18,7 km², kogu arendusalaal 4,28 km² [73]) ja mereveega alaliselt üle ujutatud liivamadalad (1110), ettepanekuala ja arendusala kattuv alal leidub neid 2,94 km² (kogu LKA ettepanekualal 6,8 km², kogu arendusalaal 4,09 km²). Alal esinevad ka viiGERhülge toitumisalad ja rändealad.

3.4.8.4. **EOÜ on teinud ettepaneku tsoneerida nimetatud kaitsealad sihtkaitsevööndisse, kus inimtegevus ja loodusvarade kasutamine on keelatud**, välja arvatud üksikud loetletud tegevused. Arvestades alade kaitse-eesmärke on kaitsekorra osas tehtud muuhulgas järgmised ettepanekud:

Ehitiste rajamine. Suurimad ehitiste rajamisega seotud probleemid on seotud tuuleparkide rajamise kavatsustega (sh hõlmab ehitamine sagedasti ka vee erikasutust (süvendamine, vt järgmine punkt, aga ka tahkete ainete paigutamist)). Ehitiste vundamentide all hävivad senised põhjakooslused. Teiselt poolt võivad vundamendid ise olla substraadiks kõva pinnast eelistavatele liikidele, mis toob kaasa looduslikust erineva toiduvõrgustiku kujunemise[74]. Ehitisega kaasnev varjutusefekt võib muuta vee ja setete liikumist. Ehitusetapis võivad kaasneda samasugused negatiivsed mõjud, nagu süvendamise puhul. Ohustatud on eelkõige linnud: häiriv ja eemaletõukav mõju, elupaikade (sh toitumiskohtade) hävimine või muutumine, kokkupõrked tuulikutega ning takistus lennu- ja rändeteedel (barjääriefekt). **Kokkuvõttes peaks uute ehitiste püstitamine, välja arvatud merel navigatsiooniohutuse tagamiseks vajalike ehitiste püstitamine ja nende hooldustööd, olema kaitsealal keelatud.**

Kaevandamine, süvendamine ja kaadamine avaldavad tugevat negatiivset mõju merepõhjale ja selle kooslustele. Lisaks otsesele setete eemaldamisele ja põhjaelustiku hävimisele suureneb heljumi hulk vees, mis levib väljapoole otsest töödeala. Heljumi settimine mõjutab

põhjakooslusi ning vähendab vee läbipaistvust koos sellele järgnevate tagajärgedega (s.h. mõjuga lindude toitumiseefektiivsusele). Kaevandamise, süvendamise ja kaadamisega võib kaasneda reostusohu. **Kaevandamine, süvendamine ja kaadamine peaksid kaitsealal olema keelatud**, v.a. süvendamine navigatsiooniohutuse tagamise eesmärgil kaitseala valitseja loal.

3.4.8.5. Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatab ja menetluse läbiviija määrab Kliimaministeerium (LKS § 9 lg 1). Kaitse alla võtmise algataja korraldab ettepanekus nimetatud loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ja otstarbekuse ning kavandavate piirangute otstarbekuse ekspertiisi (LKS § 8 lg 3). Kuigi nimetatud kaitsealade ettepanekute menetlus ei ole veel algatatud, on siiski esitatud alade moodustamiseks ametlik ettepanek. Kuna käesoleval hetkel on LKA moodustamine veel ettepaneku faasis, on oluline analüüsida olemasoleva teabe põhjal ettepanekute asjakohasust ja see järel hõlmata ettepanekuid keskkonnaloa andmise üle kaalumisel. KMH aruandes ei ole eraldi käsitletud mõjusid LKA moodustamise ettepanekuga aladele ja ettepanekus välja toodud kaitse-eesmärkidele. KMH aruandes on käsitletud eraldiseisvalt mõjusid linnustikule ja merepõhjaelupaikadele arendusalal.

3.4.8.6. LKS § 7 lg 1 kohaselt on loodusobjekti kaitse alla võtmise eelduseks selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Sama paragrahvi lg 2 järgi võetakse loodusobjekt kaitse alla ka juhtudel, kui see on vajalik LoD või linnudirektiivi rakendamiseks. **Kõnealuste alade puhul on eeldused olemas, kuna aladel esinevad ohustatud liigid ja mereelupaigad**. Alad on loetud ka IBA alade hulka. Rahvusvahelisest kohustusest tulenevalt tuleb Eesti riigil vastavalt linnudirektiivile kaitsta regulaarselt esinevaid rändlinnuliike (näiteks aul) ja vastavalt LoD I lisas nimetatud elupaigatüüpe (karid ja mereveega alaliselt üle ujutatud liivamadala).

3.4.8.7. LKS § 1 järgi kaitstakse loodust selle mitmekesisuse säilitamise, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liikide soodsa seisundi tagamisega. Loodusliku elupaiga seisund loetakse LKS § 3 lg 1 järgi soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on **muutumatu suurusega või laienemas** ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt **toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus** ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus. Liigi seisundit loetakse LKS § 3 lg 2 kohaselt soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et **liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik**.

3.4.8.8. LKA moodustamise ettepanekualadel on olemas kaitset vajavad väärtused: karid ja veetalused liivamadala. **Sealjuures on üle-eestiline karide seisund hinnatud ebasoodsaks-ebapiisavaks** (vt p 3.4.2.2.). Liikide puhul tuleb hinnata, kas nende esinemisalade täiendava kaitse alla võtmise vajadus puudub, on väike, keskmine või suur. Hindamisel tuleb arvestada LKS-i kohast kaitsekategooriat, punase nimestiku ohustatuse hinnangut, liikide elupaikade säilimist, esinduslikkust ja ulatust ettepanekualal.

Aul on väheneva arvukusega liik, kes kuulub ohustatud liikide hulka globaalsel tasandil (IUCN kategooria “vulnerable”). Eestis on talvitav asurkond hinnatud **ohulähedaseks** (NT; “near threatened”) ja läbirändav asurkond väljasuremisohus olevaks (EN; “endangered”) (EELIS; Liikide ohustatuse hindamised). Eesti Maaülikooli ornitoloogide hinnangul peatub Eesti vetes ca 25% kogu auli Põhja-Euroopa/Lääne-Siberi asurkonnast[75], mis paneb Eesti riigile suure vastutuse liigi säilimise eest. Kogu Lääne-Siberi/Põhja-Euroopa populatsiooni suuruseks on hinnatud 1,6 miljonit auli. Läänemerel talvituvate aulide arvukuseks on hinnatud 1,4 miljonit lindu, auli talviseks arvukuseks on Eestis aga hinnatud 100 000–500 000 isendit ja nende hulk on vähenemas. Alates 1995. aastast on Läänemerel talvituvate aulide asurkond langenud 65,3%. Rahvusvaheliselt olulise koondumispaiaga (alal peatub regulaarselt vähemalt 1% biogeograafilisest populatsioonist) lävendit langetati 16 000 isendile[76]. Seega vastavad kõik paigad, kus peatub vähemalt 16 000 auli, nii rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala), rahvusvahelise tähtsusega linnuala (IBA ala) kui Natura 2000 linnuala kriteeriumile. Lisaks seab auli rahvusvaheline kaitse tegevuskava eesmärgiks liigi soodsa seisundi saavutamisel kõigi liigile kogu elutsükli vältel oluliste piirkondade kaitsealade võrgustiku loomist ja kaitsmist. Eesti vetes asuvatel auli peatuspaikadel on väga suur tähtsus selle linnuliigi Lääne-Siberi/Põhja-Euroopa populatsiooni jaoks tervikuna. Auli rahvusvahelise kaitse tegevuskavas[77] peetakse infrastruktuuri, sh tuuleparkide arendamist avamerel aulile keskmiseks ohuteguriks, mis võib põhjustada suhteliselt aeglast, kuid olulist populatsiooni arvukuse langust. Nenditakse, et paljud arendamiseks eelistatud alad (avameremadalikud) langevad kokku aulidele oluliste toitumisaladega. Läänemeri on aulile oluline talvitusala ja **põhjatoidualise linnuna on meremadalike soodne seisund neile väga oluline.**

Kirjuhakk kuulub globaalselt ohustatud liikide hulka (IUCN kategooria “VU”, **ohualdis**). Eesti vetes esineb kirjuhakk talvel ja läbirändel, mõlemal juhul on liik meil hinnatud väljasuremisohus olevaks (EELIS; Liikide ohustatuse hindamised). Kirjuhakk kuulub linnudirektiivi I lisa liikide hulka, Eestis on liigile omistatud II kaitsekategooria. Eesti Maaülikooli ornitoloogide hinnangul peatub Eesti vetes 20% kirjuhaha biogeograafilisest asurkonnast.

Hakk on globaalselt ohustatud liik (IUCN globaalne kategooria **ohulähedane** ja Euroopa kategooria **väljasuremisohus**). Eestis on läbirändav asurkond hinnatud samuti väljasuremisohus olevaks (EELIS; Liikide ohustatuse hindamised). Eesti Maaülikooli ornitoloogide hinnangul peatub Eesti vetes 3,9% haka biogeograafilisest asurkonnast (Luigujõe 2016).

Tõmmuvaeras on globaalselt ohustatud liik (IUCN kategooria „VU“, **ohualdis**). Liigi sigiv asurkond on Eestis hinnatud kriitilises seisus olevaks, talvituv ja läbirändav asurkond ohualtiks (EELIS; Liikide ohustatuse hindamised). Tõmmuvaeras on Eestis II kaitsekategooria liik. Eesti Maaülikooli ornitoloogide hinnangul peatub Eesti vetes 20% kogu tõmmuvaera Põhja-Euroopa/Lääne-Siberi asurkonnast. Tõmmuvaera rahvusvahelises liigitegevuskavas on kõrge prioriteediga tegevuseks kaitstavate alade võrgustiku loomine ja kaitsmine kõigil liigile kogu elutsükli vältel olulistel aladel[78].

Väikekoskel kuulub linnudirektiivi I lisa liikide hulka, Eestis on liigile omistatud II kaitsekategooria. Kuigi liigi seisundit Eestis läbirändel ja talvel on hinnatud **soodsaks** ((EELIS;

Liikide ohustatuse hindamised), lasub meil tulenevalt linnudirektiivist kohustus liigi elupaikade kaitseks, s.h. kaitsealade loomise teel. Maaülikooli ornitoloogide hinnangul peatub Eesti vetes hinnanguliselt 7,5% kogu väikekoskla biogeograafilisest asurkonnast.

Mustvaeras on soodsas seisundis, kuid meremadalike kaitse on jätkuva soodsa seisundi tagamiseks talle oluline, samuti kuulub mustvaeras meie avamere vastutusliikide hulka. Maaülikooli ornitoloogide hinnangul peatub 21,6% Põhja-Euroopa/Lääne-Siberi asurkonnast meie vetes.

Loode-Eesti mereala on lindude rände pudelikael. Eesti mereala planeeringu[79] järgi on ala määratud „väga kõrge rahvusvaheline olulisus veelindude rände koondumisalana“ (vastab kriteeriumile – tuvastatud üle 500 000 veelinnu läbiränne ühe rändehooaja jooksul) ning märgitud kui sensitiivne alal. Arktiliste veelindudel lennuloendus Eesti rannikumerel 2024. a töi välja, et hahad olid levinud just Hiiumaa rannikul, mustvaera suurimad kontsentratsioonid olid Hiiumaa ümbruses, samuti auli jaoks oli oluline Hiiumaa ümbrus. **Seega on LKA moodustamise ettepaneku alad olulised ohustatud linnuliikidele ning aladel esinevad ebasoodsas seisus merepõhjaelupaigad. Lähtuvalt eeltoodust on ettepanekutel perspektiiv edasiseks analüüsiks.**

3.4.8.9. Tuuleparkidega seotud arenduse negatiivne mõju seisneb loodusliku elupaigatüübi (eelkõige karid) pindala vähenemises (ja läbi selle toimub ka lindude toidubaasi vähenemine), lindudele kokkupõrkeohu tekitamise ja piirkonnast (toitumis- peatumisalala) välja tõrjumises eelistatud toitumisaladelt. Taanis Nystedi tuulepargis toimunud uuring näitas, et aulid tuulepargi sisse jäävat ala peaaegu ei kasuta ning oluliselt vähenenud elupaigakasutus ilmneb veel kahe kilomeetri kaugusel tuulepargi välispiirist ja seda ka 5–6 aastat pärast tuulepargi ehitamist[80]. Kumulatiivne elupaiga kadu (tuulepargi ala koos häiriva mõju alaga) võib olla oluline, eriti kui aulidele sobivatesse avamere-elupaikadesse paigutatakse mitu suurt arendust[81]. Eesti mereala planeeringu alusuuringus käsitletakse linde mõjutavaid tegevusi, jagades need lühi- ja pikaajalise mõjuga tegevusteks. Lühiajalise mõjuga tegevuste (näiteks merel läbiviidavate töödega kaasnev häirimine või vee läbipaistvuse vähenemine) mõju on võimalik vähendada tegevuste läbiviimise aja valikuga. Tuuleparkide rajamine arvatakse pikaajalise (või pöördumatu) mõjuga tegevuste alla. Uuringus järeldatakse, et sensitiivsetel aladel (mille hulka on arvatud ka kõnealune piirkond) tuleks pikaajalise mõjuga tegevuste planeerimist ilma täiendavate põhjalike uuringuteta ja vajalike leevendusmeetmeteta vältida. Samas tõdetakse, et senised kogemused näitavad, et avamere tuuleparkide rajamine muudab alad tundlikumatele veelinnuliikidele (kelle hulka kuuluvad näiteks kaurid ja mitmed põhjatoidulised liigid) peatumisalana kasutamiskõlbmatuks, efektiivsed leevendusmeetmed puuduvad. **Seega ei ole LKA moodustamise ettepanekutes toodud kaitse-eesmärgid seoses ehitamise ega süvendamisega põhjendamatud.**

3.4.8.10. Esmase hinnangu kohaselt on eeldused alade kaitse alla võtmiseks olemas ja arvestades eelkõige karidele antud seisundihinnangut, liikide ohustatuse hinnanguid ning arvukuse trende, oleks kaitse alla võtmine ka keskkonnakaitselistest aspektidest lähtuvalt otstarbekas. Seega ei ole planeeritavad looduskaitsealad karide ja avamerealadel peatuvate lindude kaitse seisukohalt põhjendamatud ega perspektiivitud vaid on pigem perspektiivikad

ning edasine detailne analüüs on vajalik ja edasisse ekspertiisi saatmine ja kaitse alla võtmine on väga tõenäoline.

3.4.8.11. Lähtuvalt eeltoodust ja sellest, et kavandatud arendusalad kattuvad suuremal või vähemal määral Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa, Põhjamadalate LKS moodustamise ettepaneku aladega (vt ka p 3.2.4.3), on käesolevas korralduses asjakohane käsitleda vee erikasutuse võimalikku mõju ettepanekus nimetatud väärtustele, arvestades ka ettepanekus toodud kaitsekorra tingimusi. Merepõhja ehitiste rajamisega kahjustatakse eelkõige mereelupaikasid, mis omakorda on seotud alale olulise linnustikuga, kuna mereelupaigad pakuvad lindudele ka olulist toidubaasi. Vee erikasutusega kaasneb otsene karide kadu kuid ka suur häiringuala (kogu arendusala). Vee erikasutustööde järgselt merepõhjaelupaigad ei säili looduslikus olekus ning lindude toidubaas halveneb. LKA moodustamise ettepanekutes toodud kaitse-eesmärkide kohaselt peaks Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa, Põhjamadalate alal olema vee erikasutus kui ka rajatiste ehitamine keelatud. **Kuna alade kaitse alla võtmine on tõenäoline, kujutaks kavandatav vee erikasutus ala TP2-3 piires ning osaliselt ala TP1 piires olulist negatiivset mõju karide elupaikadele laiemalt. Siiski on alal TP1 võimalik vee erikasutusel karisid vältida (vt p 3.4.2.6). Arvestades merepõhja elupaikade kadu ja häiringut, seaks vee erikasutus TP2-3 alal ohtu keskkonnaeesmärkide saavutamise Põhja-Hiiumaa LKA moodustamise ettepanekuga aladel.**

3.4.8.12. Kuigi käesolev loamenetlus puudutab vee erikaustust kitsalt veepiirist allpool, on laiemaks eesmärgiks tuulikute püstitamine, mistõttu tuleb loa andmisel ka selle laiemat eesmärki käsitleda. Hilisem tuulikute rajamine veepiirist üleval pool tekitab väljatõrjumise, mille tagajärjel tõrjutakse linnud neile olulistelt elupaikadelt välja. Arvestades praeguseid teadmisi tuulepargi mõjude kohta väärtustele ja Eestis rakendatud praktikat, mille kohaselt ei ole tuuleparkide rajamist täna kaitstavatele aladele lubatud, ei ole alust arvata, et tuuleparkide rajamine ja kaitsealad võiksid kattuda. Samuti tuleb arvestada arendusala rajamisest tingitud piirneva mõjuga kaitseväärtustele, mistõttu võib olla vajalik kaitstava ala ja arendusala vahel piisava puhvri jätmine. Kuigi Lääne-Hiiumaa kaitseala ettepanekuala ei kattu tuulepargi arendusalaaga vaid piirneb, võib kaitseala moodustamisel tuulepargi arendus siiski mõjutada ka Lääne-Hiiumaa kaitseväärtusi. Ka Põhjamadalate puhul võib olla vajalik puhvri jätmine. Tuulikute püstitamise ja käitamise seotud asjaolud tuleb välja selgitada järgmistes etappides.

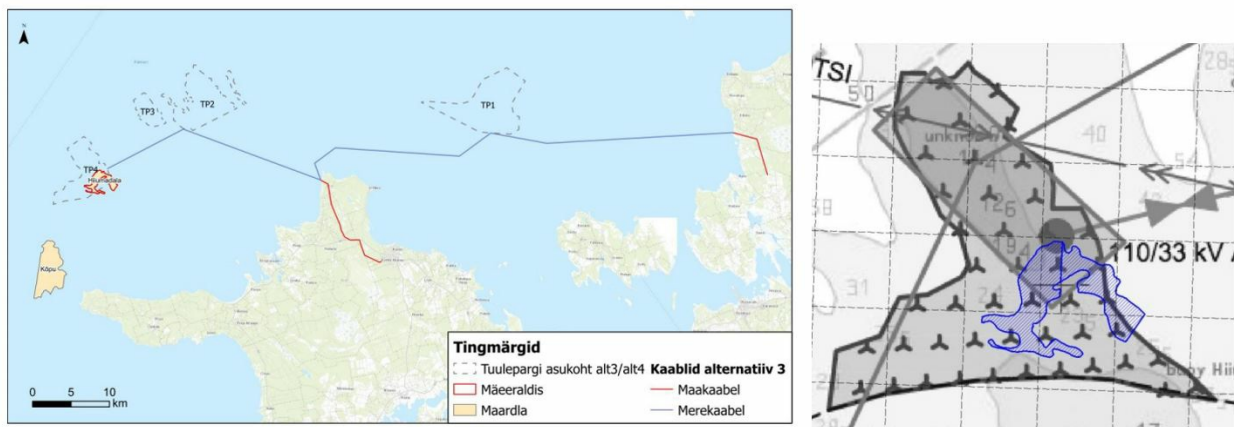
3.4.9. Mõju kliimale

Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohaselt on Loode-Eesti avamere tuulepargi eeldatav võimsus kuni 1100 MW. Aasta keskmine tootlikkus on arendaja ärisaladus, kuid kui eeldada 40% aasta keskmist tootlikkust, mis on meretuulikute puhul pigem tagasihoidlik eeldus, on ligikaudne maksimaalne elektrienergia toodang 3,8 TWh (3800 GWh) ja CO₂ arvutuslik kokkuhoid on 3,5 miljonit tonni. Seega aitaks kavandatava meretuulepargi valmimine Eestis tuuleenergia kogutoodangu säilitamisele ja kasvatamisele kaasa.

3.4.10. Mõju maavaradele ja maardlatele

3.4.10.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes tuuakse välja, et arendusala TP4 kattub (vt

3.4.10.2. Alale TP4 on kavandatud tuulikud. Loode-Eesti tuulepargi setete uuringu aruande joonis 9 kohaselt võib näiteks alternatiiv 1 ja 2 korral maardlal paikneda 4 tuulegeneraatorit. Alternatiivi 4 korral on alale planeeritud tõenäoliselt vähem tuulegeneraatoreid, seega võib võimalik kattuvus olla väiksem. KMH aruandes on toodud, et alale on tuulikuid võimalik rajada siis, kui kaevandamine on lõppenud. Üldjuhul peab ka maavara olema ammendunud. Kui maavara ei ole ammendunud, siis on tegevus võimalik juhul, kui selleks on saadud maapõueseaduse (*MaapS*) § 15 lg 1 alusel vastava sisuga kooskõlastus või luba. Samuti tuleb tegevuse kavandamisel tagada juurdepääs maavarale ja selle kaevandamisväärsena säilimine.

3.4.10.3. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes on selgitatud, et vee erikasutus on oma sisult väga tihedalt seotud rajatise ehitusega. KMH aruande lk 51-52 on kirjeldatud, et merepõhjast süvendatud pinnas ladustatakse ja hoitakse spetsiaalselt materjali veoks ehitatud alustel sellel ajal kui mere põhja paigutatakse vundamendi aluspadi ja vundament, seejärel süvendatud pinnas kasutatakse vundamendi täiteks. Meretuulepargisiseste kaablite paigaldamisel süvistatakse esmalt kaablikraav ja alles seejärel paigaldatakse kaabel ning täidetakse kraav. **Seega on maapõue seisundit ja kasutamist potentsiaalselt mõjutav esmane tegevus just süvendamine, mis toimub keskkonnaloa alusel, samas ei saa toimuda vee erikasutus ka oluliselt enne muud ehitust.**

41(88)

tähtajaliselt kuni 35 aastaks. **Seega kehtiva Hiiumadala liivakarjääri mäeeraldisega kattuvad Hiiumadala liivamaardla alal ei ole taastuenergia ehitise ehitamine lubatud.** Eesti Geoloogiateenistus on seisukohal, et keskkonnaluba ei anna õigust maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks. Õiguse mereala kasutamiseks annab hoonestusluba ning ehitamise õiguse annab ehitusluba. Lähtuvalt eeltoodust ning asjaolust, et vee erikasutus on vajalik ehitustegevuseks, seab Keskkonnaamet keskkonnaloale vastavad meetmed (vt p 3.6.27) ja kõrvaltingimused (vt p 1.4.5). Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad tagada maardlate ja mäeeraldisel kaitse ning mäeeraldisel kasutamise vastavalt sätestatud otstarbele.

3.4.11. Mõju allveearheoloogilistele kultuuriväärtustele

3.4.11.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande raames kaardistati merealale jäävad teadaolevad kultuurimälestised. Võrreldes taotluses esitatud potentsiaalset tuulikute paiknemist kultuurimälestiste asukohaga, võib kattuvus tekkida vaid alal TP1 laevavrakk „Akula“ osas. Kultuuriväärtus saaks kahjustatud, kui vahetult selle peal teostada süvendustööd või selle peale paigaldatakse tuulegeneraator või kaabel. Lisaks, tööde teostamisel kaitsevööndis võib mõju avalduda läbi heljumi leviku ja settimisega mälestisele. Keskkonnaloaga reguleeritakse vee erikasutust: süvendamine potentsiaalsete vundamendiplatside ettevalmistamisel ja kaablitrasside ettevalmistamisel, ning tahkete ainete paigutamine allpool keskmist veetaset. Seega võib ka vee erikasutus mõjutada kultuurimälestisi. Veealusel mälestisel on keelatud ankurdamine, traalimine, süvendamistöõde tegemine ja tahkete ainete kaadamine (muinsuskaitseseadus (*MuKS*) § 52 lg 6).

3.4.11.2. KMH aruande ptk-s 11.1.6. nähti ette uuringud veel avastamata arheoloogiliste objektide tuvastamiseks. KMH aruande ptk-s 10.9 on täpsustatud, et kultuurimälestiste puhul on vajalik koostöö Muinsuskaitseametiga. KMH aruandes on rõhutatud, et tuulepargi rajamisel ja kasutamisel tuleb tagada kultuurimälestiste säilimine ning et tegevusega ei põhjustata neile kahjustusi. Lisaks on KMH aruande ptk-s 10.9. viidatud leevendusmeetmete vajadusele seoses õlireostuse ja lõhkamistöödega.

3.4.11.3. Muinsuskaitseamet tõi oma 14.05.2025 kirjas [\[83\]](#) välja, et keskkonnaloale peab lisama kindlasti meetmed seoses kultuurimälestistega ning täpsustati seirega seonduvaid asjaolusid. Seega lisatakse keskkonnaloale vastav uuringunõue (vt p 3.7.12.-3.7.14). Uuringute tulemustest peab lähtuma tuulikute täpse asukoha paika panemisel ja pargisisese kaabelduse planeerimisel. Tuulikute, pargisiseste kaablite ja ajalooliste laevavrakkide ning mälestiste ja nende kaitsevööndite asukohad ei tohi kattuda. Keskkonnaloale lisatakse vastav meede (vt p 3.6.28. 3.6.29.) ning KMH aruandes välja toodud meetmed seoses õlireostuse ja lõhkamistöödega. Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad tagada kultuurimälestiste säilimise ja kaitse.

3.4.12. Mõju muudele valdkondadele

3.4.12.1. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohaselt on mõju navigatsioonile ja radarisüsteemidele seotud eeskätt tuulepargi kasutusetapiga. Tuulepargi kasutusetapiga on seotud ka madalasageduslik heli, infraheli ja välisõhus leviv müra. Tuulepargi visuaalne mõju on seotud tuulegeneraatorite tornidega ning kasutusfaasis labade liikumisega. Kuna

keskkonnaloa raames on tuulepargi ehitusel võimalikud vundamendiplatside ettevalmistamine, kaablite süvistamine ja tahkete ainete paigutamine allpool keskmist veetaset, siis keskkonnaloaga kavandatu nimetatud valdkondi ei mõjuta ning ei ole asjakohane ka meetmete seadmine keskkonnaloale.

3.4.12.2. Ehitus toimub vähemalt 12 km kaugusel meres, seega ka ehitusaegne müra inimest oluliselt ei mõjuta. Vee erikasutus ei oma olulist negatiivset mõju ka majandusarengule ja tööhõivele.

3.4.12.3. Vee erikasutusega ei ole ette nähtud jäätmete teket. Siiski, kui peaks jäätmeid tekkima (objektid mere põhjas), tuleb jäätmehoolduse korraldamisel juhinduda jäätmeseadusest ja selle alamaktidest tulenevatest nõuetest. Edasisel ehitusel võib kaasneda jäätmete teke, seega jäätmetega seotud asjaolud tuleb täpsustada edasistes etappides lähtudes sealjuures KMH aruande ptk-s 10.12 toodud meetmetest.

3.5. Kaalutlused keskkonnaloa andmisel/keeldumisel ja nõuete seadmisel

3.5.1. Keskkonnaamet lähtub eeltoodud asjaoludest keskkonnaloa andmise üle otsustamisel ja ka HMS § 4 lg 2 sätestatust, mille kohaselt kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

3.5.2. Keskkonnaamet lähtub otsuse tegemisel mh ka Loode-Eesti tuulepargi KMH aruandes ja ka Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuses toodust. Siiski peetakse silmas kitsalt vaid keskkonnaloa eset (vee erikasutus) ja 31.03.2025 esitatud täiendatud keskkonnaloa taotlust. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne on üheks infoallikaks, Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsus ei oma regulatiivset ehk siduvat toimet, loa tegevuseks annab keskkonnaluba, kus seatakse ka kõik asjakohased nõuded ja tingimused. Otsustaja peab tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemisel arvestama keskkonnamõju hindamise tulemusi ja välja pakutud keskkonnanõudeid. Kui otsustaja keskkonnamõju hindamise tulemusi või keskkonnanõudeid ei arvesta, peab ta tegevusloa andmise või keeldumise otsuses andma motiveeritud põhjenduse^[84]. **Kuna Keskkonnaamet lähtub loa andmisel vee erikasutusest ja täiendatud taotlusest, siis Keskkonnaamet ei sea keskkonnaloale nõudeid, mis on seotud tuulikute püstitamise ja kasutamisega või eksportkaablitega.**

3.5.3. KMH aruandes käsitleti vee erikasutuse mõjusid, kuid puudutati ka meretuulepargi rajamise ja käitamisega kaasnevaid mõjusid, tuuleenergeetika arendusalade loodusväärtusi ja olemasolevaid kaitsealasid ning tegevuse mõju neile. Mõju LKA moodustamise ettepanekuga aladele eraldi ei käsitletud, kuna LKA moodustamise ettepanekud tehti alles 2023 aasta keskel ja puudus selge seisukoht LKA moodustamise ettepanekualadega arvestamise osas (vt p 3.2.4.7.). KMH aruande kooskõlastamisel selgitas Keskkonnaamet, et LKA moodustamise ettepanekutega seoses võib käesolevale arendusele tulla piiranguid, kuna **kaitsealal tegevuse kavandamisel ja elluviimisel tuleb arvestada rangemate nõuetega kui mujal, sest kaitsealadel kehtivad looduskaitseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad erinõuded.**

Kaitsealade eesmärk on säilitada, kaitsta ja taastada väärtuslikke loodusobjekte, elupaiku ning liike, mistõttu tuleb seal keskkonnamõju hinnata eriti hoolikalt ja keskkonnariski vähendamise või keskkonnohu vältimise meetmeid rakendada eriti hoolikalt. KMH aruandes analüüsiti, kas arendusega kaasneb olulist negatiivset keskkonnamõju, siiski, kaitsealade puhul ei tohi tegevus kahjustada kaitstavat objekti seisundit. Seega on lävend erinev. Kuigi kaitseala moodustamise ettepaneku ala ei ole veel kaitseala, ei ole LKA alade moodustamise ettepanekud perspektiivitud ja LKA-de moodustamine on tõenäoline. Lisaks on 2025 aastal joonisunud välja põhimõte, et **loastamisel tuleb arvestada ka kavandatavate looduskaitsealadega** (vt p 3.2.4.8). Seega on oluline kõnealuseid asjaolusid silmas pidada, et kaitseala moodustamine ei oleks edaspidi eesmärgipäratu. Lisaks, Euroopa Kohus on rõhutanud, et **ka juhul, kui liikmesriik pole ornitoloogilistele kriteeriumidele vastavat ala erikaitsealana kaitse alla võtnud, tuleb neid alasid seisundi halvenemise eest kaitsta** (vt Euroopa Kohtu otsus asjas C-96/98, Komisjon vs Prantsusmaa)[85]. KMH aruandes anti hinnang kogu Eesti mereala lõikes, kuid mitte konkreetsete IBA alade lõikes, mis kinnitati samuti alles 2023. aastal. **Seega on ilmnunud uusi asjaolusid KMH aruande heakskiitmise järgselt.**

3.5.4. KMH aruandes lk 23 viidati riigi eriplaneeringu vajadusele ning markeeriti mitmete täiendavate uuringute vajadus (merepõhjaelupaigad, hülged, kalad, linnud, käsitiivalised, KMH aruande ptk 11), kuna KMH aruanne ei lahendanud kõiki mõjusid ära. Siiski, vee erikasutusloa andmise eeldusena ei näe õigusaktid ette REP olemasolu (vt p 3.2.2.2.) ja arendaja on loobunud REP algatamise taotlemisest enne keskkonnaloa andmist. Ka kaitsealade moodustamise ettepanekute osas puudub lõplik otsus, st puudub tervikpildi analüüs.

3.5.5. **Lisaks eeltoodule on peale KMH aruande heakskiitmist valminud erinevad analüüsid/uuringu aruanded:** TÜ Eesti Mereinstituudi 2024. a. merepõhjaelupaikade seisundi hindamine (vt p 3.4.2.2.), 2024. a. koostatud veelindude aruanne (vt p 3.4.4.4.), täpsustatud on merepõhjaelupaikade kao ja häiringu hindamise põhimõtted (vt p 3.4.2.3. ja 3.4.2.4.). Keskkonnaamet on seisukohal, et keskkonnaloa andmisel tuleb arvestada kõige uuemat ja paremat teadmist. **Seega, keskkonnaloa andmise üle kaaludes lähtutakse kõige uuemast teabest ning sellest, kas ja kuidas on vee erikasutust võimalik lubada, et samaaegselt oleks LKA ettepanekutega hõlmatud alade seisund kaitstud halvenemise eest.** Täiendav teave võimaldab hinnata täpsemalt kavandatava tegevuse võimalikke mõjusid ning tuvastada asjaolusid, mida varasemates hinnangutes ei olnud võimalik piisava täpsusega käsitleda. Loa andmisel on oluline tugineda kõige värskematele ja teaduspõhisematele andmetele, et tagada otsuse õiguspärasus ning keskkonnahuvi kaitse. Selline lähenemine on oluline, kuna silmas tuleb pidada ka mereliste kaitsealade moodustamise eesmärki.

3.5.6. LKA moodustamise ettepaneku kohaselt on kaitsealade moodustamise peamine eesmärk elupaikade ja liikide kaitse ning selleks, et ala säiliks looduslikuna, tehti ettepanek võtta ala kaitse alla kui looduskaitseala. LKS § 27 kohaselt moodustatakse looduskaitseala looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Kaitseala kaitsekord määratakse kaitse-eeskirjaga. LKA moodustamise ettepaneku kohaselt ei oleks aladel lubatud süvendamine ja rajatiste rajamine (vt ptk 3.4.8.4.). **Seega ei tohiks teostada vee erikasutust arendusalal TP2-3 ning ka arendusalal TP4 karide elupaigatüübi esinemise alal. Arendusalal TP1 puhul on võimalik karide elupaigatüüpi vältida** (vt p 3.4.2.6.).

3.5.7. Veel enam, kohtuasjas [3-20-1657](#) tõi Riigikohus p 34 välja „Kollegium ei nõustu kaebajaga (EOÜ), et kaevandamise tagajärjel tekkivat elupaigatüübi kadu tuleb vältimatult käsitada olulise keskkonnahäiringuna. **Oluliseks häiringuks tunnistamine sõltub sellest, kui suur on elupaigatüübi kao mõju elupaigatüübi üleriigilisele seisundile.**“ Lisaks, otsuse p 37 tuuakse välja „Kui põhjendatud kahtlust, et elupaigatüübi seisund võib olulises ulatuses halveneda ka väljaspool kaevandamisala, pole võimalik ümber lükata, tuleb ettevaatuspõhimõttest tulenevalt kumulatiivset mõju pigem möönda.“ TÜ Eesti Mereinstituudi 2024 töös „Loodusdirektiivi mereelupaikade seisundi hindamine ja EL Looduse taastamise määruse mereelupaikade piiritlemine“ hinnati loodusdirektiivi mereliste elupaikade seisundit. Nimetatud töös on viidatud, et erinevalt varasematest hindamismetoodikatest tuleb ajakohase loodusdirektiivi artikkel 17 rakendamise juhendi kohaselt enam arvestada trendidega, sh tulevikutrendide ja tulevikuväljavaadetega. Tuuleparkide aktiivse planeerimise tõttu hinnati elupaigatüübi 1170 - karid parameetrite tulevikutrendid negatiivseks, mistõttu tulevikuväljavaadete koondhinnang on ebasoodne-ebapiisav. Seetõttu määrati ka selle elupaigatüübi looduskaitseline seisund kui ebasoodne-ebapiisav, kuna tulevikuväljavaated on kesised. **Seega tuleb karide kadu lugeda oluliseks häiringuks ning karide kadu ei tohiks lubada ka olukorras, kus LKA moodustamise ettepanekust lähtuvalt kaitsealasid ei moodustata. Karide kadu alal TP2-3 ei ole olemasoleva teadmise kohaselt võimalik vältida ka vee erikasutuse positsioonide nihutamisel. Seega ei saa vee erikasutust alal TP2-3 lubada.**

3.5.8. Lisaks, 2024. a. koostatud veelindude aruande kohaselt on Hiiumaa ümbrus oluline põhjatoiduliste lindudele (sh ohustatud lindudele) (vt p 3.4.4.4., 3.4.8.8.). Seega on oluline toitumisalade seisundi halvenemise vältimine, et kaitsta IBA alasid seisundi halvenemise eest. Toitumisalade halvenemiseks tuleks lugeda toitumiskohtade kadu ja killustatust, samuti toitumiskohtade vaesestumist. KMH aruandes on lähtutud eeldustest, et merepõhjakooslused taastuvad, siiski kõval pinnasel (karid) toimub koosluste kadu (vt p 3.4.2.4.). **Vee erikasutuse käigus ei ole võimalik karide kadu vältida alal TP2-3 (vt p 3.4.2.5).** Seega, lähtuvalt veelindude aruandest ja täpsustatud merepõhjaelupaikade kao hindamise põhimõtetest (vt p 3.4.2.4.) ei ole välistatud oluline negatiivne mõju lindude toidubaasile ja toitumistingimustele alal TP2-3. Kuna ala TP2-3 kattub IBA alaga, peab ala seisundi halvenemise eest kaitsma (vt Euroopa Kohtu otsust asjas C-96/98, Komisjon vs Prantsusmaa).

3.5.9. VeeS § 192 lg 1 ja KeÜS § 52 lg 1 p 6 alusel keeldub keskkonnaloa andja keskkonnaloa andmisest, kui tegevusega kaasneb keskkonnoaht. KeÜS § 56 lg 2 kohaselt võib keskkonnaloa andja põhjendatud juhul otsustada keskkonnaloa osalise andmise. **Lähtuvalt eeltoodust on vee erikasutus lubatud alal TP4 ja TP1, rakendades asjakohaseid leevendusmeetmeid (vt ptk 3.6). Vee erikasutuse elluviimisel alal TP2-3 realiseerub oht kesiste tulevikuväljavaadetega elupaigatüübi kahjustamiseks, Põhja-Hiiumaa IBA ala seisundi halvenemiseks (sh kaitsealuste põhjatoiduliste lindude seisundi halvenemine) ning see seab ohtu ka Põhja-Hiiumaa LKA moodustamise ettepanekus toodud keskkonnaeesmärkide saavutamise. Keskkonnaloa andmisel alal TP2-3 kaasneb keskkonnoaht, mida ei ole võimalik vältida. Seega keeldutakse keskkonnaloa andmisest ala TP2-3 osas.**

3.5.10. Vee erikasutuse (seeläbi ka meretuulepargi rajamise) mitte teostamisel aladel TP2-3 on välistatud negatiivne mõju merepõhja elupaikadele ja linnustikule Põhja-Hiiumaa IBA alal ja LKA moodustamise ettepaneku alal. Vältides vee erikasutust (seeläbi ka meretuulepargi rajamist) alal TP2-3, välditakse ka mõju olulisele kala kudealale alal TP2-3 nõlval. Seega on keskkonnaloa andmisest keeldumine sobiv abinõu keskkonnaohu vältimise eesmärgi saavutamiseks.

3.5.11. Vee erikasutuse keelamine alal TP2-3 on vajalik, et oleks välistatud karide ebasoodsa seisundi realiseerumine ja Põhja-Hiiumaa IBA ala seisundi halvenemine ning edaspidi ei muutuks Põhja-Hiiumaa LKA moodustamine võimatuks/põhjendamatuks. Eelnimetatud eesmärkide saavutamiseks ei ole mõnda teist, keskkonnaloa taotlejat vähem koormavat abinõu, mis ühtlasi oleks sama efektiivne kui keelamine. MSRD seisundihinnangu üks siht on, et merekaitsealade osakaal (mereline osa) on 30% merealast, siht aitaks kaasa merekeskkonna hea seisundi saavutamisel bioloogilise mitmekesisuse (D1), toiduvõrgustike (D4) ja merepõhja terviklikkuse (D6) vaates. Kogu Eesti merealast (st koos majandusvööndiga - 3 662 000 ha) on täna kaitse all 706 662 ha ehk 19,3%. Kui võtta kaitse alla kõik projekteeritavate alade kihile kantud alad ning lisaks Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa, Põhjamadalate LKA moodustamise ettepanekuga alad, siis oleks kaitse all kokku 383200 ha ehk koos olemasolevate kaitstavate aladega oleks kaitstava ala osakaal kogu merealast (koos majandusvööndiga) 29,7%. Kui jätta Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa, Põhjamadalate LKA moodustamise ettepanekuga alad kaitse alla võtmata, siis lisanduks olemasolevatele kaitstavatele aladele 281000 ha ehk sel juhul oleks koos kaitstavate aladega kaitstava ala osakaal kogu merealast (koos majandusvööndiga) 26,9%. **Seega vee erikasutus tuulegeneraatorite vundamentide rajamisel ja potentsiaalsete kaablitrasside ettevalmistamisel võib ohtu seada merekaitsealade osakaalu eesmärgi saavutamise.** Keskkonnaloa andmisel alale TP2-3 realiseerub oht kesiste tuleviku väljavaadetega elupaigatüübi kahjustamiseks, seega kaasneb oht MSRD ja LoD eesmärkide saavutamisele. Kuigi KMH aruandes selgitati, et meretuulepargi rajamine ei too kaasa olulist negatiivset mõju, ei säiliks alal loodusväärtused looduslikus seisundis, mis oleks oluline kaitsealade moodustamise jaoks. Lisaks tuleb loa andmisel lähtuda kõige uuemast teadmisest.

3.5.12. Hiiu mereala ruumianalüüsis on välja toodud, et tuuleenergeetikat ei peaks arendama keskkonnakaitselistel aladel (püsielupaigad, linnualad, linnualade kandidaadid, looduslad, kaitsealad, hoiualad). Loode-Eesti mereala on üks olulisemaid veelindude rände pudelikaelu Eestis[86],[87], seega sama väärtusega alade leidmine kaitse alla võtmiseks Hiiu merealal ega mujal Eestis ei oleks võimalik. Kuigi vee erikasutus ei anna õigust ehitamiseks ega tuulepargi rajamiseks ega kasutamiseks, vähendab ka juba ainult vee erikasutus väärtuslike merepõhjaelupaikade pindala, lisaks kaasneb ulatuslik häiringuala. Isegi KMH aruandes toodud leevendusmeetmete rakendamisel (võimalusel vältida väärtuslikke elupaikasid, seirata heljumi levikut ja vältida selle levikut kaitstavatele aladele) ei ole võimalik vee erikasutust alal TP2-3 ellu viia viisil, et ei kaasneks karide kadu ja säiliks looduslik merepõhi. Olemasoleva teabe põhjale ei ole võimalik vee erikasutuse positsioonide nihutamine viisil, et karide kadu vältida (vt p 3.4.2.6., 3.9.9.). Teadaolevalt puuduvad tehnoloogiad, kuidas näiteks paeplaadil vee erikasutustöid ellu viia ilma, et kaasneks karide kadu. Samuti ei ole võimalik vältida heljumi teket. Ala TP2-3 ei ole karide kao ja häiringu vältimine tehniliselt võimalik (vt p 3.4.2.6). Veel enam, edaspidisel tuulikute püstitamisel ja töötamisel kaasneb kasutusaegne mõju linnustikule,

käsiitiivalistele ja hüljestele, mille osas veel lõplik selgus puudub, vajalikud on lisauuringud. Seega, karide kadu ja lindude toitumistingimuse halvenemist alal TP2-3 saab vältida üksnes tegevusest loobumisega. Seega puuduvad vähemalt sama efektiivsed kuid vähem koormavad meetmed.

3.5.13. Vee erikasutuse keelamine alal TP2-3 on mõõdukas, kuna võimaldaks arendada tuuleenergeetikat, samal ajal saavutada eesmärgid seoses mereala, kalastiku ning linnustiku kaitsega. Arendaja on kindlalt soovinud käsitleda arendusalasid eraldiseisvatena, mh toonud välja, et neid võivad opereerida eri ettevõtted. Seega saab järeldada, et arendaja on ka analüüsinud, et majanduslikult ja tehniliselt on võimalik ja/või otstarbekas rajada kolm erinevat meretuuleparki võimsusega kuni 400 MW. Seega, ka arenduse osaline elluviimine ei muuda taastuenergeetika projekti eeldatavalt ebamõistlikuks ega võimatuks. Veel enam, hilisemas (planeeringu) faasis on võimalik täiendavate uuringute põhjal tuuleenergeetika alasid muuta/nihutada ja seeläbi võib olla võimalik arendust kavandada ka laiemal Hiiu merealal. Selleks seatakse keskkonnaloale vastav kõrvaltingimus (vt p 1.4.1.).

3.5.14. ReM on oma 16.08.2023 kirjas[\[88\]](#) välja toonud, et Vabariigi Valitsus kehtestas 12. mail 2022 korraldusega nr 146 üleriigilise planeeringu mereala teemaplaneeringu „Eesti mereala planeering“. Eesti mereala planeeringu peatüki 2. „Lähtekohad“ kohaselt on Eesti mereala planeering riigi tasandi strateegiline ruumilise arengu alusdokument, mis kavandab põhimõttelisi arenguid mereruumis ligikaudu järgmiseks 15 aastaks. Koos kehtiva Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringuga on tänaseks merealal tuuleparkide arendamiseks sobilikke alasid kokku 2439 km², mis moodustab ca 7 % kogu Eesti merealast. Sobivate tingimuste korral saab neil aladel rajada meretuuleparke võimsusega 15-17 GW, mis katab Eesti praeguse energiavajaduse ligi 10-kordselt ning meretuuleparkide poolt 2030. aasta eesmärgi täitmiseks vajaliku taastuvelektri koguse 15–17-kordselt. Veel enam, riiklikke taastuenergeetika eesmärgi tuuleenergeetika arendamiseks alade vähenemine oluliselt ei mõjutaks, kuna energiamajanduse arengukava (ENMAK) 2035 eelnõu IV versiooni (15.07.2025)[\[89\]](#) kohaselt on eesmärk rajada aastaks 2030 meretuuleparke võimsusega 1GW, aastaks 2040 3GW, aastaks 2050 4GW. 2025. a oktoobri seisuga on menetluses olevate (või välja antud) hoonestuslubadega meretuuleparkide maksimaalne võimsus kokku 17,4 GW[\[90\]](#). KMH aruande kohaselt ei nähta, et ehitamine algaks enne 2033 aastat, mistõttu ei ole võimalik panustada ka 2030. aasta eesmärkidesse. **Seega ei ole kõigi keskkonnaloa taotluses toodud tuuleparkide realiseerimine taastuenergeetika eesmärkide saavutamiseks võtmetähtsusega.**

3.5.15. Keskkonnaluba antakse tähtajatult (VeeS § 189 lg 1), välja arvatud, kui vee erikasutus on ühekordne (VeeS § 189 lg 1 p 2). Kui vee erikasutus on ühekordne, antakse keskkonnaluba tegevuse kestvuse ajaks (VeeS § 189 lg 2). Taotluse kohaselt taotleti keskkonnaluba viiekümneks aastaks, arvestades, et hoonestusluba merepõhja koormiseks antakse viiekümneks aastaks. Siiski on ilmne, et meretuulepargi vundamentide ehitusega seotud vee erikasutus ei ole nii pikk. Keskkonnaloa taotluse kohaselt on eeldatav ehitusperioodi kestvus kokku 3-4 aastat, mis sisaldab nii kaldapealseid kui ka merel toimuvaid tegevusi. Samas tuleb arvestada asjaoluga, et enne vee erikasutusega alustamist peab taotlema veel kõik muud vajalikud load. KeÜS § 62 lg 1 p 3 sätestab, et keskkonnaloa andja tunnistab keskkonnaloa kehtetuks, kui loa

alusel lubatud tegevust ei alustata kahe aasta jooksul loa andmisest arvates. KeÜS kommentaaride[91] kohaselt aitab see loa kehtetuks tunnistamise alus vältida piiratud ressursi – milleks loodusvarasid tuleb pidada – kasutusõiguse reserveerimist piiramatuks ajaks. Samuti on sellise regulatsiooni eesmärgiks tagada, et teatud ajal olnud informatsiooni alusel (nt KMH aruanne) antud õiguse realiseerimist ei lükataks kaugesse tulevikku ja sellega seotud kohustusi (nt seirekohustused) ei hakataks täitma kauges tulevikus arvestades, et keskkonnaolukord on ajas pidevalt muutuv. Siiski tõdetakse, et mahukate tegevuste puhul võib ka tegevuse ettevalmistusi lugeda tegevuse alustamisena. Arvestades, et vee erikasutus ei ole lubatud alustada ilma vastavat hoonestusluba ja ehitusluba omamata, siis saaks vee erikasutuse tegevuse ettevalmistamiseks lugeda ka selliseid muude lubade saamisele suunatud tegevusi nagu näiteks hoonestusloa menetlusse võtmine, planeeringu algatamise taotluse esitamine, planeeringu algatamine või ehitusloa taotluse esitamine. Seega peaks keskkonnaloa tähtaeg olema põhjendatud ja käesoleva keskkonnaloaga antava õiguse realiseerimiseks on viiskümmend aastat ülemäära pikk. Seetõttu antakse keskkonnaluba kehtivusega viisteist aastat, mis on eelduslikult piisav keskkonnaloaga lubatava tegevuse elluviimiseks.

3.6. Leevendusmeetmed

3.6.1. KMH aruande ptk-s 10 on toodud leevendusmeetmed. KMH aruandes toodud meetmed ei ole otsekohalduvad. **Konkreetsed leevendusmeetmed seatakse keskkonnaloale otsustaja kaalutusotsuse alusel lähtuvalt loa reguleerimisalast (vee erikasutus).** Keskkonnaloa andmise üle otsustamisel tuleb arvestada KMH tulemusi ja KMH aruandele lisatud keskkonnanõudeid. Kui otsustaja tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemisel KMH tulemusi või aruandele lisatud keskkonnanõudeid ei arvesta, peab ta tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuses andma motiveeritud põhjenduse (KeHJS § 24 lg 1 ja 2).

3.6.2. Lähtuvalt käesolevast korraldusest ja Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande ptk-st 10 ning KMH aruande heakskiitmise otsuse lk 1, võttes aluseks VeeS § 193 lg 1 p 6, 8, 9 ja 12 ja KeÜS § 53 lg 1 p 6, **seatakse keskkonnaloale töökorralduslikud nõuded ja tingimused, mis on vajaliku vee erikasutusega seotud mõjude leevendamiseks** (loa tabel V16).

Kaadamine

3.6.3. Keelatud on süvenduspinnase kaadamine. Kuna KMH aruandes kaadamist alternatiivina ette ei nähtud ja selle mõjusid ei hinnatud, ei ole lubatud süvenduspinnase kaadamine. Süvenduspinnas tuleb kasutada gravitatsioonivundamentide täiteks ja kaablikraavide täiteks.

Merepõhjaelupaigad

3.6.4. Vee erikasutuse positsioonide määramisel tuleb lähtuda elupaigatüüpide kaartidest. Süvendamine potentsiaalsete tuulikute paigutamise kohtade ettevalmistamisel ei ole lubatud karide elupaigal. Võimalusel mitte või vähem teostada vee erikasutustöid karide piirkonnas potentsiaalsete kaablitrasside ettevalmistustöödel.

3.6.5. Süvendamist merepõhja ettevalmistamisel kasutada äärmisel vajadusel.

3.6.6. Vee erikasutusel tuleb vältida ümbritseva merepõhja kahjustamist.

3.6.7. Tahkete ainete paigutamisel potentsiaalsete tuulikuvundamentide paigaldamisel tuleb valida materjalid, mille väline kiht on maksimaalselt looduslikule merepõhjale sarnane (kivine, paene, mitte toksiline, pinnastruktuur võimaldab liikide kinnitumist).

3.6.8. Tahkete ainete paigutamisel potentsiaalsete erosioonitõkete valmistamisel tuleb kasutada looduslikku, maismaalt pärinevat materjali.

3.6.9. Tahkete ainete paigutamisel potentsiaalsete kaablite katmiseks tuleb valida materjal, mille omadused on sarnased merepõhja loodusliku materjaliga vastavas asukohas. Süvistamisel kaetakse süvistamisest pärit materjaliga. Katmiseks kasutatav materjal peaks olema võimalikult sarnane põhja substraadiga (samade omadustega).

Heljumi levik

3.6.10. Vee erikasutustööd tuleb peatada kuni hoovuste situatsiooni muutumiseni, kui heljumi seire näitab heljumi levimist (kontsentratsioonid eristuvad selgelt looduslikust foonist) Apollo meremadaliku looduskaitsealale, Hiiu madalale, Väinamere hoiualale või LKA moodustamise ettepanekuga aladele (Lääne-Hiiumaa, Põhjamadalate). Looduslikust foonist oluliselt kõrgemaks loetakse heljumi kontsentratsiooni tõusu ca 6-7 mg l-1. Leevendavate meetmetena võib rakendada näiteks tööde intensiivsuse vähendamist või heljumi levikut takistava tõkke kasutamist.

Kalastik

3.6.11. Tahkete ainete paigutamisel potentsiaalsete tuulikuvundamentide paigaldamisel tuleb kasutada mittetoksilisi materjale.

3.6.12. Tahkete ainete paigutamisel potentsiaalsete kaablite paigutamisel tuleb lähtuda sellest, et kaablid tuleb süvistada või katta.

3.6.13. Vee erikasutustööd tuleb pehmel substraadil asuvatel aladel (va kalju ja kivid) teostada väljaspool kevadel kudevate kalaliikide kudemisaega - vältida tuleb vee erikasutust aprillis, mais ja juunis.

3.6.14. Vee erikasutustööde teostamisel tuleb kasutada tehnikat ning töövõtteid, mis tekitavad võimalikult vähest müra.

3.6.15. Müra tekitavaid tegevusi vee erikasutusel tuleb alustada nn pehmel (vaiksemalt), et kalad jõuaksid valjema heli tekitamise ajaks piirkonnast põgeneda.

3.6.16. Vee erikasutustööd tuleb peatada, kui heljumi seire tulemusel ületab heljumi sisaldus piirväärtust 6,7 mg/l (tingimuse ruumiline ulatus tuleb täpsustada seirekava koostamisel). Tööd tuleb peatada olukorra muutumiseni.

Mereimetajad

3.6.17. Veealuse müra leevendamiseks tuleb kasutada müra levikut takistavaid/vähendavaid lahendusi (nt mullikardin, akustilised hülgepeletid). Mürarikaste tööde mõju on väiksem veebruarist maini, kui loomad ei toitu aktiivselt ega rända. Vee erikasutustööde eelse ja -aegse seire tulemused võivad täpsustada vee erikasutuse võimalikkust nendel perioodidel.

3.6.18. Vee erikasutustöid on soovituslik planeerida hüljeste merekasutusest lähtuvalt: nt veealuse müra mõju lesilatega külgnevatel merealadel on väiksem perioodil, kui hülged viibivad

pikematel perioodidel veest väljas (veebruari - mai). Vee erikasutustööde eelse ja -aegse pidevseire tulemused võivad täpsustada vee erikasutuse võimalikkust nendel perioodidel.

3.6.19. Laevaliikluse planeerimine juunist augustini (k.a.) koormuste hajutamiseks on soovituslik juhul, kui on ette näha mitmete laevade samaaegne liikumine arendusaladel ja võib eeldada kumulatiivselt suuri müratasemeid.

3.6.20. Mürarikaste tegevuste soovituslik planeerimine alal TP1 detsembrist maini (k.a.).

Linnustik

3.6.21. Vee erikasutustööde positsioonide määramisel tuleb lähtuda sellest, et tööd ei ole lubatud Apollo ja Hiiu madalatele lähemal kui 5 km. Lisaks peab erikasutustööde lõplik positsioonide määramine ja nihutamine olema kooskõlas KMH aruande alapeatükk 10.5 tooduga.

3.6.22. Laevade liikumistee või õhusõidukite liikumise korraldamine kindlaksmääratud liikumisteel, mis kattuks võimalikult palju juba kasutatavate laevateedega.

Õlireostuse tekkimise vältimine ja leviku ennetamine

3.6.23. Enne vee erikasutustööde algust tuleb välja töötada reostustõrjeplaan arvestades kõigi piirkonnas olevate kaitsealadega.

3.6.24. Tööde teostamisel on vajalik järgida ohutusreegleid, mis välistavad õlireostuse tekke.

3.6.25. Vee erikasutustööde elluviimisel tuleb kasutada abinõusid, mis hoiavad ära või minimaalsena õli sattumise merre. Õlireostuse korral tuleb see asjakohaselt ja operatiivselt likvideerida.

3.6.26. Tagada tuleb personali väljaõpe reostuse korral kiireks reageerimiseks ja reostuse asjakohaselt likvideerimiseks.

Maardlad ja mäeeraldised

3.6.27. Arendusalal TP 4 ei tohi vee erikasutustöödega takistada maavarale juurdepääsu ning maavara kaevandamist Hiiumadala liivakarjääris. Selle tagamiseks tuleb teha koostööd kaevandamisloa omajaga (aktsiaselts TALLINNA SADAM).

Allveearheoloogilised mälestised

3.6.28. Allveearheoloogiliste uuringute tulemustest peab lähtuma tööde korraldamisel. Vee erikasutuse positsioonid ja ajalooliste laevavakkide ning mälestiste ja nende kaitsevööndite asukohad ei tohi kattuda.

3.6.29. Lõhketööde vajaduse korral tuleb juhul, kui lõhketöö ohualasse jääb kultuurimälestisi, lõhketöö projekti koostamisel teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Vajadusel tuleb kultuurimälestiste kaitseks rakendada leevendusmeetmeid, mis töötatakse välja koostöös Muinsuskaitseametiga.

3.7. Seirenõuded

3.7.1. Lähtuvalt käesolevast korraldusest ja Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande ptk-st 11 ning KMH aruande heakskiitmise otsuse lk-st 1, võttes aluseks KeHJS § 3³, VeeS § 193 lg 1 p 5 ja KeÜS § 53 lg 1 p 9, seatakse keskkonnaloale seire nõuded (loa tabel V8).

3.7.2. KMH aruande kohaselt valmib ehitis umbes aastal 2033. Siiski on vee erikasutuse eelse seire teostamise realistlik aeg täpselt teadmata. On suur tõenäosus, et seire metoodikad arenevad ning muutuvad täpsemateks ja tulemuslikumateks. Samuti on võimalik, et mõned eeluuringud tehakse mõne teise loamenetluse raames. Seega ei ole otstarbekas lõplikult fikseerida seirekava koos kõigi detailidega käesolevas korralduses. Lisaks, detailse seirekava koostamisel on võimalik täpsemalt arvesse võtta LKA moodustamise ettepanekuga alasid, kuna eelduste kohaselt on selleks ajaks teave kaitsealade moodustamise ja kehtestavate kaitse-eesmärkide osas olemas. **Seega määratakse keskkonnaloale etappide kaupa seire põhivaldkonnad ja suunised, kuid seire detailne kava tuleb koostada enne vee erikasutuse eelse seire algust.**

3.7.3. **Detailne seirekava tuleb koostada arendaja, Keskkonnaameti ja pädeva eksperdi koostöös ning kooskõlastada Keskkonnaametiga** (vt kõrvaltingimus 1.4.4.). Seirekava koostamisel tuleb lähtuda keskkonnaloa nõuetest, KMH aruande ptk-st 11, TalTech poolt 2025. a. koostatud juhisest „Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele (sh. vee kvaliteedile) meretuuleparkide rajamisel,[\[92\]](#) ning HELCOM juhistest[\[93\]](#). **Seirekava peab hõlmama kõiki ptk 3.7 toodud seire valdkondi, nii vee erikasutustööde eelset, vee erikasutustööde aegset kui ka vee erikasutustööde järgset seiret ning mõlemat vee erikasutuse piirkonda (TP1 ja TP4).** Samuti tuleb seirekavas fikseerida ka poovivõtu- või vaatlusmeetodid, mida loa omanik peab järgima, täpsustada, millise sagedusega ja formaadis tuleb seiretulemusi ja aruandeid esitada ning kuidas seireandmeid tööde planeerimisel arvestada. Keskkonnaloa raames tehtav seire (proovide võtmine ja nende analüüs) peab vastama (või olema kooskõlas) riikliku keskkonnaseire programmi mereseire alaprogrammis[\[94\]](#) kasutatavatele seiremetoodikatele ja kvaliteedinõuetele ning veeseaduse alusel kehtestatud keskkonnaministri asjakohastele määrustele[\[95\]](#), [\[96\]](#), [\[97\]](#),[\[98\]](#).

3.7.4. Detailne seirekava tuleb esitada kooskõlastamiseks KOTKAS süsteemi kaudu pool aastat enne vee erikasutustööde eelsete seiretööde algust. Sel viisil on seirekava keskkonnaloa juures fikseeritud ja kõigile kättesaadav.

Vee erikasutustööde eelne seire

Vee kvaliteet ja hüdrodünaamika

3.7.5. Vee kvaliteedi ja hüdrodünaamika mõõdistused tuleb teha ühe aasta jooksul enne vee erikasutustööde algust. Eesmärk on fikseerida veekeskkonna olukord enne vee erikasutuse algust ja KMH käigus tehtud modelleerimise tulemuste verifitseerimiseks.

3.7.6. Vee kvaliteedi ja hüdrodünaamika uuringud tuleb teostada: (1) vee erikasutuse positsioonide vahelisel ala, neist ligikaudu võrdsel kaugusel); (2) vee erikasutustööde

mõjupiirkonnast väljaspool.

3.7.7. Välja toodud asukohtades tuleb mõõdistada hoovuskiiruste vertikaalsed profiilid, lainetus, tuul, temperatuur, soolsus, tihedus (arvutatakse soolsuse ja temperatuuri põhjal), stratifikatsiooni tugevus (arvutatakse soolsuse ja temperatuuri põhjal), segunenud kihi paksus (arvutatakse soolsuse ja temperatuuri põhjal), hapniku sisaldus, klorofüll sisaldus, toitainete, sh. üldlämmastiku ja üldfosfori sisaldus vees. temperatuur, soolsus, toidained, sh üldained mõõta jää lahkumisest sügiseni vähemalt kahel horisondil: ülemises kihis ja põhjalähedases kihis. Talvel võib temperatuuri ja soolsuse mõõta ühel horisondil. Klorofüll *a* mõõtmised tuleks teha ülemises kihis jää lahkumisest sügiseni. Hapniku mõõtmised tuleks teha põhjalähedases kihis jää lahkumisest sügiseni. Temperatuuri, soolsuse, hapniku ja klorofüll *a* mõõtmised tuleks teha vähemalt 3 tunnise intervalliga. Toitainete (sh üldainete) mõõtmised tuleks teostada vähemalt kahepäevase intervalliga. Mõõtmisi, proovide kogumist ja analüüse tuleb teostada atesteeritud proovivõtjate poolt ja kasutades akrediteeritud meetodeid, mis vastavad HELCOM juhendmaterjalidele (kui need on olemas, vt <https://helcom.fi/action-areas/monitoring-and-assessment/monitoring-guidelines/>).

Merepõhja elupaigad

3.7.8. Seire eesmärk on jälgida võimalikke vee erikasutuse mõjusid merepõhja elupaikadele kogu projektiga hõivatud alal.

3.7.9. Enne vee erikasutustööde algust tuleb teostada arendusalal TP1, mis on varasema inventuuriga katmata, merepõhja elupaikade inventuur vastavalt varasemalt KMH raames teostatud inventuuride metoodikale. See annaks võimaluse hinnata ka kvantitatiivselt elupaikade levikut.

3.7.10. Vee erikasutuse positsioonides ja 200 m raadiuses igast vee erikasutuse positsioonist (nii potentsiaalsete vundamentide kui ka kaablite ettevalmistuse koht) tuleb enne vee erikasutustöid dokumenteerida merepõhja elupaiga struktuur ja omadused (põhjareljeefi sonarikaardistus, allveevideo vaatlused, võimalusel kvantitatiivne proovivõtt, hapnikutingimused, sette orgaanikasisaldus), et kaardistada vee erikasutuse eelne seis.

Kalastik

3.7.11. Vee erikasutuse eelne seire arendusalal seisneb täpse lähteolukorra fikseerimises kevadel, suvel, sügisel ja talvel.

Allveearheoloogilised mälestised

3.7.12. Enne vee erikasutuse positsioonide lõplikku määramist tuleb läbi viia allveearheoloogiline uuring. Allveearheoloogiline uuring koosneb kõrgresolutsioonilisest sonariuuringust ja tuvastatud inimtekkeliste anomaaliade dokumenteerimisest (3D video- või fotodokumentatsioon).

3.7.13. Jäädvustamise ja seisukorra hindamise eesmärgil tuleb kokku panna video- või fotodokumentatsioon kasutades fotogramm-meetriat või muu samaväärse tulemusega tehnika või meetodi kasutamine, puidust vrakkide korral lisandub dendrokronoloogiline uuring kui vraki vanust ei ole võimalik teiste meetoditega kinnitada.

3.7.14. Allveearheoloogilist uuringut võib läbi viia ettevõtte, kus töötab vastava ala pädevustunnistusega isik ning kes on esitanud muinsuskaitse valdkonnas tegutsemise kohta majandustegevusteate (vastavalt MuKS § 68-69). Enne uuringu läbiviimist peab pädev isik esitama Muinsuskaitseametile uuringukava ja uuringuteatise, pärast uuringu läbiviimist uuringuaruande (MuKS § 46-48).

Mereimetajate seire

3.7.15. Enne vee erikasutuse algust on vajalik teha hüljeste merekasutuse uuringud (hallhüljes, viigerhüljes) Väinamere põhjaosas ja vee erikasutuse piirkonnas TP1 ja TP4 ning seirata hüljeste arvukust sama alaga seotud lesilatel kõikidel aastaaegadel lisaks kevadisele üldarvukuse riiklikule seirele. Uuringu eesmärk on kaardistada vee erikasutuse eelne seis ja vajadusel täpsustada leevendusmeetmeid (vt p 3.6.17.-3.6.20).

- Hallhüljeste (täiskasvanud hülged) merekasutuse mõõtmiseks tuleb läbi viia telemeetiline uuring (5 kuni 10 isendit, püütuna Selgrahult) olemasoleva olukorra tuvastamiseks. Kui loomad on paiksed ehk kasutavad selgelt Selgrahuga seotud merealasid, tuleb uuringut korrata vee erikasutustööde ajal.
- Viigerhüljeste merekasutuse mõõtmiseks tuleb läbi viia telemeetiline uuring (5 kuni 10 isendit, püütuna Väinamere põhjaosast) olemasoleva olukorra tuvastamiseks. Kui loomad liiguvad regulaarselt Hiiumaa põhjaosas või rändavad Soome tuleb uuringut korrata vee erikasutustööde ajal. Peamiseks meetodiks on lennuloendus, 4x2 lendu ühe aasta jooksul (Selgrahu, Kadakalau, Vormsi ja Väinamere põhjaosa kohal).

Vee erikasutuse aegne seire

Heljumi levik

3.7.16. Vee erikasutuse piirkonnas tuleb teha heljumi seiret. Vastavalt seire tulemustele tuleb rakendada leevendusmeetmeid (vt p 3.6.10., 3.6.16.).

Merepõhjaelustik ja -elupaigad

3.7.17. Seire eesmärk on jälgida võimalikke muutusi ja võimaldamaks operatiivselt reageerida ebasoovitavatele muutustele merepõhjaelupaikade ja -keskkonna seisundis.

3.7.18. Vahetult pärast süvendamise tööde lõppu potentsiaalsete tuulikuvundamentide aluste ettevalmistamisel ja tahkete ainete paigutamist potentsiaalsete tuulikuvundamentide ehitamisel dokumenteerida vee erikasutuse positsioonide vahetus läheduses (200 m raadius) merepõhja

elustiku ja elupaiga seisund ja võimalike kahjustuste ulatus (videovaatlused).

3.7.19. Potentsiaalsete kaablitrasside ettevalmistustöödel tuleb jälgida võimalikke mõjusid kogu vee erikasutusloaga hõivatud alal ja võimalikult erinevates keskkonnatingimustes (sügavused, põhjasetted).

3.7.20. Vee erikasutustööde vahetus läheduses seirata põhjaelustiku seisundit (nii pehmetel kui kõvadel põhjadel) (võrdlusala). Seire sagedus on kord vee erikasutuse tööde ajal ja kord pärast vee erikasutustööde lõppu.

Kalastik

3.7.21. Vee erikasutustööde ajal peab teostama kalastiku operatiivseiret kalastiku liigilise koosseisu ja arvukuse muutuste jooksvaks seiramiseks. Heljumi seire tuleb ajastada paralleelselt kalade seirega (operatiivseire), et samaaegselt hinnata kalade käitumist.

Vee erikasutuse järgne seire

Vee kvaliteet ja hüdrodünaamika

3.7.22. Samasugused mõõtmised kui vee erikasutustööde eelses faasis, tuleb teha ka kahel aastal peale vee erikasutustööde lõppu. Peale kaheaastast seiret tuleks otsustada, kas seiret jätkata või mitte. Sagedusega kord kuni kaks korda kuus seirata veekeskkonna parameetreid ja hüdrodünaamikat.

Merepõhjaelustik ja -elupaigad

3.7.23. Vee erikasutuse järgse seire eesmärk on jälgida võimalikke muutusi ja võimaldada operatiivselt reageerida ebasoovitavatele muutustele merepõhjaelupaikade ja -keskkonna seisundis erinevate vee erikasutustööde lõikes.

3.7.24. Vee erikasutus potentsiaalsete vundamendialuste ettevalmistamisel ja ehitusel:

- Vähemalt aasta jooksul tuleb teostada järeelseiret vähemalt kolmel vee erikasutuse positsioonil arendusala kohta;
- Pärast vee erikasutuse lõppu tuleb jälgida igal arendusalal vähemalt kolmel tahkete ainete paigutamise objektil kinnitunud koosluste arengut kogu sügavusulatuses footilises tsoonis (kiht, kus toimub veel fotosüntees) iga sügavusmeetri järel, sügavamal iga 5 m järel (esimese kahe aasta jooksul sagedusega 6 korda aastas, hiljem sagedusega kord aastas iga kahe aasta tagant);
- Jälgida tuleb tahkete ainete paigutamise objekti koloniseerimist merepõhja elustiku poolt (kvantitatiivne proovivõtt/hinnang, kord aastas, viie aasta jooksul pärast vee erikasutuse lõppu, kogu sügavusvahemik põhjast pinnani, kolmel objektile iga ala kohta);
- Jälgida tuleb orgaanilise aine akumuliseerumist vee erikasutuse positsiooni läheduses (settepuünised, viie aasta jooksul, kolmel vee erikasutuse positsioonil arendusala kohta);
- Jälgida tuleb merepõhja elupaikade seisundit arendusaladel (3 jaama ala kohta, allvee

videovaatlused, kvantitatiivne proovivõtt, kord aastas);

- Sagedusega kord aastas tuleb teostada põhjaelustiku seisundi kaardistus arendusala vahetus ümbruses ja arendusala sees (iga arendusala kohta 20-30 jaama). Hinnata tuleb nii kõva kui pehme substraadi elustiku seisundit. Lisaks tuleb vee erikasutuse faasi lõppedes teostada paari aasta jooksul korduv merepõhja setete sonariuuring tegemaks kindlaks tegevuse mõju setete ümberpaiknemisele.

3.7.25. Vee erikasutus potentsiaalsete kaablitrasside ettevalmistamisel:

- Vee erikasutustööde järelseire peab toimuma vähemalt viie aasta jooksul kord aastas suvisel perioodil (juuni-september). Sõltuvalt substraadist on tehnoloogia veidi erinev;
- Pehme sete: valida kolm ala, kus on toimunud kaabli süvistamine. Igal alal teostatakse merepõhja videovaatlused kas ROV-i, "drop" kaameraga või sukeldujaga (10 kordust, videoga kaetud merepõhja pindala iga korduse puhul vähemalt 5 m²). Lisaks koguda vee erikasutuse positsioonide vahetus läheduses pehmest settest kvantitatiivsed proovid igal alal vähemalt kolmes korduses. Igale alale tuleb valida referentsala (vähemalt 500 m kaugusel, sarnaste merepõhja omadustega). Referentsalal tuleb teostada vaatlused ja proovivõtt sama skeemi järgi (oluline, et referentsala oleks kindlasti süvenduse mõjualast väljaspool);
- Kõva substraat: valida viis ala, kus on toimunud kaabli süvistamine/paigaldamine. Alad peavad olema jaotunud ühtlaselt kogu hõivatud sügavusgradiendi suhtes (katmaks nii footilist kui afootilist tsooni). Kõige madalam ala peaks olema vahemikus 2-5 m. Igal alal tuleb teostada merepõhja videovaatlused kas ROV-i, "drop" kaameraga või sukeldujaga (10 kordust, videoga kaetud merepõhja pindala iga korduse puhul vähemalt 5 m²). Lisaks tuleb koguda vee erikasutuse positsioon vahetus läheduses kõva substraadi pealt kvantitatiivsed proovid igal alal vähemalt kolmes korduses. Igale alale tuleb valida referentsala (vähemalt 500 m kaugusel, sarnaste merepõhja omadustega). Referentsalal tuleb teostada vaatlused ja proovivõtt sama skeemi järgi (oluline, et referentsala oleks kindlasti tööde mõjualast väljaspool)

Kalastik

3.7.26. Kalastiku liigilise koosseisu ja arvukuse muutuste seiramiseks vee erikasutuse järgsel perioodil tuleb läbi viia seire igal aastal esimese viie aasta jooksul pärast vee erikasutustööde lõppu.

3.8. Kõrvaltingimuste seadmine

Lähtuvalt eeltoodust ja HMS § 53 lg 2 p 2 ja 3 alusel seatakse keskkonnaloale järgnevad kõrvaltingimused:

3.8.1. Keskkonnaametil on õigus keskkonnaloa muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks, kui planeeringu ja/või hoonestusloa alusel muutuvad meretuuleparkide asukohad või meretuuleparki ei ole keskkonnaloas märgitud alal lubatud rajada.

3.8.2. Lääne-Hiiumaa, Põhja-Hiiumaa ja/või Põhjamadalate looduskaitsealade moodustamisel

on õigus keskkonnaloa muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks lähtuvalt kehtestatavast kaitse-eeskirjast.

3.8.3. Keskkonnaluba annab õiguse vee erikasutuseks (süvendamine, tahkete ainete paigutamine mere põhja allpool keskmist veetaset, süvenduspinnase paigutamine mere põhja) ning ei asenda muid vajalikke lubasid, mis on vajalikud merepõhja koormamiseks meretuulepargiga ja/või tuulegeneraatorite ja/või tuulepargisistest kaablite ehituseks. Vee erikasutust ei tohi enne vastavate lubade saamist alustada.

3.8.4. Detailne seirekava tuleb esitada Keskkonnaametile kooskõlastamiseks pool aastat enne vee erikasutuse eelsete seiretööde algust, kooskõlastatud seirekava saab keskkonnaloa osaks ja sellest tuleb lähtuda seire teostamisel ja seiretulemuste esitamisel. Kui seire käigus lisandub uut ja täiendavat infot, siis on võimalik seire tulemustest lähtuvalt keskkonnaloa tingimused üle vaadata ja vajadusel keskkonnaluba muuta.

3.8.5. Arendusalal TP 4 ei ole vee erikasutus lubatud Hiiumadala liivakarjääri mäeeraldisega kattuvale Hiiumadala liivamaardla alal. Vee erikasutus on võimalik tingimusel, et maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks on saadud MaaPS-i alusel luba või mäeeraldisega kattuvale alal antud kaevandamisloa kehtivus on lõppenud ja taastuvenergia ehitise ehitamiseks maardla alale on saadud MaaPS § 14 lõike 2¹ punkti 3 kohane nõusolek ja luba.

3.8.6. Haldusmenetluse käsiraamatu[99] lk 271 selgitatakse, et „Kõrvaltingimuste eesmärk on tagada paindlikkus haldusülesannete täitmisel ja erinevate huvide arvestamine. Must-valged lahendused, kus haldusel on võimalus valida üksnes haldusakti andmise või mitteandmise vahel, ei vii paljudel juhtudel soovitatavate tulemusteni“. Arvestades, et käesolevalt antakse keskkonnaluba, kuid tuulepargi rajamiseks on vajalik taotleda veel mitmeid erinevaid lubasid, läbi viia planeering, otsustada LKA moodustamise üle ja maavarade kasutamise üle, siis on kõrvaltingimuste seadmine möödapääsmatu vajaliku paindlikkuse saavutamiseks. Kõrvaltingimuste seadmine annab ka loa omanikule võimaluse keskkonnaloa muutmiseks, kui edaspidi selgub võimalus tuuleenergeetikat arendada laiemal alal. Riigikohus on ka varasemalt viidanud (3-3-1-31-16 p 14), et lisatingimuse tõttu ei teki keskkonnaloa saamisel tingimusteta subjektiivset õigust ega õiguspärast ootust tegevuse elluviimiseks.

3.9. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Arvamused ja vastuväited 04.08.2025 eelnõule esitas ELF ja EOÜ, aktsiaselts TALLINNA SADAM, MKM, Enefit Green AS, Hiiu Tuul MTÜ, TTJA ja Kliimaministeerium. Olulisemad seisukohad 04.08.2025 eelnõule ning vastavad Keskkonnameti seisukohad on toodud järgnevalt. Keskkonnaamet on täiendanud käesolevat korraldust lähtuvalt ettepanekutest, kui see on olnud asjakohane.

EOÜ ja ELF

3.9.1. EOÜ ja ELF tõid välja, et 04.08.2025 eelnõus kajastub varasemas menetluses seisukohtade esitajana ainult EOÜ, kuid seisukohad esitasid EOÜ ja ELF koos. Palume sellega

seonduvat eelnõu vastavates punktides 2.16-2.22 korrigeerida.

Keskkonnaamet korrigeerib vastavalt ettepanekule.

3.9.2. 04.08.2025 eelnõus puuduvad joonised, millele tekstis osundatakse.

Keskkonnaamet täpsustab, et joonistega fail oli kättesaadav Keskkonnaameti 04.08.2025 kirja nr DM-130049-22 lisas 3. Keskkonnaamet vabandab arasaamatuse pärast.

3.9.3. EOÜ ja ELF töid välja, et 04.08.2025 eelnõu punktis 3.2.1.2. märgitakse, et ainuüksi selle veeloa alusel ei tohi lubatud töid tegema hakata ning esmalt tuleb mereala kasutamiseks saada hoonestusluba ja ehitamiseks ehitusluba. Arvestades mh asjaoluga, et nende lubade saamise eelduseks on tuulepargi asukohavaliku riiklik eriplaneering, millele on läbi viidud KSH, siis ei paista põhjalikumate seisukohtade esitamine TP1 ja TP4 veeloa eelnõule olevat hetkel vajalik.

Keskkonnaamet nõustub märkusega.

3.9.4. EOÜ ja ELF jäävad Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande puuduste osas tehtud varasema kriitika juurde, arvestades 04.08.2025 eelnõu punktis 3.5.4 selgitatud, mille kohaselt KMH aruande kooskõlastamisel on lähtutud sellest, et planeering koostatakse ja tegevust käsitletakse edaspidi strateegilisel tasandil, mh selgitatakse välja kohalik ja poliitiline huvi antud asukohta tuulepargi rajamiseks.

Keskkonnaamet täpsustab, et KMH aruande kooskõlastamise ajal oli teada edasise planeeringu vajalikkus. Seega, aruandesse sai uuringute vajadus välja toodud, kuna KMH ei lahendanud kõiki mõju valdkondi lõplikult ära. Siiski, aruande kooskõlastamise aluseks oli aruande vastavus nõuetele. Keskkonnaamet korrigeerib vastavalt korralduse p 3.5.4.

EOÜ ja ELF varasem kriitika KMH aruande osas on seotud eelkõige linnustikuga, mereimetajatega ja nahkhiirtega ning tuulegeneraatorite tööfaasiga. Käesolevas menetluses käsitletakse kitsalt vaid vee erikasutust ning vee erikasutuse osas on vastavad selgitused antud (vt ptk 3.4). KeHJS § 11 alusel peavad teiste tegevuslubade (hoonestusluba, ehitusluba) taotluste menetlemisel nende otsustajad uuesti kaaluma KMH vajalikkust ehk kas koostatud KMH/KSH aruanded on ka nende lubade jaoks piisavad või mitte ja selle pinnalt tegema KMH vajalikkuse otsuse. Arvestades, et hoonestusloa menetlus hõlmab merepõhja koormamist meretuulepargiga, st tuulegeneraatoreid kui ka tuulepargi tööfaasi, tuleb loa andmise üle otsustamisel veenduda, kas koostatud KMH/KSH aruanded on piisavad. Samuti on KMH aruandes välja toodud täiendavad uuringud (KMH aruande ptk 11), mis võivad anda lisateavet otsustamiseks. Lisaks, vajadusel viiakse läbi REP ning selle raames ka KSH.

Aktsiaselts TALLINNA SADAM

3.9.5. Aktsiaselts TALLINNA SADAM tõi välja, et tuuleturbiinide kavandamine Hiiumadala liivamaardla alale on võimalik pärast maavara ammendumist. Hiiumadala liivamaardla ümbrusesse tuuleelektrigeneraatorite kavandamisel palutakse arvestada, et tegevus, sh

kaabelduse rajamine, ei takistaks juurdepääsu Hiiumadala liivamaardlale ning maavara kaevandamist. Ühtlasi palutakse kaasata aktsiaselts TALLINNA SADAM järgnevates loamenetlustes. Samas on aktsiaselts TALLINNA SADAM avatud läbirääkimisteks Enefit Green AS-ga Hiiumadala liivamaardla ümbrusse tuuleturbiinide kavandamise tingimuste osas.

Keskkonnaamet toob välja, et 04.08.2025 eelnõu p 3.6.27 oli toodud nõue seoses maardlaga, kuid täpsustab nõude sõnastust lähtuvalt keskkonnaloa esemest (vt p 3.6.27.). Lisaks oli 04.08.2025 eelnõu p-s 1.4.5. seatud kõrvaltingimus, mille kohaselt arendusalal TP4 ei ole vee erikasutus lubatud kehtiva Hiiumadala liivakarjääri mäeeraldisega kattuvale Hiiumadala liivamaardla alal. Selgitame, et kui aktsiaselts TALLINNA SADAM ja Enefit Green AS saavad läbirääkimiste käigus muule kokkuleppele, on lisaks vajalik saada ka MaaPS § 15 lg 1 alusel vastava sisuga kooskõlastus (vt p 3.4.10.2). Siiski, lähtuvalt aktsiaselts TALLINNA SADAM ja arendaja koostöösoovist täpsustab Keskkonnaamet p 1.4.5. kõrvaltingimust järgnevalt: Arendusalal TP 4 ei ole vee erikasutus lubatud Hiiumadala liivakarjääri mäeeraldisega kattuvale Hiiumadala liivamaardla alal. Vee erikasutus on võimalik tingimusel, et maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks on saadud MaaPS-i alusel luba või mäeeraldisega kattuvale alal antud kaevandamisloa kehtivus on lõppenud ja taastuvenergia ehitise ehitamiseks maardla alale on saadud MaaPS § 14 lõike 2¹ punkti 3 kohane nõusolek ja luba.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

3.9.6. MKM tõi välja, et ilma kehtiva planeeringuta ei ole meretuulepargi rajamine võimalik. Seetõttu ei peeta hetkel keskkonnaloa andmist otstarbekaks. Meretuulepargid on olulise ruumilise mõjuga ehitised vastavalt Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ punktile 4 ja nende rajamise jaoks sobivaid alasid on võimalik määrata vaid planeeringuga. 04.08.2025 eelnõus kirjeldatud meretuulepargi alad Hiiumaakonnaga piirneval merealal on tunnistatud kehtetuks, mistõttu neile viitamine keskkonnaloas on ebakorrektn.

Keskkonnaamet selgitab, viidatud määrus sätestab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kavandatavate olulise ruumilise mõjuga objektide loetelu, kuid kõnealust tuuleparki ei kavandata kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumile. Keskkonnaamet on 04.08.2025 eelnõu ptk-s 3.2.2. möönnud planeeringu vajalikkust. Keskkonnaametil puudub pädevus ja seaduslik alus kohustada planeeringut algatama käesoleva menetluse raames. Õigusaktid ei näe keskkonnaloa andmise eeldusena ette REP olemasolu, vaatamata sellele, et keskkonnaloa andmine enne planeeringu kehtestamist ei pruugi olla otstarbekas. Lisaks, keskkonnaloa taotluses on vee erikasutuse piirkonnad viidatud kui TP1, TP2-3 ja TP4, seega viidatakse käesolevas korralduses just vee erikasutuse piirkondadele. 04.08.2025 eelnõu p-s 3.2.2.1. on viidatud, et merealal puudub kehtiv planeering, kuid ei ole välja toodud planeeringus nimetatud arendusalasid. Seega on Keskkonnaamet seisukohal, et keskkonnaloa korralduses on sobiv viidata taotluses markeeritud arendusaladele. Korralduse p 1.12 täpsustakse, et arendusala all mõeldakse just vee erikasutuse piirkondi.

3.9.7. MKM tõi välja, et keskkonnaluba ei anna iseseisvalt õigust ehitamiseks. Keskkonnaloa eelnõus kirjeldatud merepõhja süvendamine, tahkete ainete paigutamine jm oleks ehitamine

(ehitusseadustiku § 4 lõike 1 alusel), mis on kehtiva planeeringuta õigusvastane. Samuti juhitakse tähelepanu sellele, et käesoleval ajal keskkonnaloa andmine kehtiva planeeringuta ei loo eeldusi ega saa tekitada põhjendatud ootust arendajale hoonestusloa ega ehitusloa menetluse raames keskkonnaloas määratud asukohtade eelistamist võrreldes teiste aladega tuulikute püstitamisel.

Keskkonnaamet toob välja, et korralduse p-s 1.4.3. on toodud „Keskkonnaluba annab õiguse vee erikasutuseks (süvendamine, tahkete ainete paigutamine mere põhja allpool keskmist veetaset, süvenduspinnase paigutamine mere põhja) ning ei asenda muid vajalikke lubasid, mis on vajalikud merepõhja koormamiseks meretuulepargiga ja/või tuulegeneraatorite ja/või tuulepargisistest kaablite ehituseks“. Seega on Keskkonnaamet seisukohal, et arendajal on selge, et ainult keskkonnaloa omamine ei anna õigust merepõhja koormamiseks ega ehituseks, keskkonnaluba ei broneeri ala ega sea eelisõiguseid. Oluline on minna edasi järgnevate etappidega, vastasel juhul on õigus keskkonnaloa kehtetuks tunnistamiseks (KeÜS § 62 lg 1 p 3). Arvestades, et käesoleval juhul on vee erikasutustööd ja ehitus väga tihedalt seotud, täpsustab Keskkonnaamet p 1.4.3. kõrvaltingimust viisil, et oleks selge, et vee erikasutusega ei tohi alustada enne teiste asjakohaste lubade saamist.

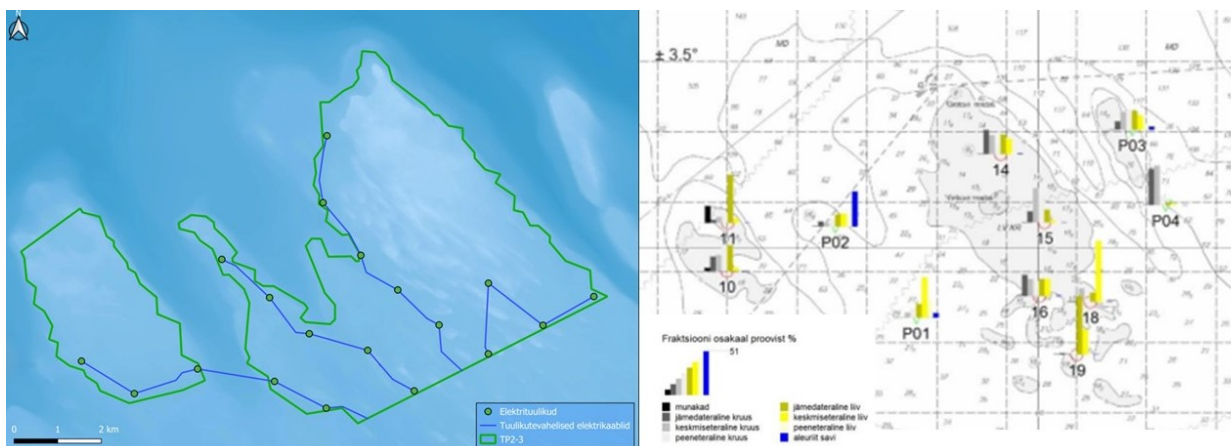
3.9.8. MKM rõhutas, et on jätkuvalt seisukohal, et käesoleval ajal keskkonnaloa andmisel ei ole sisulist eesmärki kuna selle elluviimiseks vajalikud eeldused on täitmata. Loamenetlusele eelneb planeering, mille raames otsustatakse, kas ja kuhu saab midagi ehitada ning alles seejärel tegevusluba, mille raames otsustakse kuidas saab planeeringut ellu viia. Praegu oleks keskkonnaloa andmine ennatlik ja see võib tuua kaasa vaidlusi.

Keskkonnaamet selgitab, et on ptk-s 3.2.2. analüüsinud planeeringuga seotud asjaolusid. Keskkonnaloa andmisest keeldumise alused on välja toodud p-des 3.3.1.-3.3.5. Õigusaktid ei näe keskkonnaloa andmise eeldusena ette REP olemasolu ja planeeringu puudumine ei ole keskkonnaloa andmisest keeldumise alus. Õigusaktides ei ole sätestatud lubade andmise kohustuslikku järjekorda, mistõttu kõnealusel juhul ei ole võimalik arendajalt enne keskkonnaloa andmist nõuda kehtivat hoonestusluba. Hoonestusloa taotlus on Keskkonnaametile teadaolevalt esitatud. Keskkonnaloa andmisest ei saa keelduda seetõttu, et see võib olla ennatlik ja kaasa tuua vaidlusi. Keskkonnaameti hinnangul on keskkonnaloa elluviimiseks vajalikud eeldused sätestatud loa kõrvaltingimustes ja nende täitmisel ei saa keskkonnaloa sisulist eesmärki siiski välistada. Merepõhja koormamine meretuulepargiga ja tuulepargi käitamisega seotud asjaolusid käsitletakse hoonestusloa menetluses, kus tehakse vajadusel otsused ka eriplaneeringu kohta. Kui järgnevates etappides arendusala muutuvad või tegevuse maht muutub, on võimalik keskkonnaloa muutmise (vt p 1.4.1).

Enefit Green AS

3.9.9. Arendaja on arvestanud karide asukohaga ning esitas muudetud vee erikasutuse positsioonid alal TP2-3 (vt joonis 5). Uus paigutus välistab arendaja hinnangul täielikult vundamentide paiknemise karide elupaigale TP2-3 alal. Seoses sellega saab hinnata merekaotatud TP alal olulisele elupaigale väheseks ning see on seotud vaid heljumist tekkiva häiringuga. Lähtuvalt sellest saab LKA moodustamise ettepanek käsitleda ka karide kaitset, kus

karidele on keelatud ehitiste rajamine, kuid kaablite rajamisel tuleb kasutada leevendusmeedet, kus karide süvis tuleb tagada võimalikult kitsalt (maksimaalne süvendi laius olenevalt merepõhjast on 1,5 m). Tulenevalt uutest tuulikute positsioonidest TP2-3 alal ning kaablite leevendusmeetmete rakendamisest saame väita, et MSRD ja LoD eesmärgid ei ole kahjustatud tuuleparkide arendamisel.

Joonis 5. Uuendatud vee erikasutuse positsioonid (vasakul) ja setete fraktsioonide osakaal Loode-Eesti tuulepargi setete uuring joonis 3 kohaselt (paremal).

Keskkonnaamet toob välja, et TP2-3 ala merepõhja elupaigatüüpe on algselt uuritud 2008. aastal ning algse uuringuala servi täiendavalt 2014. aastal. Algsete uuringute tulemused on omavahel võrreldes üsnagi erinevad. Seda seetõttu, et aja jooksul on oluliselt täienenud uurimismeetodid ja tõlgenduspõhimõtted (modelleerimis põhimõtted), mille alusel merepõhja elupaigatüüpe määratakse. Seega, parima aluse otsuste tegemiseks annab siiski üle-eestilistest modelleeritud elupaigatüüpidest lähtumine, kuna selle käigus on võetud aluseks ka omaaegsete uuringute andmed, mille alusel on teostatud kaasaegsed modelleeringud. Üle-eestilised mereliste elupaikade modelleeringud (mida on kasutatud ka KMH-s, nt joonis 119) on esitatud töös "Eesti mereala elupaikade kaardiandmete kaasajastamine" raames (TÜ Eesti mereinstituut, 2018) ning uuendatud andmed töös „Loodusdirektiivi mereelupaikade seisundi hindamine ja EL Looduse taastamise määruse mereelupaikade piiritlemine“ (TÜ Eesti mereinstituut, 2024). Vaadeldavate arendusalade piirkondades viidatud kahe töö karide elupaigatüübi andmestikus erinevusi ei ole.

TÜ Eesti mereinstituudi 2018 aasta töös "Eesti mereala elupaikade kaardiandmete kaasajastamine" on esitatud ka hinnang alusandmete kvaliteedile. Kui 2008. aasta uuringu andmestiku usaldusväärsust on hinnatud madalaks (1-5 uuringupunkti/km²), siis 2014. aasta andmestikku aga keskmiseks või kõrgeks. Tumedama tooniga on elupaigatüübi karid esinemisala, mis on modelleeritud madala usaldusväärsusega alusandmete baasil (vt joonis 6). On näha, et arendusala pindalast moodustab see päris olulise ning otsuse tegemisel keerukama osa, kus eeldatavasti merepõhja mikrolerjef või muud parameetrid suuresti määravad elupaigatüübi esinemise. Sellel alal ei ole olemasolevate andmete alusel võimalik üheselt väita, et nihutades vee erikasutuse positsioon mõnisada meetrit ühele või teisele poole mõju kas esineb või ei esine.

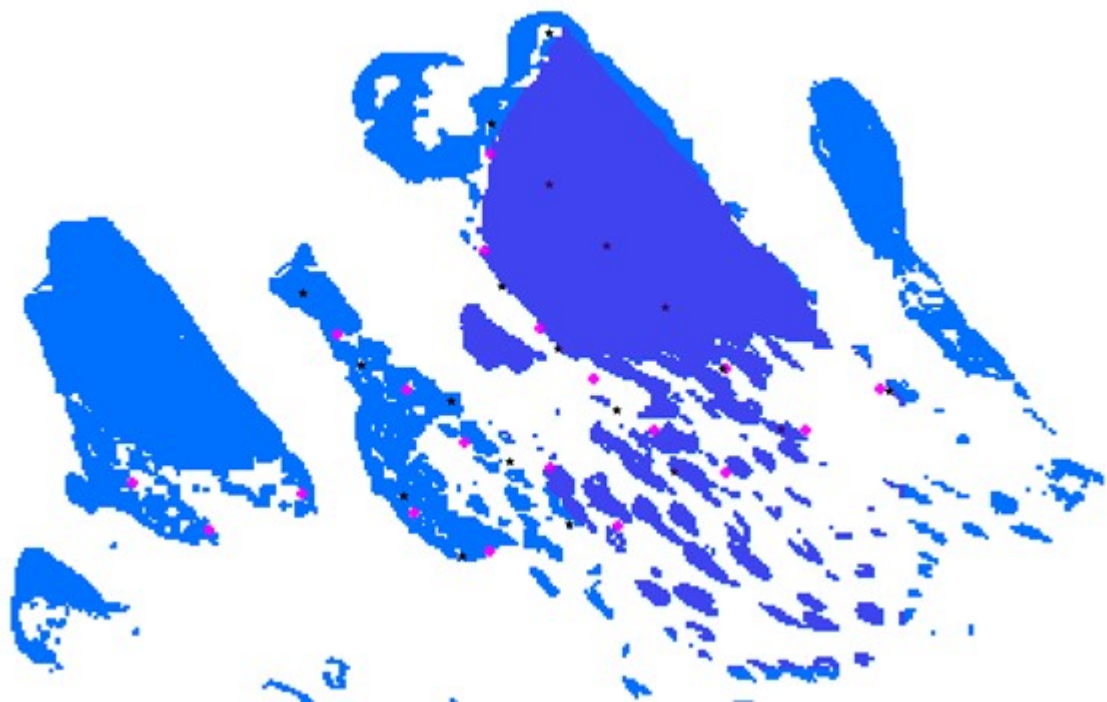
Seega, kuna modelleering on teostatud piiratud andmete alusel, tuleb ka selle tulemuste täpsusesse suhtuda kriitiliselt. Ei ole võimalik järeldada, et kui vee erikasutuse positsioon

paigaldatakse pikslile, kus joonisel elupaigatüüpi ei ole märgitud, siis seal ka looduses kindlasti elupaigatüüpi ei esine. Seega väide, et uuendatud vee erikasutuse positsioonide (st tuulikute asukohtade) korral on välistatud otsene karide kahjustamine, on küll ilmselt kartograafiliselt õige, kuid sisuliselt kaheldav. Esitatud uus lahendus on algsest osaliselt parem, kuna on loobutud põhjapoolsel massiivil vee erikasutusest. Teisalt on uue paigutusega hõlmatud ka läänepoolne karide esinemisala serv, kuhu algse taotluse kohaselt töid ei kavandatud. Seega on uue vee erikasutuse positsioonide paigutusega mõjuala laiendatud ka teisele madalikule, mis on aga hoopis negatiivne areng.

Teine aspekt on vee erikasutus potentsiaalsete kaablite paigaldamisel. Alal TP2-3 ei ole võimalik karisid täielikult vältida vee erikasutusel pargisest kaablite rajamisel. Kaabliühenduste ettevalmistuse mõju saab hinnata sama oluliseks kui vee erikasutus gravitatsioonivundamentide rajamisel (vt p 3.4.2.4.). Arendaja andmete kohaselt soovitakse paigaldada kaablid kaevikusse (mida reeglina tuleb pidada õigustatuks), seega rajatakse vee erikasutuse käigus kaablikaevikud. 2008. aasta uuring „Hiiumaa looderanniku Offshore tuulepargi merepõhjaelustiku ja -elupaikade inventuur“ (TÜ Eesti mereinstituut) näitab, et Vinkovi madala (suur osa alast TP2-3) põhjaosas (kuhu küll uuendatud asendiskeemi järgi vee erikasutust enam ei planeerita) moodustab põhjasubstraadi paeplaat, kuid sellist põhja leidub aruandes esitatud (suure üldistusastmega) joonise andmeil ka mitmel pool ala lõunaosas. Sellisesse põhjasubstraati vee erikasutuse käigus kaablite kaeviku lõikamist võib pidada oluliseks merepõhja looduslikkuse kahjustamiseks.

Lisaks kavandatakse alal TP2-3 vee erikasutust ka piirkonnas, kus pinnase lõimise analüüside kohaselt ulatub aleuriidi ja savi fraktsiooni osakaal 38%-ni (vt joonis 5 punkt P02 ja KMH aruanne lk 75). Seega on heljumi tekke osakaal jätkuvalt suur – tööde ajal vee kvaliteet halveneb, st halvenevad põhjatoiduliste lindude toitumistingimused. Lisaks, heljum sadeneb ka karidele. Euroopa Komisjoni 2025 a soovitusel^[100] kohaselt tuleb arvestada ka ajutist seisundi halvenemist.

Kuigi TP2-3 uuendatud vee erikasutuse positsioonide korral võib karide kadu olla mõnevõrra väiksem, kaasneb süvendamisega karide kadu ning häiring karidele ja seeläbi lindude toitumistingimustele. Uute positsioonidega on mõjuala laiendatud ka kõrval olevale madalikule. Alad ei säili looduslikuna ja seisund halveneb. Tegevusega kaasneb keskkonnaoht. Kuigi ala TP2-3 piirkond ei ole võetud riikliku kaitse alla, on tehtud ettepanek LKA moodustamiseks ning ala on rahvusvahelise tähtsusega IBA ala. Seega on jätkuvalt asjakohased korralduse p 3.4.2.4., p 3.4.4.4 ja 3.5.3 toodud selgitused. Lähtuvalt eeltoodust on alus keskkonnaloa andmisest TP2-3 alal keelduda.

Joonis 6. Tumedama tooniga on elupaigatüübi karid esinemisala, mis on modelleeritud 2008 a. madala usaldusväärsusega alusandmete baasil, heledama tooniga on toodud karide esinemisala, mis on modelleeritud 2014 a. andmete baasil. Mustaga on märgitud algse taotluse vee erikasutuse positsioonid, roosaga on märgitud uuendatud vee erikasutuse positsioonid.

3.9.10. Arendaja nõustus, et tuulikute vundamente paigutades tuleb neid planeerida mitte süviku äärde, sest need alad on olulised räimede jaoks. Samas on riigi poolt tellitud räimede kuulmisuuring, mis peaks eeldatavasti andma sisendi täpsemalt mõjude kohta, mis on tingitud veealusest tuulikute müra. Seetõttu on Enefit Green nõus keskkonnaloas käsitlema kõrvaltingimust, et kui räimede kuulmisuuringust selguvad asjaolud, mille põhjal on võimalik väita, et tuulikud põhjustavad olulist mõju teatud perioodil räimede jaoks, siis vaadatakse tuulikute positsioonid taas üle projekteerimise käigus, et oleks välistatud oluline mõju kalapopulatsioonile või rakendatakse KMH-s toodud leevendusmeetmeid ehk tuulikute peatamine räimede jaoks olulisel perioodil. Samuti nõustutakse leevendusmeetmega, et ehitustegevuse käigus on keelatud tuulikute vundamentide ettevalmistus ja vundamentide rajamine ning pargisistest kaablite rajamine räimede jaoks olulisel perioodil. Sarnast meetmeid on käsitletud ka Liivi meretuulepargi KMH-s.

Keskkonnaamet selgitab, et tuulegeneraatori paigutamise meetmeid on seotud tuulegeneraatorite tööaegse müraga alal TP2-3. Arendusala TP2-3 osas loa andmisest keeldutakse, lisaks, meetmeid ei ole seotud keskkonnaloa esemega (süvendamine, tahkete ainete paigutamine) ja seeläbi meetmete või kõrvaltingimuste seadmine keskkonnaloas ei ole asjakohane. Ka meetmeid „tuulikute peatamine räimede jaoks olulisel perioodil“ ei ole seotud keskkonnaloa esemega. Meetmed, mis on seotud vee erikasutusega seatakse keskkonnaloale (vt p 3.6.11.-3.6.16). Meetmed ei ole seotud viidatud räimede kuulmisuuringuga. Seega ei ole vajalik erisusi seada.

3.9.11. Arendaja tegi ettepaneku arvestada järgmises etapis (samaaegselt projekteerimisega) läbiviidava täiendava linnustiku uuringuga (KMH aruande ptk 11.1.3.) ka LKA moodustamisel.

Keskkonnaamet selgitab, et LKA moodustamine on eraldiseisev protsess ning ei ole seotud keskkonnavalga menetlusega ning keskkonnavalga ei ole asjakohane vastavate nõuete seadmine. Lisaks märgime, et käesoleval ajal ei ole teada, millal LKA moodustamise ettepanekud Keskkonnaametile edasiseks analüüsiks saadetakse. Enne projekteerimist on vajalik saada hoonestusluba ning Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole hoonestusloa taotlust seni menetlusse võetud. Seega ei ole käesoleval hetkel võimalik hinnata, kas KMH aruandes indikeeritud uuringuid on võimalik võtta aluseks LKA moodustamise protsessis või ei. LKA moodustamise protsessis arvestatakse kõike olemasolevat teavet alal leiduvate kaitseväärtuste kohta. Seega, kui viidatud linnustiku uuringute tulemused on protsessi jätkumise ajaks olemas, on võimalik nendega ka arvestada.

3.9.12. Arendaja oli nõus läbi viima täiendava süvenduspinnase seire enne tuulegeneraatorite asukoha paika panemist alal TP2-3.

Keskkonnaamet selgitab, et täiendav süvenduspinnase seire alal TP2-3 ei annaks sellist infot, mis võimaldaks karide kaoga või põhjatoiduliste lindude toitumistingimuste halvenemisega seotud keskkonnavohtu vältida või vähendada. Süvenduspinnase seire eesmärk oleks täpsustada setete keemilist koostist (sh reostusvohtu), kuna arendusala TP2-3 teatud piirkondades (proovipunkt P02) olid setted rahuldavas seisus. Keskkonnaamet on jätkuvalt seisukohal, et ala TP 2-3 osas tuleb loa andmisest keelduda (vt p 3.9.9.). Seega nõuete seadmine ja täpsema setete seisundi väljaselgitamine ei ole põhjendatud.

3.9.13. Enefit Green AS selgitas, et teeb liivakarjääri mäeeraldisega kattuva ala kasutamise osas koostööd maardla kaevandamisloa omanikuga selgitamiseks välja, millistel tingimustel kaevandusloa omanik nõustub tuulikute rajamisega ammendunud karjääri alale. Täpsemad positsioonid ning detailid selgitatakse projekteerimise faasis koostöös kaevandusloa omaniku ning Keskkonnaametiga. Oleme teadlikud, et ilma kaevandamisloa omaniku nõusolekuta ei ole võimalik vastavaid tuulikuid rajada.

Keskkonnaamet täpsustab kõrvaltingimust p 1.4.5, vt vastust p-s 3.9.5.

3.9.14. Enefit Green AS selgitas, et LKA moodustamise ettepanekualadel on kaitset vajavateks väärtusteks karid ja veealused liivamadalad. Ollakse seisukohal, et keelatud peaksid olema tegevused, mis kahjustavad võimaliku LKA moodustamisega seotud kaitseala eesmarke. Kui tuuleparkide rajamisel on oluline negatiivne keskkonnamõju, mille leevendamistegevused on kirjas heaks kiidetud KMH-s, välistatud, siis puudub vajadus keelata tuulikute rajamist LKA alale. Sellele aitab arendaja hinnangul kaasa eelpool toodud ettepanek planeerida tuulikute positsioonid väljaspoole karisid, mis tagab karide elupaiga tüübi säilimise ja tuulepargi arendamise selliselt, et loodusliku elupaiga säilimine on tagatud ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus. Lähtuvalt toodud põhjendustest ning käesoleva kirjaga esitatud muudetud tuulikute positsioonidest TP2-3 alal palutakse arvestada keskkonnavalga menetluse jätkamisega TP 2-3 alal ning arvestada LKA moodustamisel kirjas toodud ettepanekutega.

Keskkonnaamet täpsustab, et KMH aruandes analüüsiti, kas arendusega kaasneb olulist negatiivset keskkonnamõju. Siiski, kaitsealade puhul ei tohi tegevus kahjustada kaitstavat

objekti seisundit. Seega negatiivse keskkonnamõju puudumine ei võrdu sellega, et ei seata ohtu LKA kaitse-eesmärke, lisaks on oluline arvestada juba LKA moodustamise ettepanekutega (vt ka p 3.5.3). Keskkonnaloa andmisel on arvestatud ka uuemat teavet, kui KMH aruandes (vt p 3.5.5.). Isegi kui vee erikasutuse positsioone muudetakse, kaasneb karide kadu, seeläbi ka mõju linnustikule. Karide kadu ja heljumi teket ei ole võimalik vältida. Seega ei saaks planeeritud vee erikasutus alal TP2-3 lubada (vt lisaks vastus p 3.9.9.).

Hiiu Tuul MTÜ

3.9.15. Hiiu Tuul MTÜ tõi välja, et nii vee erikasutusloa menetluse alguses kui ka praegu kehtiva planeerimiseseaduse järgi määratakse maa- ja veealade üldised kasutustingimused planeeringuga. Käesolevalt planeering puudub. Kuna tuuleparkide rajamiseks sobivaid alasid Hiiumaaga piirneval merealal ei ole, puudub keskkonnaloaga võimalus määrata keskkonnaloas tegevuse asukohaga seotud koordinaate. PlanS § 27 lg 2 ja 4 tuleneb, et tuuleelektrijaama elektrilise nimivõimsusega alates 400 megavatti püstitamiseks, tuleb koostada riigi eriplaneering, kui vastaval merealal puudub nimetatud ehitise asukohta käsitlev kehtestatud üleriigilise planeeringu teemaplaneering ning selle koostamisele ei ole asutud. Üleriigilise mereala teemaplaneeringu seletuskirjas (lk 15) on märgitud, et Hiiu ja Pärnu mereala planeeringud jäävad kehtima ka üleriigilise mereala planeeringu kehtestamisel. Hiiu mereala planeeringu seletuskirjas (lk 14) on märgitud, et väljaspool tuuleenergia tootmise ala ei ole tuulikute ehitamist planeeringuga ette nähtud, s.t. et tuuleparke vabalt valitud alale püstitada ei saa. Seega on keskkonnaloa väljastamine Hiiu merealale vastuolus kehtivate planeeringutega, sest need ei näe ette tuuleparkide rajamist Hiiumaaga piirnevale merealale. Järelikult tuleb keskkonnaloa andmisest keelduda KeÜS § 52 lg 1 p 4 alusel, mis sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kavandatav tegevus ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele.

Keskkonnaamet on toob välja oma selgitused p 3.9.8. vastuses. KeÜS kommentaarides [\[101\]](#) on selgitatud, et „kuna keskkonnalubade andmise eesmärk on tegeleda eeskätt keskkonnaküsimustega (vt ka KeÜS § 1 kommentaare), siis kuulub selle normi kohaldamisalasse ilmselt ka vastuolu teiste keskkonnaseadustiku eriosa seadustega. Siiski, KeÜS § 52 lg 1 p 4 ei ole käesolevalt asjakohane keskkonnaloa andmisest keeldumise alus. Seda toetab ka senine Riigikohtu praktika (vt p 3.2.2.32).

3.9.16. Hiiu Tuul MTÜ tõi välja, et keskkonnaloa kõrvaltingimuse punkt 1.4.1 näeb ette, et Keskkonnaametil on õigus keskkonnaloa muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks, kui planeeringu ja/või hoonestusloa alusel muutuvad meretuuleparkide asukohad või meretuuleparki ei ole keskkonnaloas märgitud alal lubatud rajada. Kuna keskkonnaloa andmise ajal on juba teada, et meretuuleparki ei ole keskkonnaloas märgitud alal lubatud rajada, välistab see iseenesest keskkonnaloa andmise, sest keskkonnaluba tuleks kohe selle andmise järel koheselt kehtetuks tunnistada.

Keskkonnaamet selgitab veelkord, et keskkonnaloa andmise eeldusena ei näe õigusaktid ette kehtiva planeeringu olemasolu (vt ka p 3.2.2.2), mistõttu puudub ka alus keskkonnaluba selle andmise järel kehtetuks tunnistada. Puudub küll eriplaneering, kuid välistatud ei ole selle algamine ning see, et planeerimismenetluse tulemusel kehtestatava planeeringuga määratavad

alal kattuvad või osaliselt kattuvad vee erikasutuse piirkonnaga. Keskkonnaluba tunnistatakse kehtetuks, kui loa alusel lubatud tegevust ei alustata kahe aasta jooksul loa andmisest arvates (KeÜS § 62 lg 1 p 3). Siiski, arvestades projekti keerukust, on proportsionaalne tööde hulka lugeda ka ettevalmistusi, näiteks planeeringu protsessi või hoonestusloa taotluse menetlust[102]. Seega, Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole hetkel selge, et meretuuleparki poleks lubatud keskkonnalooas märgitud alale rajada, arendust ei saa pidada täiesti perspektiivituks ning keskkonnaluba ei tuleks peale selle andmist kohe kehtetuks tunnistada.

3.9.17. Hiiu Tuul MTÜ juhtis tähelepanu asjaolule, et punktis 1.4.4 ei ole ette nähtud võimalust seiretulemuste põhjal keskkonnaluba kehtetuks tunnistada, üksnes keskkonnaloo tingimusi üle vaadata või vajadusel muuta. See piiraks põhjendamatult loa andjat olukorras, kus ilmnevad olulised asjaolud keskkonnaloo andmise järgselt tegevuse elluviimiseks.

Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et keskkonnaloo andja võib keskkonnaloo kehtetuks tunnistada, kui seire tulemustel selgub, et keskkonnalooaga lubatud tegevusega kaasneb keskkonnoaht või oluline keskkonnoahäiring ning huvi jätta keskkonnaluba kehtetuks tunnistamata ei ole ülekaalukas ja avalikku või kolmanda isiku huvi ei ole võimalik tõhusalt kaitsta loa muutmisega (KeÜS § 62 lg 2 p 2 koostoimes KeÜS § 59 lg 1 p 2). Seega ei pea Keskkonnaamet vajalikuks kehtetuks tunnistamise osas eraldi kõrvaltingimuse seadmist.

3.9.18. Hiiu Tuul MTÜ tõi välja, et ka ReM on keskkonnaloo andmise menetluses leidnud, et kõnealuse keskkonnaloo, millega ei anta küll õigust mereala kasutamiseks ega sinna tuulepargi rajamiseks, andmine oleks vastuolus kehtiva Hiiu mereala planeeringuga. /...../ Sellises olukorras on raskendatud ka õiguspärase kaalutlusotsuse tegemine, sest võimalik pole arvestada olulise asjaoluga ehk puudub vastus küsimusele, kas vee erikasutusloa esemeks olevat tuuleparki on üldse võimalik rajada. Seetõttu ollakse ka arvamusel, et enne keskkonnaloo andmise üle otsustamist tuleb koostada planeering, mis ehitusõiguse tuulepargi rajamiseks annab.

Keskkonnaamet selgitab, et on ptk-s 3.2.2. möönnud planeeringu vajalikkust. Siiski, Keskkonnaametil puudub pädevus ja seaduslik alus kohustada planeeringut algatama. Keskkonnaloo andmisest keeldumise alused on välja toodud p-des 3.3.1.-3.3.5. Õigusaktid ei näe keskkonnaloo andmise eeldusena ette riigi eriplaneeringu olemasolu. Keskkonnaamet lähtub kaalutlustes vee erikasutusest ega anna keskkonnaloo menetluses lõplikku hinnangut sellele, kas tuuleparki on võimalik üldse rajada. Kui ilmneb, et meretuuleparki ei ole alale võimalik rajada, tunnistatakse keskkonnaluba kehtetuks. Ainult keskkonnaloo alusel ei ole võimalik tuuleparki rajada ega ka vee erikasutustöid teostada (vt p 1.4.1. ja 1.4.3.)

3.9.19. Hiiu Tuul MTÜ juhtis tähelepanu, et vee erikasutusloa on taotletud ühele 1100 MW võimsusega tuulepargile. Tuulepargi jagamine osadeks toob endaga kaasa strateegilisel tasandil vajalike otsuste vältimise, mis süvendab võimalust keskkonnoahu tekkimiseks. Riigikohus märgib haldusasjas nr 3-16-1472 tehtud otsuse punktis 24, et oluline on takistada KSH direktiivist tulenevatest kohustustest kõrvalehoidmise võimalike strateegiate kasutamist, mis võivad väljenduda meetmete osadeks jagamises, vähendades nii KSH direktiivi kasulikkust mõju. Hiiu Tuul MTÜ selgitab, et KMH aruande kohaselt moodustavad tuulepargid oma

võrguühendustega ja tuulegeneraatoritega ühtse terviku.

Keskkonnaamet selgitab, et arendaja on soovinud käsitleda arendusalasid eraldiseisvatena, mh toonud välja, et neid võivad opereerida eri ettevõtted (vt p 2.12.). Keskkonnaloo andmise kontekstis tähendab see seda, et arendus on realiseeritav ka osade kaupa. Vee erikasutuse keskkonnalubade puhul ei ole välistatud, et üks keskkonnaluba hõlmab mitut analoogset käitist, objekti, tööpiirkonda vm allüksust. Seega, keskkonnaloo kontekstis ei ole asjaolu määrava tähtsusega, oluline on, et KMH aruandes on analüüsitud kõigi arendusaladega seotud vee erikasutust.

3.9.20. Hiiu Tuul MTÜ tõi välja, et keskkonnaluba ei ole kooskõlas KeÜS § 52 lg 1 punktiga 6. Keskkonnaloo esemeks oleva tegevusega kaasneb keskkonnaoht, mida ei ole võimalik vältida. Puuduvad ülekaalukad põhjused ning vältimatu vajadus tuuleparke Hiiumaaga piirnevale merealale rajada, sest on olemas muud alternatiivsed planeeringutega kehtestatud sobivamad asukohad. Hiiu Tuul MTÜ on käesolevas menetluses korduvalt[\[103\]](#) juhtinud tähelepanu keskkonnamõju hindamise käigus ilmnenu puudustele (viimati 16.05.2025 kirjas) ning seetõttu esineb reaalne oht, et keskkonnaluba antakse tegevusele, mis ilmselt kahjustab pöördumatult Läänemere seisundit ning selle ökosüsteemi. Hiiu merealal ei ole läbi viidud korrektset tuuleparkide keskkonnamõju strateegilist hindamist, mistõttu ei saa väljastada keskkonnaluba tuuleparkide rajamiseks.

Keskkonnaamet selgitab, et käesoleva menetluse esemeks on keskkonnaluba ja seega käsitletakse korralduses kitsalt vee erikasutust ja sellega kaasnevaid mõjusid sh võimalikku keskkonnaohtu (ptk 3.4). Vee erikasutuse mõju vee kvaliteedile on Keskkonnaamet selgitanud juba p-des 3.4.1.4. ja 3.4.1.5. Lisaks, 2025 a. augustis on valminud TalTech analüüs [\[104\]](#), kus tuuakse välja: „Settimise akumulatsioonialade pinnasetetes on keskmine potentsiaalselt vabanev fosfori kogus $275 \mu\text{g P/g}$ e $0,9 \text{ g P/m}^2$. Kõige kõrgem fosfori sisekoormus on seotud Liivi lahe sügavamate osadega, setetest potentsiaalselt vabanev fosfor võib seal ulatuda kuni $1400 \mu\text{g P/g}$ (jaam G1) e $3,3 \text{ g P/m}^2$ kohta. Suur fosfori sisekoormuse potentsiaal on ka Narva lahes $2,6\text{--}3,1 \text{ g P/m}^2$ ja Väinameres $1,1\text{--}1,4 \text{ g P/m}^2$. Sarnane uuring Soome Saaristomere ja Stockholmi arhipelaagi akumulatsioonialadel andis keskmiseks potentsiaalselt vabaneva fosfori sisalduseks $630 \mu\text{g P/g}$ e $3,5 \text{ g P/m}^2$, transpordialadel olid vastavad väärtused $230 \mu\text{g P/g}$ ja $0,6\text{--}1,4 \text{ g P/m}^2$.“ Vastav selgitus lisatakse p-i 3.4.1.3. Seega ei kaasne objektiivse teabe kohaselt vee erikasutusega keskkonnaohtu vee kvaliteedile. Vee erikasutusega kaasnevat keskkonnaohtu on käsitletud p-des 3.4.2.4- 3.4.2.7, 3.4.4.4. ptk 3.5.

3.9.21. Hiiu Tuul MTÜ tõi välja, et keskkonnaloo andmisel ei taga piirdumine vaid veeloo esemeks oleva tegevuse hindamisega keskkonna piisavat kaitset. Hiiu Tuul MTÜ tervitab põhjalikkust, millega on Keskkonnaamet suhtunud merepõhja kaitsesse. Kui KMH aruanne väitis, et kavandatav tegevus ei avalda ebasoodsaid mõjusid loodusdirektiivi 92/43/EMÜ (LoD) elupaigatüübi karide (1170) seisundile, siis Keskkonnaamet tõi välja, et karide seisund on hinnatud kokkuvõttes ebasoodsaks-ebapiisavaks ja nad vajavad erilist kaitset. Samas jääb ebaselgeks, kuidas arvestatakse tuulepargi ebasoodsaid mõjusid, mis tekivad väljaspool vee-erikasutuslooga hõlmatud tegevusi (tuuleturbiinide töö, visuaalne mõju jne.). Neid mõjusid on kirjeldatud KMH aruandes ja paljudes arvamustes, mis on esitatud Loode-Eesti tuulepargi

loamenetluse käigus.

Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnaluba reguleerib süvendamist, tahkete ainete paigutamist mere põhja allpool keskmist veetaset ja süvenduspinnase paigutamist eesmärgiga rajada potentsiaalsed tuulegeneraatori vundamendid ja paigaldada meretuulepargi sisesed kaablid. Kuigi KMH aruandes käsitleti lisaks vee erikasutusega kaasnevate mõjude ka laiemalt meretuulepargi püstitamist (tuulegeneraatorite tornid, labad) ja tuulepargitööd (elektri tootmine tuulegeneraatorite töö käigus) ning nende tegevustega seotud mõjusid, tuleb tuulegeneraatorite ehituse ja nende tööga seotud küsimused lahendada järgmistes asjakohastes etappides (hoonestusloa- ja ehitusloa menetlus, võimalik planeering). Keskkonnaloaga ei saa reguleerida valdkondi, mis ei ole keskkonnaloa ese. Siiski, seatakse kõrvaltingimused, mille eesmärk ongi mh tagada järgnevate etappide läbimise enne tegevusega alustamist.

3.9.22. Hiiu Tuul MTÜ on esitanud menetluses korduvalt [\[105\]](#) oma seisukohti Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande kohta. Käesolevalt toodi välja järgmised tähelepanekud:

3.9.22.1. Süvendusmahtude ebapiisav kajastamine KMH aruandes. KMH aruanne on aluseks veeloa väljastamiseks ja lisatingimuste seadmiseks. KMH aruanne peab vastama KMH programmile. KMH programmis on ette nähtud, et käsitletakse süvendamise vajalikkust ja mahtusid tuulepargi rajamisel. KMH aruande järgi tunnistati parimaks tuulikute paiknemise alternatiiv 4, s.o. tuulikud 20 MW. KMH aruande heakskiidus on otsus, et tuulepargi rajamisel rakendatakse tuulikute paiknemise alternatiivi 4, mis on kirjeldatud KMH aruande peatükis. 20 MW tuulikute aluste ettevalmistamiseks lähtuti arendaja poolt antud keskmistest eemaldatavatest mahtudest: vundamendiala läbimõõduga 60 m ja eemaldatavat pinnast 12 400 m³. KMH aruandest on andmed kaablikraavide süvenduse kohta: kaabli diameeter on kuni 1 m, selle paigutamise nähakse ette kas süvendit 2 m ja pinnase eraldamist 4 m³/m (sügavuses üle/võrdselt 20 m) või süvend 2,5 m ja pinnase eraldamist 5 m³/m (meresügavus alla 20 m). Merekaablite osas arvestatakse kuni 1 km laiuse alaga meres kaablite koridori jaoks, kuna kõrvuti paiknevaid kaableid võib olla 5-13, sõltuvalt turbiinide nimivõimsusest ning koguarvust ja pinge suurusest. Kõik tuulikud on omavahel ühendatud kaablitega ning igast tuulepargialast (TP1-TP4) tulevad ühenduskaablid Hiiumaale alajaama, kust omakorda lähevad 330 kV eksportkaablid (1-3 tk) läbi mere Aulepa alajaama. Töös „Loode-Eesti tuulepargi liitumine põhivõrguga” kirjeldatakse, et kaablid paigaldatakse kaevikusse üksteise kõrvale, kooskulgevaid kaableid on mõnes lõigus rohkem kui üks. Ka KMH aruanne tunnistab, et paralleelselt jooksvaid kaableid on erinevates lõikudes 1-3. Seega, kui kaevikus kulgevad mitu kaablit kõrvuti, ei saa olla kaeviku ristlõige kuni 5 m ja süvendusmaht kuni 5 m³/m. Täiesti puuduvad KMH aruandes andmed kaablikraavide pikkuse kohta, nii sektiioonisisest ja sektiioone ühendavate kaablitrasside kohta. Seega puuduvad KMH aruandes KMH programmise ette nähtud andmed süvendamise mahu kohta ja ei vasta seetõttu KMH programmile. KMH aruanne peab andma (ja avalikustama) piisava informatsiooni, mille alusel saab teha otsuseid tegevuse keskkonnamõju kohta.

Keskkonnaamet selgitab, et Kliimaministeerium on KMH järelevalvajana Loode-Eesti tuulepargi KMH aruande heakskiitmise otsuses analüüsinud KMH aruande ja KMH menetluse vastavust KeHJS v.r sätestatud nõuetele ning leidnud, et puuduvad KMH aruande heakskiitmata

jätmist tingivad asjaolud (sh on KMH aruanne asjakohane ja piisav vee erikasutusloa (keskkonnaloa) andmise üle otsustamiseks). Keskkonnaamet täpsustab asjaolusid korralduse p-s 3.1.3.-3.1.4.

Kuigi KMH aruandes ei olnud tood välja konkreetseid süvendamise mahtusid, mis on vajalik kaablite süvistamisel, toodi lk 260-261 välja mahtude arvestamise põhimõtted ja trasside skeemid. Mh täpsustati, et paralleelselt jooksvaid kaableid on erinevates lõikudes eksportkaablite osas, st rajatakse mitu paralleelset kaablikraavi. KMH aruande raames mudeldati heljumi teket ja levikut, nimetatud andmed olid piisavad mudelduste läbiviimisel. KMH aruandes lähtutakse maksimaalsetest mahtudest. Seega on olemas lähtekohad süvendamise mahtude arvestamiseks ja neist on arendaja lähtunud ka keskkonnaloa taotluse esitamisel.

3.9.22.2. Heljumi hulga määramine on ebaselge. KMH aruandes eeldatakse, et hõljuvasse olekusse satub/jääb 10% süvendusmahust. Samas lõimise analüüsimisel leiti, et arendusalast TP 2 läänes ulatub aleuriidi ja savi fraktsiooni osakaal 38%-ni (P02) ja arendusalast TP 1 lõunas, jaama P08 piirkonnas, ulatub aleuriidi ja savi fraktsiooni osakaal 80%-ni ning arendusalast TP 1 kagus (P10) ulatub see 45%-ni. Rohkem heljumit moodustavad peenemate fraktsioonide osakesed (aleuriit ja savi). Seega on ebatäpne süvendusmahust vaid 10% arvestamine heljumi hulga või tuleks see täpsemalt põhjendada. Kaabli merepõhja paigutamisel kasutatakse m.h. nn. hüdroader ja kaeviku rajamise tehnoloogiat. Ilmselt ei ole planeeritud kasutada kaabi katmise tehnoloogiat (on arvestatud kaablisüviste rajamisega). Mõlema tehnoloogia puhul kasutatakse kõrgsurve veejuga ehk merepõhja materjal purustatakse ja suunatakse veekeskkonda suure survega. Sellise meetodika puhul on kaablikraavi purustustsoon suurem kui planeeritud kaegis, palju peent materjali ja settinud aineid (s.h. fosfor) resuspendeeritakse või lahustatakse. KMH aruandes peaks olema välja toodud arvutuskäik, kuidas saadakse süvendusmahust heljumi hulk. Heljumi hulk ja settimine merepõhjas on oluline mereelu (s.h. kalakoelmuid) kahjustav faktor ja sellega tuleb arvestada.

Keskkonnaamet selgitab, et 10% materjali hõljumisse sattumine on väärtus, mida mudeldamisel on seni meretuulepargi KMH aruannetes kasutatud nii Eestis kui ka mujal Balti regioonis[106]. Keskkonnaameti tellimusel on TalTech poolt 2025. aastal koostatud meetodika „[Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele \(sh. vee kvaliteedile\) meretuuleparkide rajamisel](#)“, et ühtlustada edasiste uuringute meetodikaid. Ka selles on välja toodud 10% materjali hõljumisse sattumine väärtus. KMH aruande lisas „Heljumi leviku modelleerimine Loode-Eesti meretuulepargi KMH aruande koostamiseks“, lk 9 on toodud: „Käesolevas töös on stsenaariumide koostamisel tehtud eeldus, et tuulikute vundamendi rajamisel tõstetakse setted ühtlaselt veesambasse. Settetüübi hulga leidmiseks, kasutati lõimise proovide tulemust tuulikule lähimast punktist vastavalt tööle“. Seega on mudelis juba arvestatud settetüübiga. KMH aruande lk 18 kohaselt peetakse 10% konservatiivseks eelduseks ning selgitatakse, et erinevad kaabli süvistamise meetodid on sobilikud, st ka kõrgsurve veejoa kasutamisel ei paisata heljumisse üle 10% pinnase. Olemasoleva teabe kohaselt kõrgsurve vee meetodite (hüdroader, *jetting* jne) kasutamisel heljumi kontsentratsioon veesambas piirdub alumise veekihi[107] ning kaasnev heljum ei ole oluliselt suurem kui alternatiivsete meetodikate korral[108]. Teiseks, ala TP2-3 osas, kus paikneb proovipunkt P02, keskkonnaloa andmisest keeldutakse; ala TP1 proovipunktid P09 ja P10 asuvad väljaspool vee erikasutuse piirkonda. Seega aladel, kus on

suurem aleuriidi ja savi fraktsiooni osakaal, keskkonnaloa alusel töid ei kavandata. Vastavalt täpsustakse ka korralduse p 3.4.1.4. Lisaks, KMH aruandes on ette nähtud vastavad seiremeetmed ja leevendusmeetmed seoses heljumiga, mis ka keskkonnaloale seatakse (vt ka korralduse p 3.7.16, 3.6.10, 3.6.16). Seega on KMH aruandes heljumi temaatikat käsitletud piisavas mahus, et oleks võimalik otsustada keskkonnaloa andmise üle.

3.9.22.3. Eksportkaablite saaste arvestuse mitte kajastamine KMH aruandes ja veeloas on projekti jagamine osadeks ja seetõttu lubamatu. Keskkonnaloa eelnõus öeldakse, et keskkonnaloa taotlus ei hõlma eksportkaablite paigaldamisega seotud vee erikasutust. Tuulepargi rajamine ilma teda elektrisüsteemi ühendava võrgustikuta on lubamatu. Seega on Loode-Eesti tuulepargi lahutamatu osa ka eksportkaablite rajamine. Eksportkaablite, tuulepargikaablite rajamine ning tuulikualuse pinna ettevalmistamine on ühe projekti lahutamatud osad. Nende mõju tuleb hinnata kogumina.

Keskkonnaamet selgitab, et KMH aruandes käsitleti mh ka eksportkaablite rajamist ja nende rajamisega kaasnevat keskkonnamõju. Seega on hinnatud tegevuse mõju tervikuna ning mõjude hindamisel ei ole toimunud tegevuse osadeks jagamist. On selge, et tuulepargi rajamine ilma seda elektrisüsteemi ühendava võrgu rajamiseta ei ole põhjendatud. Keskkonnaamet on p-des 3.2.3.4. ja 3.2.2.5. selgitanud, et lisaks käesolevale keskkonnaloale on vajalik veel erinevate etappide (hoonestusloa, ehitusloa ja kasutusloa menetlus, vajadusel REP) läbimine enne, kui on võimalik alustada meretuulepargi rajamist. Seega on järgnevate etappidega paralleelselt võimalus läbi viia ka eksportkaablitega seotud loastamine. KeÜS § 41 lg 4 sätestab, et kui tegevused on omavahel ruumiliselt või tehnoloogiliselt seotud, antakse nendeks tegevusteks üks keskkonnaluba. KeÜS kommentaaride[\[109\]](#) kohaselt on keskkonnaloa andjal nõude sisustamiseks diskretsioon. Loa andmisel on oluline ka taotleja soov. Arvestades, et eksportkaablid ühendavad meretuuleparke elektrivõrguga või erinevaid meretuuleparke omavahel, ei ole vee erikasutuse piirkonnad ruumiliselt seotud. Lisaks on ka tehnoloogilised erisused (paralleelsed kaablid, suurem sügavuste varieeruvus, erinevad leevendusmeetmed jne). Lähtuvalt eeltoodust võib käsitleda vee erikasutust erinevate tegevuste osas eri lubades. Selguse mõttes lisame eksportkaablitega seotud etappide vajaduse ka p 3.2.3.4., mh asjaolu, et vee erikasutuseks eksportkaablite paigaldamisel on vajalik eraldi keskkonnaluba.

Keskkonnaamet nõustub, et Loode-Eesti tuulepargi setete uuringu aruande kohaselt eksportkaablite alal raskemetallide ja üldnaftaproduktide sisaldust eraldi ei määratud. Siiski, merepõhjasetted ei ole arendusaladel reostunud (vt p 3.4.1.5.). Ohtlike ainete kontsentratsioonid leiduvad tõenäoliselt sadamate või laevaremonditehaste lähistel[\[110\],\[111\]](#), siiski võib kõrgeim sisaldusi setetes leiduda ka avamerel (suured laevateed, sügavad akumulatsioonialad)[\[112\]](#). HELCOM süvendamise ja kaadamise juhise p 6.10.a. toob välja, et süvendusmaterjal võib olla testimisest vabastatud, kui on põhjust arvata, et see ei ole olnud saastumise mõju all, st see koosneb varasemalt puutumata geoloogilisest materjalist ja piirkonnas puuduvad olulised mineviku või praeguse aja reostusallikad. Eksportkaablid ei paikne akumulatsioonialadel, eksportkaablite koridorid kattuvad kohati veeliiklusaladega, kuid veeliiklusaladel on liiklusintensiivsus pigem madal. Vaid eksportkaabli idapoolses osas on liiklusintensiivsus kõrgem (vt KMH aruande joonis 286 ja 287), samas on tegemist siseriikliku veeliiklusalaga. Loode-Eesti tuulepargi setete uuringu aruande koostamise raames on tehtud

setteanalüüsid ka piirkondades, mis kattuvad samade veeliiklusaladega (alal TP4 proovipunktid P05, P06 ja P07, alal TP 2-3 proovipunktid P01, alal TP1 proovipunkt P11). Ka neis proovipunktides ei olnud setted reostunud. Seega, olemasoleva teabe kohaselt ei ole ette näha olulisel määral reostunud setete esinemist eksportkaablite alal. Võrreldes Soome lahes 2010-2011 teostatud setete uuringute tulemustega, on planeeritava tuulepargi piirkonna setetes kõikide nimetatud ohtlike ainete kontsentratsioonid vähemalt 2 korda väiksemad, kui Soome lahe keskosas (KMH aruanne lk 256). Arvestades, et eksportkaablite paigutamisega seotud vee erikasutuseks on vajalik eraldi keskkonnaluba, on keskkonnaloa andmisel võimalus seada nõuded setete analüüsideks kõige intensiivsema liiklusega piirkonnas. Ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt võivad keskkonnariski vähendamiseks olla lisaanalüüsid asjakohased, et leida kaablitrassi alal kaablitele parim asetus ja vajadusel vältida reostunud setetega piirkondi. Siiski, olemasoleva teabe kohaselt ei ole ette näha olulise negatiivse keskkonnamõju tekkimist ning KMH aruannet ei saa pidada puudulikuks. Ka Leedu meretuulepargi KMH aruandes[113] on välja toodud, et avamere tuulepargi rajamine ning ekspordikaabli paigaldamine toimub aladel, kus valdavad moreenladestused,peen- ja keskmise fraktsiooniga liivad, kruus, veerised ning rändrahnud. Neid piirkondi ei iseloomusta oluline ajalooliselt kujunenud keemiline reostus. Seetõttu ei ole veekeskkonnale teisese reostuse tõttu oodata olulisi negatiivseid tagajärgi.

3.9.22.4. Natura asjakohane hindamine on olnud pealiskaudne. Eksportkaablid kulgevad kõigi kolme kaabliühenduse korral läbi Nõva-Osmussaare loodusala mereala 7,3 km pikkusel lõigul. See kuulub Natura 2000 võrgustiku alade hulka. Suurte kaablitrasside rajamine läbi linna- ja loodusala on selle ala terviklikkust rikkuv ja ei vasta selle kaitse-eesmärgile. Merepõhja pinnase eemaldamise ja kaadamise puhul, nagu kõigis keskkonnaasjades, on vaja äärmist ettevaatust. Pärnu sadama laevatee süvendamise keskkonnamõju hindamise aruande (2012) järgi ei pidanud laevatee rekonstrueerimise raames tehtava laevatee süvendamisega 7.2 m sügavuseni ja süvendatud materjali kaadamisega Pärnu lahe ametlikule kaadamisalale kaasnema olulist mõju Pärnu lahes toimuvatele rannaprotsessidele. Paraku oli tulemus teine.

Keskkonnaamet selgitab, et käesolev keskkonnaluba ei käsitle eksportkaablitega seotud vee erikasutust. Lisaks juhime tähelepanu, et Pärnu sadamaga seotud tegevused toimusid madalal merealal Liivi lahes, kus teadaolevalt ongi setetesse seotud ühendite kontsentratsioon kõrgem (vt vastust p 3.9.20). Seega viidatud paralleeli tõmbamine vee erikasutusega käesoleva keskkonnaloa kontekstis ei ole asjakohane.

3.9.22.5. Vee kvaliteedi halvenemisele, s.h. fosfori emissioonile ei ole pööratud piisavat tähelepanu. Eutrofeerumise mõjub negatiivselt sotsiaal-majanduslikule keskkonnale kalavarude vähenemise näol. KMH aruandes märgitakse, et töödega kaasneb täiendav fosfori koormus, kuid selle mõju eutrofeerumise kontekstis on loodusliku muutlikkuse taustal väheoluline. Mõju on lühiajaline ja lokaalne. Tegemist on oletustega, sest neid väiteid ei ole põhjendatud. Kahjuks ei sisalda KMH olulist informatsiooni arvutuste aluseks olevate andmete algallikate ja kasutatud arvutusmetoodika osas. Prof. Riko Noormets ja TÜ teadur Martin Liira avaldavad arvamust, et nende andmetel on KMH-s esitatud andmed ja arvutused ekslikud ning alahindavad tunduvalt kavandatava tegevuse käigus vabaneva fosfori hulka. Kasutatud on mõistet "mobiilne fosfor" kuid ei ole selge, milliseid fosfori ühendeid see mõiste endas koondab, ning kust pärineb kasutatud fosfori kontsentratsioon 10 mg/m² kohta, mis on võetud esitatud arvutuste aluseks.

Samuti on eksitavalt võrreldud selle, eeldatavalt mobiilse fosfori kontsentratsiooni alusel saadud tulemusi HELCOM'i üldfosfori piirmääradega, mis näitab planeeritava tegevuse keskkonnamõju tunduvalt väiksemana. Mereteadlased said oma arvutustes kordades suurema fosfori koguse kui oli KMH aruandes. Seega vajavad KMH aruande arvutused täpsustamist, et arvutukäik oleks jälgitav ja üheselt mõistetav. Kriitilise tähtsusega on arvestada põhjasetete mobiilse ehk eutrofeerumist põhjustava fosfori vabanemisega (ehitus- ning süvendustöödel) ning uue fosfori lisamisega (kalakasvandustes) erinevate arendustegevuste planeerimisel Eesti merealadel.

Keskkonnaamet nõustub, et kriitilise tähtsusega on arvestada põhjasetete mobiilse fosfori vabanemisega ning et KMH aruanne ei sisalda informatsiooni arvutuste aluseks olevate andmete algallikate ja detaile kasutatud arvutusmetoodika osas. Keskkonnaameti tellimusel on TalTech poolt 2025. aastal koostatud metoodika „[Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele \(sh. vee kvaliteedile\) meretuuleparkide rajamisel](#)“, et ühtlustada edasiste uuringute metoodikaid. Keskkonnaamet on vee kvaliteedi temaatikat käsitlenud ptk-s 3.4.1. ning on seisukohal, et kavandatava vee erikasutusega ei kaasne setetest ohtlike ainete vette paiskamist ning ei lisandu P koormust, mis mõjutaks oluliselt veekogumite seisundit ja seaks ohtu veekaitse eesmärkide saavutamise. Oht veekogumi seisundile võib kaasneda töödel akumulatsioonialal või mitme suuremahulise arenduse (näiteks mitu meretuuleparki, avamerekalakasvandus) mõjude kumuleerumisel (vt ka p 3.9.20. vastust). Seega on teemale oluline rõhku panna arenduste lisandumisel.

3.9.23. Lähtudes eeltoodust tegi Hiiu Tuul MTÜ järgmised ettepanekud: (1) keelduda keskkonnaloa väljastamisest vee-erikasutuseks Enefit Green AS-ile, kuna kavandatav tegevus ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele, m.h. põhineb vigasel KMH aruandel. Alternatiivselt (2) arutada asja avalikul istungil ja peatada keskkonnaloa menetlus kuni otsuse tegemiseni EOÜ ettepaneku kohta uute merekaitsealade moodustamise kohta Hiiu merealal vastavalt LKS § 8 lg 6.

Keskkonnaamet saab keelduda keskkonnaloa andmisest kindlatel õiguslikel alustel (vt ptk 3.3). Käesoleva korralduse kohaselt on alus keelduda keskkonnaloa andmisest ala TP2-3 osas (vt ptk 3.5). Diskretsioonis on Keskkonnaamet arvestanud nii KMH aruande tulemusi kui ka muud olemasolevat teavet ning käsitleb kitsalt vaid vee erikasutust. Puuduvad alused keskkonnaloa andmisest keelduda alade TP1 ja TP4 osas. Lisaks selgitame, et puudub alus keskkonnaloa menetluse peatamiseks LKA moodustamise otsuse tegemiseni (vt p 3.2.4.6.). Avalik istung toimus 16.10.2025.

3.9.24. Hiiu Tuul MTÜ palus teavet selle kohta, millises menetluses ja kuidas arvestatakse KMH aruandes käsitletud teemasid, mis jäävad keskkonnaloa esemest väljapoole ning mille üle otsustamine toimub väidetavalt järgmistes etappides (mõju linnustikule, visuaalne mõju jne.).

Keskkonnaamet selgitab, et mereala koormamine meretuulepargiga on hoonestusloa ese. Seega tuulepargi rajamise ja käitamisega seotud asjaolusid käsitletakse hoonestusloa menetluses, vajadusel ka loa eelduseks oleva planeeringu koostamisel (vt p 3.2.2.5).

TTJA

3.9.25. TTJA ei esitanud pädevusvaldkonnast tulevaid märkused või ettepanekuid Enefit Green AS keskkonnaloa osalise andmise otsuse eelnõule. TTJA oli seisukohal, et Enefit Green AS-i poolt kavandatav Loode-Eesti meretuulepargi rajamine on olulise ruumilise mõjuga tegevus ning tulenevalt PlanS § 27 lg-st 2 on REP koostamine kohustuslik.

Keskkonnaamet on toob välja oma selgitused p 3.9.8. vastuses.

Kliimaministeerium

3.9.26. Kliimaministeerium tõi välja, et arvestades 04.08.2025 eelnõus toodud põhjalikke selgitusi asjaolude selgitamiseks ja senise protsessi kohta, ollakse nõus otsuse punktis 1.4.3 tooduga, et keskkonnakaitsele annab õiguse vee erikasutuseks, kuid ei asenda muid vajalikke lubasid tuulepargi ehitamiseks (sh tuulepargisiseste kaablite paigaldamiseks). Siinkohal tuleb aga juhtida tähelepanu sellele, et keskkonnakaitsele taotlus (nr T-KL/1026040) on esitatud sihipäraselt meretuulepargi rajamiseks Loode-Eesti rannikumerre. Seega palutakse keskkonnaloale kindlasti lisada, et veeloas märgitud tegevused nagu merepõhja süvendamine, kaadamine ja tahkete ainete paigaldamine on meretuulepargi ehitusloaga seotud tegevused ja neid tegevusi ei tohi enne ehitusloa saamist ellu viia.

Keskkonnaamet vaatas korralduse ja loa vormid läbivalt üle. Korralduses tuuakse välja vee erikasutustööde, vee erikasutuspositsiooni ja vee erikasutusepiirkonna mõiste (vt p 2.12). Siiski, keskkonnaministri määruse nr 56 lisa 3 kohaselt märgitakse keskkonnaloale ka tegevuse põhjendus. Käesoleval juhul on vee erikasutustööde põhjenduseks (eesmärgiks) tuulepargi rajamine. Seega viidatakse korralduses ja loas ka vee erikasutuse eesmärgile. Selguse mõttes täpsustakse kõrvaltingimust p-s 1.4.3. lisades sinna: „Vee erikasutust ei tohi enne vastavate lubade saamist ellu viia.“

3.9.27. Kliimaministeerium tõi välja, et Riigikohtu otsusega kohtuasjas nr 3-16-1472 tühistati Hiiu maakonna mereala planeering tuuleenergia tootmise alade osas. Arendaja on esitanud hoonestusloa taotluse meretuulepargi püstitamiseks Hiiu merealale 2010. aastal, käesoleval hetkel ei ole hoonestusloa menetlust alustatud. Kuna Hiiu merealaplaneeringus on Riigikohtu otsusega meretuulepargi alad kehtetuks tunnistatud, siis on vajalik ka koostada eriplaneering sobivate meretuulepargialade leidmiseks (PlanS 27 lg 4).

Keskkonnaamet on toob välja oma selgitused p 3.9.8. vastuses.

3.9.28. Kliimaministeerium tegi ühtlasi konkreetsemad märkused keskkonnaloa KL-524863 eelnõus toodud seirenõuetele (V8):

3.9.28.1. Loa vormil lahtris „Proovivõtunõuded“ punktis 1 nõutakse detailse seirekava koostamist ja kooskõlastamist pool aastat enne seiretööde algust. Kuivõrd seirama peaks nii enne keskkonnaloa kohaseid tegevusi kui süvendus-kaadamistööde ajal (vee erikasutuse aegne seire), siis palutakse sõnastust täpsustada, kas on mõeldud 6 kuud enne vee erikasutuse eelse

seire algust või 6 kuud enne loakohaste tegevuste (erikasutuse aegse seire) algust. Vastavalt tuleb parandada sõnastust ka vormis V16 punktis 1.4, kus on nõue, et detailne seirekava tuleb Keskkonnaametile.

Keskkonnaamet täiendab loa vormi ja korralduse p-i 3.7.4. järgnevalt „Detailne seirekava tuleb esitada kooskõlastamiseks KOTKAS süsteemi kaudu pool aastat enne vee erikasutuse eelsete seiretööde algust“. Vastavalt täpsustatakse ka kõrvaltingimust (vt p 1.4.4.). Selguse mõttes tuuakse korralduse p-s 3.7.3. välja, et seirekava peab hõlmama nii vee erikasutuse eelset, vee erikasutuse aegset kui ka vee erikasutuse järgset seiret ja hõlmama mõlemat vee erikasutuse ala. Täpsustused lisatakse ka loa vormile.

3.9.28.2. Loa vormil on toodud, et proovid tuleb võtta „vastavalt kehtivale metoodikale“ ilma täiendava viiteta, kust selle leiaks. Juhime tähelepanu, et hiljemalt kooskõlastatavas detailses seirekavas tuleb täpsemalt fikseerida ka poovivõtu- või vaatlusmeetodid, mida loa omanik peab järgima. Sama märkus ka järgmise punkti „Analüüsinõuded“ puhul, kus lisaks üldsõnalisele jutule peaks viitama konkreetsematele õigusaktidele, sh et keemiliste analüüside määramistäpsus vastaks kehtestatud nõuetele, mis on eriti oluline ohtlike ainete puhul.

Keskkonnaamet täpsustab loa vormil ja korralduses detailse seirekava osa. Siiski, keskkonnaloa vormil ei ole asjakohane viidata õigusaktidele või meetoditele, kuna need võivad aja jooksul muutuda. Keskkonnaloale ei kanta otse seadusest tulenevaid nõudeid. Selguse mõttes lisatakse üldisem viide riikliku keskkonnaseire programmi mereseire allprogrammile ja keskkonnaministri määrustele.

3.9.28.3. Loa vormil osa „Täiendavad nõuded seire läbiviimiseks“ punktis 1 tuleb tekst läbivalt üle vaadata ja parandada, kuna see on kirjutatud tuuleparkide rajamise kontekstis. Samamoodi vajab ülevaatamist p 2 ja 3.

Keskkonnaamet vaatab seirega seotud ptk-d korralduses ja loa vormil läbivalt üle ja korrigeerib vastavalt tehtud ettepanekule. Keskkonnaamet sõnastab seire nõuded lähtuvalt kavandatavatest vee erikasutustöödest – süvendamine, tahkete ainete paigutamine mere põhja ja süvenduspinnase kasulik kasutamine. Eemaldatakse seire valdkonnad (eelnõu p-d 3.7.6., 3.7.15., 3.7.25), mis on seotud tuulepargi kasutamisega.

3.9.28.4. Loa vormil osa „Täiendavad nõuded seire läbiviimiseks“ punktis 2.1 (heljumi levik) viidatakse leevendusmeetmetele (vt p 3.6.10, 3.6.16). Leevendusmeetmete osas (vormis V16) selliseid punkte pole, heljumi levik on kajastatud sealses punktis 2.7. Palutakse viited punktis 2.1. korda teha.

Keskkonnaamet korrigeerib loa vormi vastavalt märkusele.

3.9.29. Kliimaministeerium tõi välja, et loa vormil V10 „Süvendamine“ on erinevates punktides juttu tuulepargi-siseste kaablite paigaldamisest merepõhja. Juhitakse tähelepanu, et keskkonnaloa alusel seda tegevust lubada ei tohiks (seda on öeldud ka loa eelnõu vormis V16 punktis 1.3), kuivõrd tuulepargi rajamiseks pole hoonestusluba antud. Punktis

„Süvenduspinnase keemilised omadused“ on toodud mõnede saasteainete sisaldused, samas punktis „Seire“ põhjasetete koostise seirenõuet pole (seda nõuet pole ka erikasutuse eelses seires jaotises V8). Need osad (põhjasetete v süvendusmaterjali seirenõuded) tuleks vee erikasutusloas omavahel kooskõlla viia.

Keskkonnaamet täpsustab sõnastust vormil V10, kui ühtlasi indikeeritakse loal ka tegevuse eesmärk (vt vastus p 3.9.25. juures). Punktis „Süvenduspinnase keemilised omadused“ on toodud KMH raames tehtud analüüside keskmistatud tulemused, kuna määrus nr 56 lisa 3 kohaselt märgitakse loal mh süvenduspinnase keemilised omadused. Kuna objektiivse teabe kohaselt ei ole reostusohu ette näha, ei pea Keskkonnaamet vajalikuks vee erikasutuse eelselt süvenduspinnase seire läbiviimist.

3.9.30. Kliimaministerium tõi välja, et loa vormil V16 „Meetmed, mis aitavad vähendada vee erikasutuse mõju ja nende tähtsust“ punktis 2 tuleb leevendusmeetmed läbivalt sõnastada selliselt, et need poleks seotud tuulepargi rajamisega, vaid konkreetse keskkonnanõu eelnõu kohaste tegevuste negatiivsete mõjude vähendamisega (vt ka V8 seirenõuete kohta esitatud märkusi). Arusaamatuks jääb ka, miks keskkonnanõu 04.08.2025 eelnõus on juttu gravitatsioonivundamentide rajamise lubamisest, kui need on ühed kõige suurema negatiivse keskkonnamõjuga vundamentitüübid ning lõplikud vundamentitüübid peaks valitama alles hiljem, hoonestusloa või tuulepargi ehitusloa menetluses. Seega leitakse, et vundamentitüübi sätestamine praeguses keskkonnanõu eelnõus on loa reguleerimisalast väljas. V16 punktis 3.3 (õlireostus) on taaskord juttu tuulepargi ehitustöödest – sõnastus tuleb viia kooskõlla vee erikasutusel ettenähtud tegevustega.

Keskkonnaamet vaatab leevendusmeetmetega seotud ptk-d korralduses ja loa vormil läbivalt üle ja korrigeerib vastavalt tehtud ettepanekutele. Siiski, KMH aruandes koostamise käigus selgitati välja, et kõnealuses piirkonnas on tehniliselt ainsaks alternatiiviks gravitatsioonivundament (KMH aruanne lk 10). Seega on sellest lähtutud ka keskkonnanõu taotluses vee erikasutuse mahtude määramisel ning loal indikeeritakse süvendamise eesmärgina gravitatsioonivundamenti aluse merepõhja ettevalmistamine. Lisaks on süvenduspinnast võimalik kasutada vundamenti täiteks just gravitatsioonivundamenti kasutamisel (KMH aruanne lk 51-52), muude vundamentialternatiivide korral see võimalik ei ole. Seega on Keskkonnaamet seiskohal, et viited vee erikasutuse kaugemale eesmärgile kui ka gravitatsioonivundamentidele on asjakohased.

3.10. Avalik istung

3.10.1. Avalikul istungil markeeriti keskkonnanõu ese, kokkuvõtvalt eelnõule saabunud ettepanekud ja Keskkonnaameti selgitused ning toodi välja, kas ja kuidas 04.08.2025 eelnõud lähtuvalt saabunud ettepanekutest muudetakse. Iga ettepaneku punktile järgnes arutelu, arutelu detailid on kättesaadavad avaliku istungi protokollis. Avalikul istungil toodi välja ka uusi ettepanekuid, mida varasemalt ei ole käsitletud. Järgnevalt käsitletakse uusi ettepanekuid.

3.10.2. MKM palus eelnõus selgemalt välja tuua, millistel tingimustel keskkonnanõu jääb kehtima. Keskkonnanõuale peaks järgnema planeeringu algatamise taotluse esitamine.

Keskkonnaamet selgitas avalikul istungil, et KeÜS § 62 lg 1 p 3 kohaselt tunnistatakse keskkonnaluba kehtetuks, kui lubatud tegevust ei alustata 2 aasta jooksul. Täpsete tingimuste seadmisel toimuks sekkumine vähemal või suuremal määral teise asutuse (hoonestusloa puhul TTJA) pädevusse. Keskkonnaloale on seatud kõrvaltingimus, mille kohaselt ei asenda keskkonnaluba teisi vajalikke lubasid, vee erikasutust ei ole lubatud alustada enne teiste lubade saamist. Teiste lubade saamine on selgelt mahukas ja aeganõudev protsess. Siiski käesolevalt saaks keskkonnaloa kehtima jäämise tingimuseks lugeda ka selliseid vee erikasutuse eelduseks olevate tegevuste ettevalmistusi nagu näiteks hoonestusloa menetlusse võtmist, planeeringu algatamise taotluse esitamist, planeeringu algatamist või ehitusloa taotluse esitamist. Sellest lähtuvalt täpsustatakse ka p-i 3.5.15.

3.10.3. Arendaja teeb ettepaneku mitte keelduda keskkonnaloa andmisest ala TP2-3 osas. Tehakse ettepanek lubada vee erikasutust alal TP2-3 ja lisada loale vastavad kõrvaltingimused. Arendaja täpsustas võimalikke tingimusi 21.10.2025 kirjas^[114]: (1) ehitusloa eelnõu kooskõlastamine Keskkonnaametiga, (2) seada arendajale kohustus läbi viia merepõhja uuring ja linnustiku radariuuring koos eksperthinnanguga, mis tuleb esitada Keskkonnaametile ehitusloa menetluses, (3) merepõhja uuringu ja linnustiku radariuuringu metoodika peab olema eelnevalt kooskõlastatud Keskkonnaametiga. Arendaja selgitas, et enne ehitusloa andmist ei ole arendajal võimalik läbi viia ühtegi tegevust, mis kahjustaks merepõhja või seeläbi ka linnustikku. Loast väljastamisest keeldumine TP2-3 ala suhtes käesolevas menetluses oleks seega ka ettevaatuspõhimõtte seisukohalt ebaproportsionaalne, kuna käesoleval juhul ei esine sellist keskkonnariski, mis õigustaks loa andmisest keeldumist.

Keskkonnaamet toob välja, et keskkonnaloa andmisest keeldumise otsus ala TP2-3 osas on tehtud olemasoleva KMH aruande kui ka muu uuema teabe alusel. Lisaks arvestatakse karide elupaiga negatiivset trendi ja ala kattumist looduskaitseala moodustamise ettepaneku alaga. Lisaks tuleb rõhutada, et alal ei ole olulised ainult karide elupaigad, ala on oluline ka põhjatoidulistele lindudele. Tegemist on olemasoleva IBA alaga, kus ala peab seisundi halvenemise eest kaitsma. Selgitame, et mõningane teadmatus võib olla täiesti aktsepteeritav tavalises merepõhjas, aga mitte olukorras, kus on karide elupaigad, tegemist on IBA alaga ja tehtud ka kaitseala moodustamise ettepanek ning karid on toodud välja ka kaitse-eesmärgina. Projekteerimise faasis uuringute tegemine on asjakohane, kui on teada olulise negatiivse mõju puudumine ja otsitakse parimat paigutust. Vee erikasutusega kaasneb igal juhul karide ja seeläbi ka lindudele olulise toitumis ja peatuspaiga seisundi halvenemine, kaasneb keskkonnoaht. Veel enam, ei ole teada riigi huvi selle ala osas (puudub planeering).

Keskkonnaloale tingimuste seadmine projekteerimise faasis toimuvatele uuringutele ei pruugi täita oma eesmärgi. Ehitusloa faasis kooskõlastamine oleks otsustajale siduv juhul, kui selleks ajaks on jõutud alal kaitseala moodustamiseni (LKS § 14 lg 1). Kui kaitseala moodustamiseni ei ole veel jõutud, siis ehitusloa kooskõlastamine/mittekooskõlastamine Keskkonnaameti poolt ei ole siduv ehitusloa andmisel. Lisaks võib selline tingimus jääda teisele otsustajale tähelepanuta, sest keskkonnaluba pole ehitusloa eelduseks. Võib juhtuda, et otsustaja ei tea, et selline kohustus on mingi loaga pandud. Kui arendaja on juba ehitusloa faasi jõudnud, siis on ootused ehitusloa saamise keskkonnaloa kehtimise osas veel kõrgemad. Veel enam, uuringute

teostamine võib olla vajalik juba varem, näiteks hoonestusloa faasis. Ei ole õigustatud fikseerida uuringute (sh linnustiku uuringute) toimumise aeg keskkonnaloas, veel enam kui keskkonnaloa reguleerib vaid vee erikasutus. Seega arendaja viidatud tingimuste seadmine ja keskkonnaloa andmine ala TP2-3 osas ei ole põhjendatud vaatamata sellele, et vee erikasutusega ei saa alustada enne teiste lubade saamist.

3.10.4. Arendaja teeb ettepaneku peatada keskkonnaloa menetlus ala TP2-3 osas, kuni kaitseala on moodustatud ja kaitsekord paika pandud (vt lisaks ptk 3.11).

Keskkonnaamet selgitab, et kooskõlas haldusmenetluse üldpõhimõtetega ja Riigikohtu praktikaga (RKHK otsus nr [3-3-1-56-08](#) p 20) on võimalik menetluse peatamist kaaluda. Menetluse peatamine oleks asjakohane olukorras, kui tekib oht, et ilma menetlust peatamata langetakse ebaõige otsus. Selgitasime, et arendajal on võimalik esitada kirjalik taotlus, kus tuuakse mh välja, miks arendaja hinnangul tehakse ebaõige otsustus, kui menetlust ei peatata. Kui on põhjendatud keeldumine, siis ei ole põhjust menetlust peatada.

3.10.5. Hiiu Tuul MTÜ teeb ettepaneku kogu keskkonnaloa menetluse peatamiseks kuni planeeringu kehtestamiseni.

Keskkonnaamet selgitab, et kooskõlas haldusmenetluse üldpõhimõtetega ja Riigikohtu praktikaga (RKHK otsus nr [3-3-1-56-08](#) p 20) on võimalik menetluse peatamist kaaluda. Selgitame, et vee erikasutus üksinda ei anna arendajale õigust meretuuleparki rajada, seega ei kahjusta keskkonnaloa andmine käesoleval hetkel avalikke huve, oluline on lähtuda sellest, kas vee erikasutusega kaasneb keskkonnoaht. Ei ole põhjendatud keskkonnaloa menetluse peatamine, kui vee erikasutuse osas on võimalik teha otsus.

3.10.6. Transpordiamet juhtis tähelepanu, et arendusalade läheduses asub Kärkla lennuväli. Kõik alad asuvad täielikult või osaliselt protseduuride alas. Vajalik vastav ekspertiis.

Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnaloa ese on vaid vee erikasutus – see toimub merepõhjas. Kuid asjaolu on oluline hoonestusloa kontekstis. Arutelul osalesid ka TTJA esindajad, kes asjaolu teadmiseks saavad võtta.

3.11. Menetluse peatamisest vee erikasutuse ala TP2-3 osas

3.11.1. Arendaja esitas 21.10.2025 ettepaneku peatada keskkonnaloa menetlus TP2-3 ala osas kuni riigi poolt kavandatava looduskaitseala moodustamiseni või otsuseni jätta looduskaitseala moodustamata, kuna käesoleval hetkel puudub teadmine, millises ajaraamis toimub looduskaitseala moodustamine ja millised tingimused sätestatakse selle kaitse-eeskirjas. Loa andmisest keeldumine TP2-3 ala osas oleks ettevaatuspõhimõtte seisukohalt ebaproportsionaalne, kuna ei esine sellist keskkonnariski, mis õigustaks loa andmisest keeldumist.

3.11.2. Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnaloa andmisest keeldumise alused ala TP2-3 osas ei ole seotud vaid LKA moodustamise ettepanekuga kõnealusel alal. Kaalutlused on toodud ptk-

s 3.5. Seega, keskkonnaloa menetluse peatamine ala TP2-3 osas kuni LKA moodustamise üle otsustamiseni ei oleks põhjendatud.

3.11.3. Keskkonnaamet märgib, et HMS § 5 lg 2 alusel viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulusi ja ebameeldivusi isikutele. Ehkki selged alused keskkonnaloa menetluse peatamiseks või veelgi enam, selle osaliseks peatamiseks, puuduvad, saaks menetluse peatamist kooskõlas haldusmenetluse üldpõhimõtetega kaaluda kui menetluse jätkamine tooks kaasa asja ebaõige otsustamise (vt ka RKHKo 16.12.2008 nr [3-3-1-56-08](#) p 20).

3.11.4. Selgitame, et otsus ala TP2-3 osas on tehtud olemasoleva KMH aruande kui ka muu uuema teabe põhjal, arvestades mh, et teadusliku ebakindluse olukorras tuleb keskkonnaasjades arvestada ettevaatuspõhimõtet. Käesolevalt ei ole kahtluse all, kas alal karid paikevad. Isegi, kui vee erikasutuse täpset positsiooni valides oleks võimalik elupaiga otsest hävimist mõningal määral vähendada, ei kõrvalda see siiski täielikult kõiki riske. Arendusalal vee erikasutuse positsioonide nihutamine on piiratud, vajalik on arvestada muude piirangutega (kalastik, kultuuriväärtused, linnustik, lennuvälja lähedus, pinnase koostis proovipunkti P02 piirkonnas jm), tuulikute vahelise kaugusega, optimaalse kaabli paigutusega jne. Käesoleval ajahetkel ei ole kõigi piirangute iseloom veel täpselt paigas, kuna need sõltuvad edasistest uuringutest või ekspertiisidest. Arendaja pakutud uute positsioonide kohaselt on näha, et mõne vee erikasutuse positsiooni osas on võimalik leida parem lahendus, siiski nihutamisega kaasnes ka osade positsioonide kehvem asetus. Positsioonide muutmisel mõjuala laienes, kuna vee erikasutusega liiguti ka kõrval olevale madalikule. Seega, isegi kui on võimalik mõnel määral karide kadu vähendada, siis vee erikasutuse ja tuulepargi rajamisel karide piirkonda toimub kindlasti karide kadu. Ehitustehnoloogia kui ka hilisemad hooldustööd võivad kahjustada karide vahetut ümbrust ja mõjutada nende ökoloogilist terviklikkust. Seega kaasneks vee erikasutusega karide kadu kui ka karide elupaiga kvaliteedi langus ja killustumine. Lisaks, kõnealuses piirkonnas ei ole oluline vaid karide elupaik eraldisesivalt. Ala on väga oluline põhjatoiduliste lindudele, kes seal peatuvad ja toituvad ning kelle heaolu on seeläbi otseselt seotud vee erikasutusega. Tegemist on olemasoleva IBA alaga, isegi kui ala ei ole siseriikliku kaitse all, tuleb ala seisundi halvenemise eest kaitsta (vt Euroopa Kohtu otsus asjas C-96/98, Komisjon vs Prantsusmaa). Täpsemate uuringute (merepõhjaelupaigad, linnustik, mereimetajad, allveearheoloogia setete koostis jne) ja LKA moodustamise järgselt võib selguda, et alale saaks kavandada vee erikasutust ja tuulikute rajamist oluliselt väiksemas mahus. Kuigi vee erikasutusega ei tohi alustada enne teiste lubade saamist, ei ole põhjendatud anda arendajale ekslikke ootuseid, et ilma tervikpildi analüüsita oleks arendus alal TP2-3 võimalik taotluses toodud ulatuses. Vee erikasutusega kaasneb igal juhul karide ja seeläbi ka lindudele olulise toitumis ja peatuspaiga seisundi halvenemine, seega oluline negatiivne mõju (oluline keskkonnahäiring), mida ei ole võimalik vähendada. Tekkivat keskkonnoahtu tuleb vältida (vt ka selgitused p-des 3.5.10-3.5.14).

3.11.5. Hoonestusloa taotlus hõlmab mh ala TP2-3. Ala tuulepargi jaoks broneeritakse planeeringuga ja konkreetse arendaja jaoks hoonestusloaga. Hoonestusloa menetluse algatamise otsustamiseks tuleb avaldada teade laekunud taotluse kohta AT-s, peale mida saavad ka teised huvitatud isikud esitada omapoolse taotluse 20 päeva jooksul (VeeS v.r § 22_7 lg 3 ja 4). Seega

ei saa keskkonnaloa andmine või andmata jätmine kuidagi tagada seda, et teised võimalikud huvilised samale asukohale hoonestusloa taotlust ei esita.

3.11.6. Keskkonnaloa menetluse peatamine ala TP2-3 osas kaitseala moodustamise üle otsustamiseni annaks küll mõningase selguse kaitseväärtuste osas, kuid menetluse peatamine ei ole vajalik, kuna keskkonnaloa andmisest keeldumise aluseks ei ole ainult kaitseala moodustamise ettepanek. Keskkonnaloa menetluse peatamata jätmine ala TP2-3 osas ei too Keskkonnaameti hinnangul kaasa keskkonnaloa ebaõiget otsustamist. Üksnes otsus kaitseala moodustamise või mittemoodustamise kohta ei ole määrav. Keskkonnaloas määratakse maksimaalsed vee erikasutuse mahud. Karide katvus alal on väga suur, seega käesoleval juhul võib keskkonnaloa andmine viia ebaõige otsuseni, st lubatakse vee erikasutust suuremas mahus kui alal võimalik on.

3.11.7. Keskkonnaloa andmisest keeldumine ei välista meie hinnangul hoonestusloa andmist sellele alale. Keskkonnaluba ei ole hoonestusloa andmise eelduseks ja meie hinnangul ei ole võimalik teiste tuulepargi rajamiseks vajalike lubade andmisest keelduda üksnes seetõttu, et keskkonnaloa andmisest on keeldutud. Hoonestusloa andmisest saab keelduda kui taotletava hoonestusloa tingimused on vastuolus kehtiva planeeringuga või kui inimese elule, tervisele, keskkonnale või varale esineb oluline negatiivne mõju, mida ei ole võimalik piisavalt vältida ega leevendada (EhS § 113¹³ lg 1 p-d 3 ja 5). Hoonestusloa andmise otsustaja pädevuses on kaaluda, kas hoonestusloa andmiseks on piisavalt teavet, sh kas olemasolev KMH aruanne on asjakohane, kas on vajalik planeeringu ja KSH läbiviimine või täiendavate uuringute tegemine. Kui enne hoonestusloa andmist viiakse läbi riigi eriplaneeringu menetlus, mille raames tehakse ka KSH, võib selguda, et olulist negatiivset mõju keskkonnale on alal TP2-3 siiski võimalik välistada. Sel juhul on võimalik taotleda keskkonnaloa muutmist - lisada olemasolevale keskkonnaloale vee erikasutus alal TP2-3. Keskkonnaloale on seotud ka vastavad kõrvaltingimused (vt p 1.4.1., 1.4.2.).

3.11.8. Arvestades arendaja poolt esitatud põhjendusi ja eelnevaid selgitusi, ei too keskkonnaloa menetluse peatamata jätmine Keskkonnaameti hinnangul kaasa keskkonnaloa ebaõiget otsustamist, mistõttu peatamine ei ole vajalik ega põhjendatud.

3.12. Aruandluse esitamine

Keskkonnaloa omaja on kohustatud vastavalt VeeS § 195 lg-le 1 esitama üks kord aastas keskkonnaloa andjale aruande VeeS § 187 p-des 1–6, 9, 11, 15 ja 18 nimetatud tegevuse kohta, st veekasutuse aruande. Keskkonnaloa omaja esitab aruande, kui VeeS § 187 punktis 8 nimetatud tegevus toimub meres. Seega veekasutuse aruanne tuleb esitada meres süvendamisel ja tahkete ainete paigutamisel. Veekasutuse aruanne tuleb esitada vastavalt VeeS § 195 lg-tele 2 ja 3 ning keskkonnaministri 16.01.2020 määrusele nr 6 „Veekasutuse aruande täpsustatud andmekoosseis ja aruande esitamise kord“. Veekasutuse aruanne esitatakse keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

[1] Loode-Eesti tuulepargi KMH ptk 9 on esitatud tuulepargi alternatiivide ning

merekaablitrassi alternatiivide kokkuvõtlik paremusjärjestus. Tuulikute alternatiivide võrdluses (leevendusmeetmete rakendamisel) on eelistatud alternatiiv 4, millele järgnevad alternatiiv 3, alternatiiv 2 ja alternatiiv 1. Merekaablitrassi alternatiivide võrdluses on eelistatud alternatiiv 3, millele järgnevad alternatiiv 2 ja alternatiiv 1.

[2] Loode-Eesti tuulepargi KMH alternatiiv 4 puhul on tuuliku nimivõimsus 20 MW. Peatükis 2.1. on selgitatud, et „20 MW tuuliku puhul on andmed eksperthinnanguna tuletatud prototüübi alusel, kuna käesoleva KMH aruande koostamise ajal vastava võimsusega tuulikuid veel seeriatootmises ei ole.“.

[3] Keskkonnaministri 23.10.2019 määrus nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/125102019001?leiaKehtiv> (16.07.2025).

[4] Registreeritud Keskkonnaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 16.08.2023 kirja nr 7-12/23/3224-8 all.

[5] Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 611 SE. Kooskõlastusringidel esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise või mitteamistamise tabel, lk 2. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/eaf4f10a-51e3-4ec0-b41c-45d3889e1261/>

[6] AB Artes Terrae OÜ, 2022. Ruumiline eelanalüüs Hiiu merealal tuuleenergeetika alade planeerimiseks. Töö nr: 22084MT1. Kättesaadav: https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2023-01/22084MT1%20Hiiu%20meraalal%20tuulikute%20planeerimine-L%20C3%B5pparuanne_0.pdf (16.07.2025).

[7] Registreeritud Kliimaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis nr 8-2/23/2442 ja 8-2/23/2442-3 all.

[8] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 30.11.2023 kirja nr 6-3/23/15261-7 all.

[9] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 13.01.2025 kirja nr 7-16/25/580 all.

[10] Riigikontrolli aruanne Riigikogule, 2025, „Loodusväärtuste kaitse ja raied kaitstavates metsades“ järeltegevused“. Kättesaadav: [Auditiaruanded](#) (16.07.2025).

[11] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/56/EÜ, 17. juuni 2008, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrategia raamdirektiiv). Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0056&qid=1686305346099> (16.07.2025).

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, 23. oktoober 2000, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32000L0060> (16.07.2025).

[13] Kask, O., jt. KeÜS § 52 kommentaarid, p 2.4.1 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse https://www.k6k.ee/files/KeYS_kommentaarid_2015.pdf (16.07.2025).

[14] Kask, O., jt. KeÜS § 52 kommentaarid, p 2.4.1 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommentaarid 2015, lk 37-38.

[15] Dannheim, J., Bergström, L., Birchenough, S.N., Brzana, R., Boon, A.R., Coolen, J.W., Dauvin, J.C., De Mesel, I., Derweduwen, J., Gill, A.B. and Hutchison, Z.L., 2020. Benthic effects of offshore renewables: identification of knowledge gaps and urgently needed

research. ICES Journal of Marine Science, 77(3), pp.1092-1108.

[16] Christiansen, N., Carpenter, J.R., Daewel, U., Suzuki, N. and Schrum, C., 2023. The large-scale impact of anthropogenic mixing by offshore wind turbine foundations in the shallow North Sea. *Frontiers in Marine Science*, 10, p.1178330.

[17] Daewel, U., Akhtar, N., Christiansen, N. and Schrum, C., 2022. Offshore wind farms are projected to impact primary production and bottom water deoxygenation in the North Sea. *Communications Earth & Environment*, 3(1), p.292.

[18] HELCOM indicators, Latest evaluations from the Baltic Sea region. Kättesaadav: [HELCOM indicators](#) (16.07.2025).

[19] Eesti mereala keskkonnaseisund 2024 ja vahearuaned. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/keskkonnakasutus/merestrategie#i-etapp-eesti-mereala> (16.07.2025).

[20] Pinnaveekogumite seisundiinfo. Kättesaadav: <https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo> (16.07.2025).

[21] Eesti Mereinstituut. 2023. EL merestrategie raamdirektiivi (2008/56/EÜ) kohane merekeskkonna seisundihinnang: tunnus D5 (eutrofeerumine). Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/keskkonnakasutus/merestrategie#i-etapp-eesti-mereala> (16.07.2025).

[22] TalTech, 2024. Sekundaarne reostumine mere põhjasetetest ja mere sisekoormuse osakaalu hindamine toitainete kogukoormuses ning rannikuveekogumite maksimaalsete lubatud reostuskoormuste määratlemine. Vahearuanne. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2024-07/Max%20reostuskoormuste%20vahearuanne%202024-03.07.2024.pdf> (16.07.2025).

[23] Näiteks Roheplaan OÜ, 2025. SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE. Lk 134. Nõuetele vastavaks tunnistatud TTJA 06.08.2025 otsusega nr 16-7/21-02502-212. Kättesaadav: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/1047553> (22.09.2025). Public Institution

Coastal Research and Planning Institute, 2025. Development of the Curonian Nord offshore wind farm and installation of the electricity export cable for offshore wind farm "Area D", Lithuania. Environmental impact assessment report. Kättesaadav: <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=8895598d-ab5e-45c3-ba97-cdc9177ad84b> (15.10.2025).

[24] Swanson, C. and Isaji, T., 2006. Simulation of sediment transport and deposition from cable burial operations for the alternative site of the Cape Wind Energy Project. *ASA Final Report*, pp.05-128. Kättesaadav: <https://tethys.pnnl.gov/sites/default/files/publications/SL-ASA2006SimulationofSediment.pdf>.

[25] Taormina, B., Bald, J., Want, A., Thouzeau, G., Lejart, M., Desroy, N. and Carlier, A. 2018. A review of potential impacts of submarine power cables on the marine environment: Knowledge gaps, recommendations and future directions. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 96, pp.380-391. Lk 11. Kättesaadav: https://pure.hw.ac.uk/ws/portalfiles/portal/23181616/Taormina_et_al_2018_preprint.pdf.

[26] Eesti Geoloogiateenistus, 2021. Ülevaade meregeoloogilisest andmestikust meretuuleparkide planeerimiseks. Kättesaadav: <https://www.egt.ee/uudised/valminud-aruanne-ulevaade-meregeoloogilisest-andmestikust-meretuuleparkide-planeerimiseks> (16.07.2025).

[27] Eesti Geoloogiakeskus, 2014. Merepõhjasetete uuringud Loode-Eesti rannikumerre kavandatava eretuulepargi

<https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2023-07/egk-aruanne-meretuulepargi-setted.pdf> (16.07.2025).

[28] TalTech 2025. „Sekundaarne reostumine mere põhjasetetest ja mere sisekoormuse osakaalu hindamine toitainete kogukoormuses ning rannikuveekogumite maksimaalsete lubatud reostuskoormuste määratlemine“. Lõpparuanne. Kättesaadav: [Microsoft Word - TTU Sekundaarne_reostuskoormus_lopparuanne_2025_final](#) (03.09.2025).

[29] Liira, M., Ausmeel, M., Suuroja, S., Veski, A. ja Tuuling, I., 2022. Projekt 17065 „Merepõhja setete keskkonnaseisundi hindamise meetodika arendamine ja rakendamine“ lõpparuanne. Eesti Geoloogiateenistus. Rakvere. <https://fond.egt.ee/fond/egf/9598> (16.07.2025).

[30] Ausmeel, M., 2022. Fosfori esinemisvormid Läänemere põhjasetetes. Magistritöö. TARTU ÜLIKOOL, Loodus- ja täppisteaduste valdkond, Ökoloogia ja maateaduste instituut, Geoloogia osakond. <http://hdl.handle.net/10062/82220> (16.07.2025).

[31] TalTech, 2024. Sekundaarne reostumine mere põhjasetetest ja mere sisekoormuse osakaalu hindamine toitainete kogukoormuses ning rannikuveekogumite maksimaalsete lubatud reostuskoormuste määratlemine. Vahearuanne. Kättesaadav: https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2024-07/Max%20reostuskoormuste%20vahearuanne%20_03.07.2024.pdf. (16.07.2025).

[32] Roheplaan OÜ, 2025. SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE. Lk 134. Nõutele vastavaks tunnistatud TTJA 06.08.2025 otsusega nr 16-7/21-02502-212. Kättesaadav: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/1047553> (22.09.2025).

[33] Skepast&Puhkim OÜ, 2025. Liivi lahe meretuulepargi hoonestusloa keskkonnamõju hindamine. Eelnõu. Lk 82.

[34] Keskkonnaministri 28.06.2019 määrus nr 26 „Ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases“

[35] HELCOM Guidelines for Management of Dredged Material at Sea, 2024. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf> (16.07.2025).

[36] Keskkonnaagentuur, 2020. „Settes ja/või elustikus akumulatsioonide prioriteetsete ainete sisalduse pikaajalise dünaamika analüüs“, Tallinn. Kättesaadav: <https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/2021-12/vesi/Settes%20ja%20elustikus%20akumulatsioonide%20prioriteetsete%20ainete%20sisalduse%20anal%C3%BCs.pdf> (16.07.2025).

[37] Roots, O. & Roose, A., 2013. Hazardous substances in the aquatic environment of Estonia, *C h e m o s p h e r e*, 93(1), pp.196-200. Kättesaadav: <https://www.academia.edu/download/91621707/j.chemosphere.2013.05.03620220927-1-1q4popl.pdf> (16.07.2025).

[38] OÜ Eesti Geoloogiakeskus. 2016. PROJEKTI "Hinnangu andmine merekeskkonna ökosüsteemipõhiseks korraldamiseks Soomelahe merepõhja ja setete näitel" (SedGoF). Kättesaadav: <https://fond.egt.ee/fond/egf/8777> (09.09.2025).

[39] Kuprijanov, I., Väli, G., Sharov, A., Berezina, N., Liblik, T., Lips, U., Kolesova, N., Maanio, J., Junttila, V. & Lips, I., 2021. Hazardous substances in the sediments and their

pathways from potential sources in the eastern Gulf of Finland. Marine Pollution Bulletin, 170, p.112642. Kättesaadav: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/dacc33df-0793-4b90-83a3-5f51633f4c61/content> (16.07.2025).

[40] Public Institution Coastal Research and Planning Institute, 2025. Development of the Curonian Nord offshore wind farm and installation of the electricity export cable for offshore wind farm "Area D", Lithuania. Environmental impact assessment report. Kättesaadav: <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=8895598d-ab5e-45c3-ba97-cdc9177ad84b> (15.10.2025).

[41] TalTech, 2025. Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele (sh. vee

Kättesaadav: <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2025-06/Meretuuleparkide%20h%C3%BCdrod%C3%BCnaamika%20ja%20veekvaliteedi%20uuringu> (16.07.2025).

[42] Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, 21. mai 1992, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:ET:PDF> (16.07.2025).

[43] Komisjoni teatis merestrategia raamdirektiivi 2008/56/EÜ ja komisjoni otsuse (EL) 2017/848 alusel kehtestatud läviväärtuste kohta. 2024. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202402078

[44] Kahjuliku mõju ulatuse hinnang tugineb elupaigatüübi seisundil ning hävinud, füüsiliselt häiritud ja hüdrograafiliselt muudetud elupaigatüübi ulatusel ning tunnus 5 (eutrofeerumine) põhjaelustiku ja hapnikusisalduse indikaatoritel.

[45] Vabariigi Valitsuse 16. veebruari 2023. a määruse nr 11 "Neugrundi looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri" SELETUSKIRI. Kättesaadav: <https://registerdok.keskkonnaporta.al.ee/getdok/-19850946> (16.07.2025).

[46] HELCOM HOLAS 3 Dataset 2023. Physical loss HOLAS 3. Kättesaadav <https://metadata.helcom.fi/geonetwork/srv/eng/catalog.search#/metadata/495da2c3-700c-4d0d-83be-584c01dc2124>; Physical disturbance HOLAS 3. Kättesaadav: <https://metadata.helcom.fi/geonetwork/srv/eng/catalog.search#/metadata/190cf312-0955-4cca-9a92-6111da97d4e4> (16.07.2025).

[47] Keskkonnaagentuur. 2024. LoD mereelupaikade ja meretuuleparkide analüüs. K ä t t e s a a d a v : <https://keskkonnaporta.al.ee/et/loodusdirektiivi-mereelupaikade-ja-meretuuleparkide-analuus> (16.07.2025).

[48] OÜ Roheplaan, 2024. Saare Wind Energy MERETUULEPARGI Keskkonnamõju hindamine, lk 87. Kiidetud heaks Kliimaministeeriumi 10.06.2024 kirjaga nr 7-12/24/781-11. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/saare-wind-energy-meretuulepargi-keskkonnamoju-hindamine> (16.07.2025).

[49] Roheplaan OÜ, 2025. SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE. Lk 134. Nõuetele vastavaks tunnistatud TTJA 06.08.2025 otsusega nr 16-7/21-02502-212. Kättesaadav: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/1047553> (22.09.2025).

[50] Skepast&Puhkim OÜ, 2025. Liivi lahe meretuulepargi hoonestusloa keskkonnamõju hindamine. Eelnõu. Lk 82.

- [51] HELCOM. 2013. Red List of Baltic Sea underwater biotopes, habitats and biotope complexes. Baltic Sea Environmental Proceedings No. 138.
- [52] OÜ Roheplaan, 2024. Saare Wind Energy MERETUULEPARGI Keskkonnamõju hindamine, lk 87. Kiidetud heaks Kliimaministeeriumi 10.06.2024 kirjaga nr 7-12/24/781-11. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/saare-wind-energy-meretuulepargi-keskkonnamoju-hindamine> (16.07.2025).
- [53] Roheplaan OÜ, 2025. SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE. Lk 134. Nõuetele vastavaks tunnistatud TTJA 06.08.2025 otsusega nr 16-7/21-02502-212. Kättesaadav: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/1047553> (22.09.2025).
- [54] Skepast&Puhkim OÜ, 2025. Liivi lahe meretuulepargi hoonestusloa keskkonnamõju hindamine. Eelnõu. Lk 82.
- [55] Environmental Impact Assessment Report for the Installation and Operation of the Offshore Wind Farm in Lithuania's Marine Territory. 2023. Kättesaadav: [Jūrinių vėjo elektrinių parko įrengimo ir eksploatacijos Lietuvos jūrinėje teritorijoje poveikio aplinkai vertinimas – PTPI](#) (16.07.2025).
- [56] HELCOM, 2019. "Noise sensitivity of animals in the Baltic Sea." Baltic Sea Environment Proceedings N° 167.
- [57] TÜ Eesti Mereinstituut, 2024. EKSPERIMENTAALNE UURING MÜRA MÕJUST PELAAGILISTELE KALADELE. Kolmas vahearuanne. Kättesaadav: <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-02/uuring-2023-m%C3%BCra-kalad-vahearuanne-02.pdf> (16.07.2025).
- [58] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ, 30. november 2009, loodusliku linnustiku kaitse kohta. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32009L0147> (16.07.2025).
- [59] Luigujõe, L. & Kuus, A., 2024. Arktiliste veelindudel lennuloendus Eesti rannikumerel. Aruanne, 85 lk.
- [60] Väike-laukhane (*Anser erythropus*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnameti 20.06.2025 korraldusega nr 1-3/25/219. Kättesaadav: https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2025-06/V%C3%A4ike-laukhane%20kaitse%20tegevuskava_0.pdf (16.07.2025).
- [61] OÜ Roheplaan, 2024. Saare Wind Energy MERETUULEPARGI Keskkonnamõju hindamine, lk 87. Kiidetud heaks Kliimaministeeriumi 10.06.2024 kirjaga nr 7-12/24/781-11. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/saare-wind-energy-meretuulepargi-keskkonnamoju-hindamine> (16.07.2025).
- [62] Roheplaan OÜ, 2025. SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE. Lk 134. Nõuetele vastavaks tunnistatud TTJA 06.08.2025 otsusega nr 16-7/21-02502-212. Kättesaadav: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/1047553> (22.09.2025).
- [63] Skepast&Puhkim OÜ, 2025. Liivi lahe meretuulepargi hoonestusloa keskkonnamõju hindamine. Eelnõu. Lk 82.
- [64] Eesti Ornitoloogiaühing 2022. Mereliste rahvusvahelise tähtsusega linnualade uuendamine. Kättesaadav: [1451_Merelised_linnualad_aruanne_uuendatud.pdf\(eoy.ee\)](#) (16.07.2025).
- [65] Eesti Ornitoloogiaühing 2016. Mereala planeeringu alusuuring: Eesti merealal paiknevate lindude rändekoridoride olemasolevate andmete koondamine ja kaardikihtide koostamine ning

analüüsi koostamine tuuleparkide mõjust lindude toitumisaladele.

[66] Eesti Ornitoloogiaühing 2019. Lindude peatumisalade analüüs.

[67] Kuresoo, A., Leito, A. ja Luigujõe, L., 2011. Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonna maismaa-alal maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu koostamine: Analüüs linnustiku osas teemaplaneeringuga kavandatavate objektidega kaasnevatest võimalikest mõjudest ja neid leevendavate meetmetest.

[68] Eesti Ornitoloogiaühing 2022. Mereliste rahvusvahelise tähtsusega linnualade uuendamine.

[69] Eesti Ornitoloogiaühing 2019. Lindude peatumisalade analüüs.

[70] Kuresoo, A., Leito, A. ja Luigujõe, L. 2011. Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonna maismaa-alal maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu koostamine: Analüüs linnustiku osas teemaplaneeringuga kavandatavate objektidega kaasnevatest võimalikest mõjudest ja neid leevendavate meetmetest.

[71] Eesti Ornitoloogiaühing 2019. Lindude peatumisalade analüüs.

[72] Kuresoo, A., Leito, A. ja Luigujõe, L. 2011. Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonna maismaa-alal maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu koostamine: Analüüs linnustiku osas teemaplaneeringuga kavandatavate objektidega kaasnevatest võimalikest mõjudest ja neid leevendavate meetmetest.

[73] TÜ Eesti Mereinstituut, 2024. Loodusdirektiivi mereelupaikade seisundi hindamine ja EL Looduse taastamise määruse mereelupaikade piiritlemine. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2024-12/LD%20hinnang%20ja%20LTM%20elupaigad%20lopparuanne%20v2.pdf> (16.07.2025).

[74] Dannheim, J., Bergström, L., Birchenough, S. N. R., Brzana, R., Boon, A. R., Coolen, J. W. P., Dauvin, J.- C., De Mesel, I., Derweduwen, J., Gill, A. B., Hutchison, Z. L., Jackson, A. C., Janas, U., Martin, G., Raoux, A., Reubens, J., Rostin, L., Vanaverbeke, J., Wilding, T. A., Wilhelmsson, D. & Degraer, S. 2019. Benthic effects of offshore renewables: identification of knowledge gaps and urgently needed research. ICES Journal of Marine Science, 1–17. Kättesaadav: [Benthic effects of offshore renewables: identification of knowledge gaps and urgently needed research | ICES Journal of Marine Science | Oxford Academic \(oup.com\)](https://www.ices.dk/journal-of-marine-science/articles/Benthic%20effects%20of%20offshore%20renewables%20identification%20of%20knowledge%20gaps%20and%20urgently%20needed%20research%20ICES%20Journal%20of%20Marine%20Science%20Oxford%20Academic%20oup.com) (16.07.2025).

[75] Luigujõe, L., 2016. NEMA merelinnud. Eesti merealade loodusväärtuste inventeerimine ja seiremetoodika väljatöötamine.

[76] Wetlands International 2012. <https://www.wetlands.org/publication/annual-report-and-accounts-2012/> (16.07.2025).

[77] Hearn, R.D., Harrison, A.L. & Cranswick, P.A., 2015. International Single Species Action Plan for the Conservation of the Long-tailed Duck (*Clangula hyemalis*). AEW Technical Series No. 57. Kättesaadav: [where does CoE and AEW go on this page \(unep-aewa.org\)](https://www.unep-aewa.org/where-does-coe-and-aewa-go-on-this-page) (16.07.2025).

[78] Dagys, M. & Hearn, R. (comp.), 2018. International Single Species Action Plan for the Conservation of the Velvet Scoter (W Siberia & N Europe/NW Europe Population) *Melanitta fusca*. AEW Technical Series No. 67.

[79] Eesti Ornitoloogiaühing 2019. Lindude peatumisalade analüüs. Kättesaadav: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewiEvre-qMGOAxUrFBAIHbW1Ja8QFnoECAsQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.agri.ee%2Fsites%2F06%2Fuuring-2019-lindude-peatumisalad.pdf&usg=AOvVaw0ojVlufpD-c_n40e3nAAao&opi=89978449 (16.07.2025).

- [80] Petersen, I.K., Christensen, T.K., Kahlert, J., Desholm, M. & Fox, A.D., 2006: Final results of bird studies at the offshore wind farms at Nysted and Horns Rev, Denmark. Denmark: National Environmental Research Institute.
- [81] Langston, R. H. W. & Pullan, J. D., 2003. Windfarms and Birds: An analysis of the effects of windfarms on birds, and guidance on environmental assessment criteria and site selection issues. Report written by BirdLife International on behalf of the Bern Convention, RSPB/BirdLife in the UK, Sandy, UK.
- [82] Registreeritud KOTKAS 17.07.2025 kirja nr DM-130049-21 all.
- [83] Registreeritud KOTKAS 15.05.2025 kirja nr DM-130049-13 all.
- [84] [Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus](#) (X Riigikogu 481SE) seletuskiri, lk 37
- [85] Euroopa Kohtu 25.11.1999 otsus nr C-96/98: Commission of the European Communities v French Republic, ECLI:EU:C:1999:580
- [86] Eesti Ornitoloogiaühing 2016. Mereala planeeringu alusuuring: Eesti merealal paiknevate lindude rändekoridoride olemasolevate andmete koondamine ja kaardikihtide koostamine ning analüüsi koostamine tuuleparkide mõjust lindude toitumisaladele. Kättesaadav: <https://riigiplaneering.ee/sites/default/files/documents/2024-11/uuring-2016-lindude-r%C3%A4ndekoridor.pdf> (16.07.2025).
- [87] Eesti Ornitoloogiaühing 2019. Lindude peatumisalade analüüs. Kättesaadav: <https://riigiplaneering.ee/sites/default/files/documents/2024-11/uuring-2019-lindude-peatumisalad.pdf> (16.07.2025).
- [88] Registreeritud Keskkonnaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 16.08.2023 kirja nr 7-12/23/3224-8 all.
- [89] ENMAK eelnõu 15.07.2025 versioon. Kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2025-07/Lisa%204.%20ENMAK%202035%20eeln%C3%B5u%20lisad%202-8.pdf>. lk 18-19, tabel 2.9 (31.07.2025).
- [90] TTJA, 2025. Algatatud meretuuleparkide hoonestusloa menetlused. Kättesaadav: <https://ttja.ee/ariklient/ehitised-ehitamine/meretuuleparkide-hoonestusload/algatatud-meretuuleparkide-hoonestusloa#oxan-energy-saare-1> (28.10.2025).
- [91] Kask, O., jt. KeÜS § 62 kommentaarid, p 3.3 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommentaarid 2015, lk 348.
- [92] TalTech, 2025. Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele (sh. vee kvaliteedile) meretuuleparkide rajamisel. Kättesaadav: <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2025-06/Meretuuleparkide%20h%C3%BCdrod%C3%BCnaamika%20ja%20veekvaliteedi%20uuring> (16.07.2025).
- [93] vt <https://helcom.fi/action-areas/monitoring-and-assessment/monitoring-guidelines/>
- [94] Keskkonnaagentuur, 2019. LISA 5. Riikliku keskkonnaseire programmi mereseire allprogramm. Kättesaadav: [lisa_5_mereseire_allprogramm.docx](#) (16.09.2025).
- [95] Keskkonnaministri 28.06.2019 määrus nr 23 „Nõuded vee füüsikalise-keemilise ja keemiliste parameetrite uuringuid teostavale katselaborile, nende uuringute raames tehtavatele analüüsidele ja katselabori tegevuse kvaliteedi tagamisele ning analüüsi referentmeetodid“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072021006?leiaKehtiv> (16.09.2025).
- [96] Keskkonnaministri 03.10.2019 määrus nr 49 „Proovivõtumeetodid“. Kättesaadav:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/108102019001?leiaKehtiv> (16.09.2025).

[97] Keskkonnaministri 24.07.2019 määrus nr 28 Prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimekiri, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid, vesikonnaspetsiifiliste saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, ainete jälgimisnimekirjaga seotud tegevused“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122021003?leiaKehtiv> (16.09.2025).

[98] Keskkonnaministri 16.04.2020 määrus nr 19 „Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121042020061> (16.09.2025).

[99] Aedmaa, A. jt. Haldusmenetluse käsiraamat. 2004. Kättesaadav: <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/3ad022c2-9447-4649-92e6-b3153ab78eae/content> (16.07.2025).

[100] Euroopa Komisjon, 2025. REPORT FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT on the implementation of the Water Framework Directive (2000/60/EC) and the Floods Directive (2007/60/EC), lk 29.

[101] Kask, O., jt. KeÜS § 52 kommentaarid, p 2.4.1 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse https://www.k6k.ee/files/KeYS_kommentaarid_2015.pdf (16.07.2025).

[102] Kask, O., jt. KeÜS § 62 kommentaarid, p 3.3 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse https://www.k6k.ee/files/KeYS_kommentaarid_2015.pdf (16.09.2025).

[103] Hiiu Tuul MTÜ 16.09.20219 kiri 2019 aasta KMH aruande eelnõule, Hiiu Tuul MTÜ 28.08.2023 kiri 2023 aasta KMH aruande eelnõule, Hiiu Tuul MTÜ 16.05.2025 kiri keskkonnaloa taotlusele. Koondatud ettepanekud registreeritud KOTKAS 27.08.2025 kirja nr DM-130049-27 all.

[104] TalTech 2025. „Sekundaarne reostumine mere põhjasetetest ja mere sisekoormuse osakaalu hindamine toitainete kogukoormuses ning rannikuveekogumite maksimaalsete lubatud reostuskoormuste määratlemine“. Lõpparuanne. Kättesaadav: [Microsoft Word - TTU Sekundaarne_reostuskoormus_lopparuanne_2025_final](#) (03.09.2025).

[105] Hiiu Tuul MTÜ 16.09.20219 kiri 2019 aasta KMH aruande eelnõule, Hiiu Tuul MTÜ 28.08.2023 kiri 2023 aasta KMH aruande eelnõule. Koondatud ettepanekud registreeritud KOTKAS 27.08.2025 kirja nr DM-130049-27 all.

[106] Näiteks Roheplaan OÜ, 2025. SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE. Lk 134. Nõuetele vastavaks tunnistatud TTJA 06.08.2025 otsusega nr 16-7/21-02502-212. Kättesaadav: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/1047553> (22.09.2025). Public Institution Coastal Research and Planning Institute, 2025. Development of the Curonian Nord offshore wind farm and installation of the electricity export cable for offshore wind farm "Area D", Lithuania. Environmental impact assessment report. Kättesaadav: <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=8895598d-ab5e-45c3-ba97-cdc9177ad84b> (15.10.2025).

[107] Swanson, C. and Isaji, T., 2006. Simulation of sediment transport and deposition from cable burial operations for the alternative site of the Cape Wind Energy Project. *ASA Final*

Report, pp.05-128. Kättesaadav: <https://tethys.pnnl.gov/sites/default/files/publications/SL-ASA2006SimulationofSediment.pdf>

[108] Taormina, B., Bald, J., Want, A., Thouzeau, G., Lejart, M., Desroy, N. and Carlier, A. 2018. A review of potential impacts of submarine power cables on the marine environment: Knowledge gaps, recommendations and future directions. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 96, pp.380-391. Lk 11. Kättesaadav: https://pure.hw.ac.uk/ws/portalfiles/portal/23181616/Taormina_et_al_2018_preprint.pdf

[109] Kask, O., jt. KeÜS § 41 kommentaarid, p 4.2 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse https://www.k6k.ee/files/KeYS_kommentaarid_2015.pdf (16.09.2025).

[110] Roots, O. & Roose, A., 2013. Hazardous substances in the aquatic environment of Estonia, *Chemosphere*, 93(1), pp.196-200. Kättesaadav: <https://www.academia.edu/download/91621707/j.chemosphere.2013.05.03620220927-1-1q4popl.pdf> (16.07.2025).

[111] OÜ Eesti Geoloogiakeskus. 2016. "Hinnangu andmine merekeskkonna ökosüsteemipõhiseks korraldamiseks Soomelahe merepõhja ja setete näitel" (SedGoF). Kättesaadav: <https://fond.egt.ee/fond/egf/8777> (09.09.2025).

[112] Kuprijanov, I., Väli, G., Sharov, A., Berezina, N., Liblik, T., Lips, U., Kolesova, N., Maanio, J., Junttila, V. & Lips, I., 2021. Hazardous substances in the sediments and their pathways from potential sources in the eastern Gulf of Finland. *Marine Pollution Bulletin*, 170, p.112642. Kättesaadav: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/dacc33df-0793-4b90-83a3-5f51633f4c61/content> (16.07.2025).

[113] Public Institution Coastal Research and Planning Institute, 2025. Development of the Curonian Nord offshore wind farm and installation of the electricity export cable for offshore wind farm "Area D", Lithuania. Environmental impact assessment report. Kättesaadav: <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=8895598d-ab5e-45c3-ba97-cdc9177ad84b> (15.10.2025).

[114] Registreeritud KOTKAS 21.10.2025 kirja nr DM-130049-37 all.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Emma Krikova
juhtivspetsialist
veeosakond

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Vee erikasutuse piirkond TP1 ja esialgsed vee erikasutuse positsioonid
3. Vee erikasutuse piirkond TP4 ja esialgsed vee erikasutuse positsioonid
4. Loode-Eesti tuulepargi KMH aruanne

Teadmiseks: aktsiaselts TALLINNA SADAM, Eesti Geoloogiateenistus, Eesti Ornitoloogiaühing, Hiiumaa Vallavalitsus, Hiiu Tuul MTÜ, Kaitseministeerium, Kliimaministeerium, Maa- ja Ruumiamet, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Muinsuskaitseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond, Siseministeerium, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Transpordiamet

Kai Ginter
vanemspetsialist
veeosakond